Jung

ZA POČETNIKE

Megi Hajd i Majkl Mekginis

Prevela s engleskog
Slavica Miletić

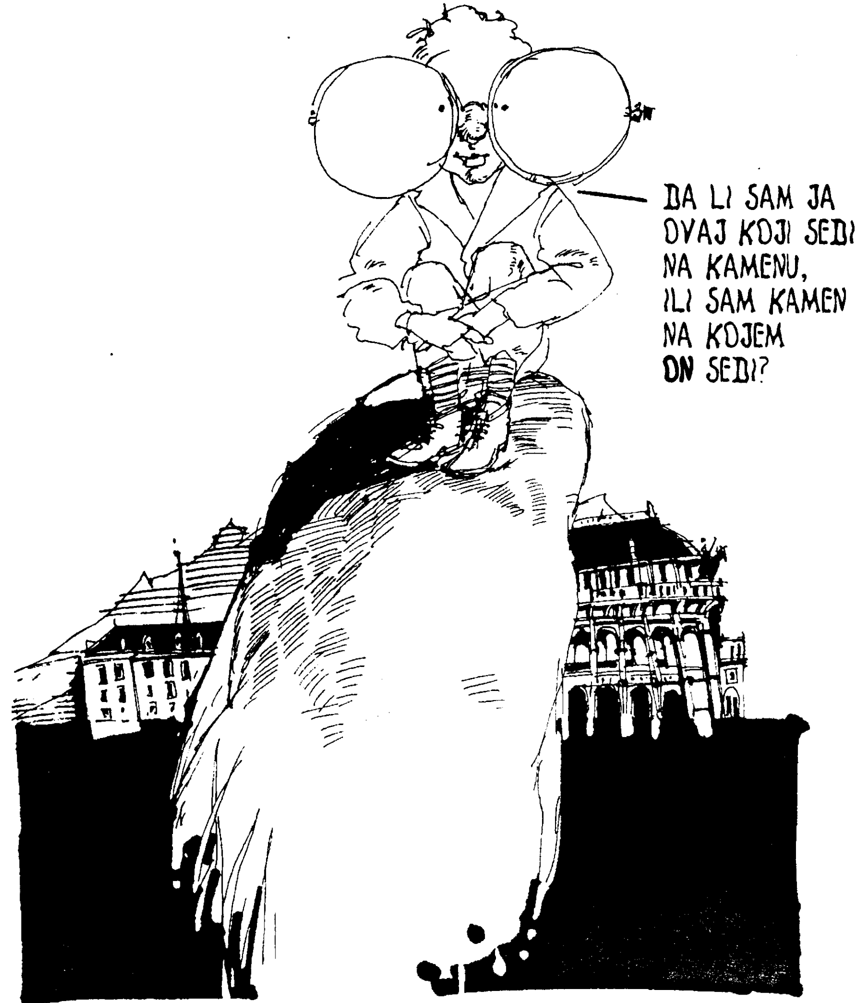

HINAKI

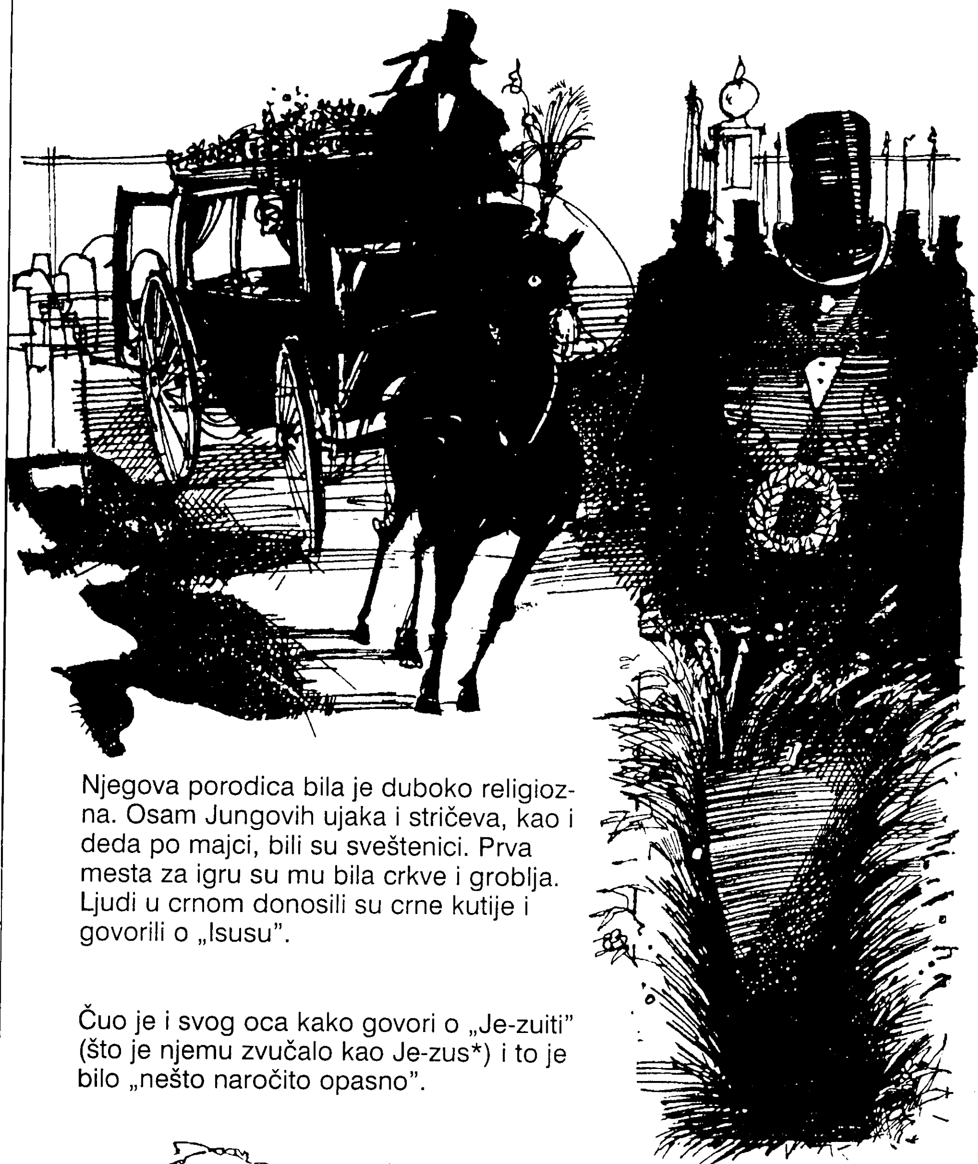
Dečakovo traganje za dušom

Karl Gustav Jung bio je neobično, melanholično dete. Do svoje devete godine nije imao braće ni sestara, te se sam predavao sopstvenim izmišljenim igrama.

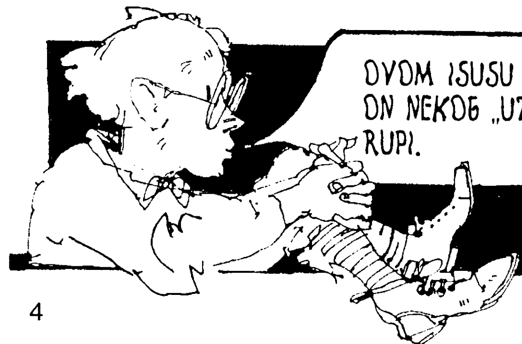
Bio je to njegov tajni kamen obdaren **sopstvenim** životom.

Rođen je 26. jula 1875. u Kesvilu, u Švajcarskoj, kao jedini sin sveštenika Švajcarske reformističke evangelističke crkve.

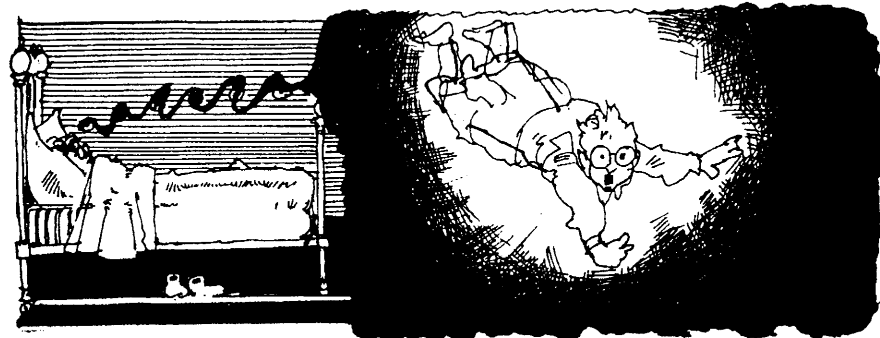
Njegova porodica bila je duboko religiozna. Osam Jungovih ujaka i stričeva, kao i deda po majci, bili su sveštenici. Prva mesta za igru su mu bila crkve i groblja. Ljudi u crnom donosili su crne kutije i govorili o „Isusu".

Čuo je i svog oca kako govori o „Je-zuiti" (što je njemu zvučalo kao Je-zus*) i to je bilo „nešto naročito opasno".

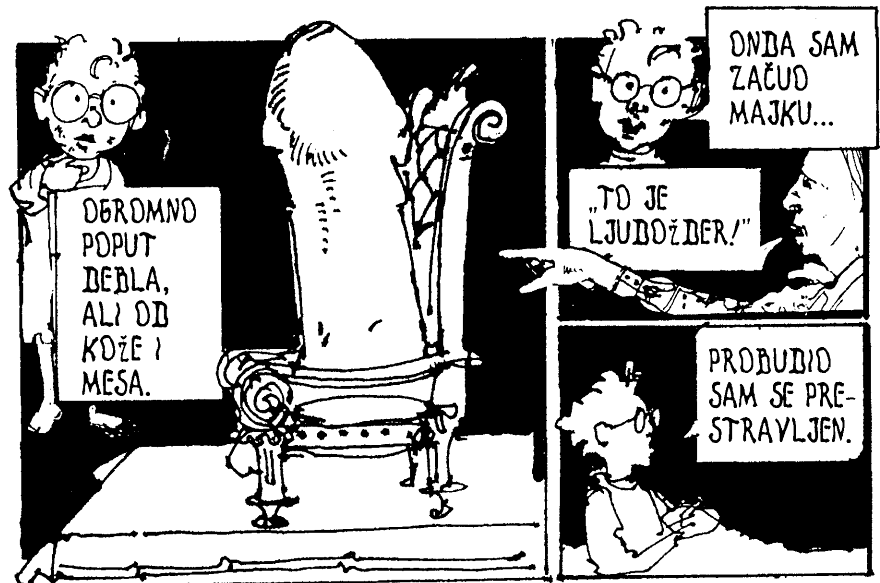

* U nemačkom jezuita i Jezus (Isus) zvuče veoma slično. – *Prim. prev.*

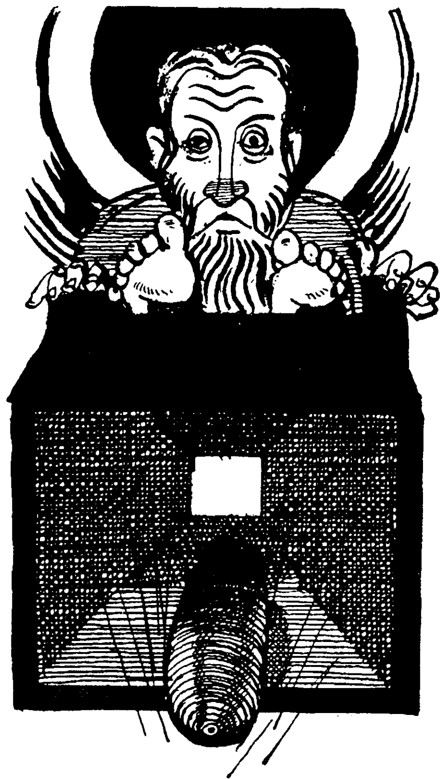
Jung kaže da je njegov duhovni život počeo jednim snom koji je sanjao kada su mu bile tri godine. U tom snu upao je u jednu rupu na zemlji.

Obreo se u velikoj prostoriji s crvenim tepihom i zlatnim prestolom na kojem je sedelo čudnovato biće.

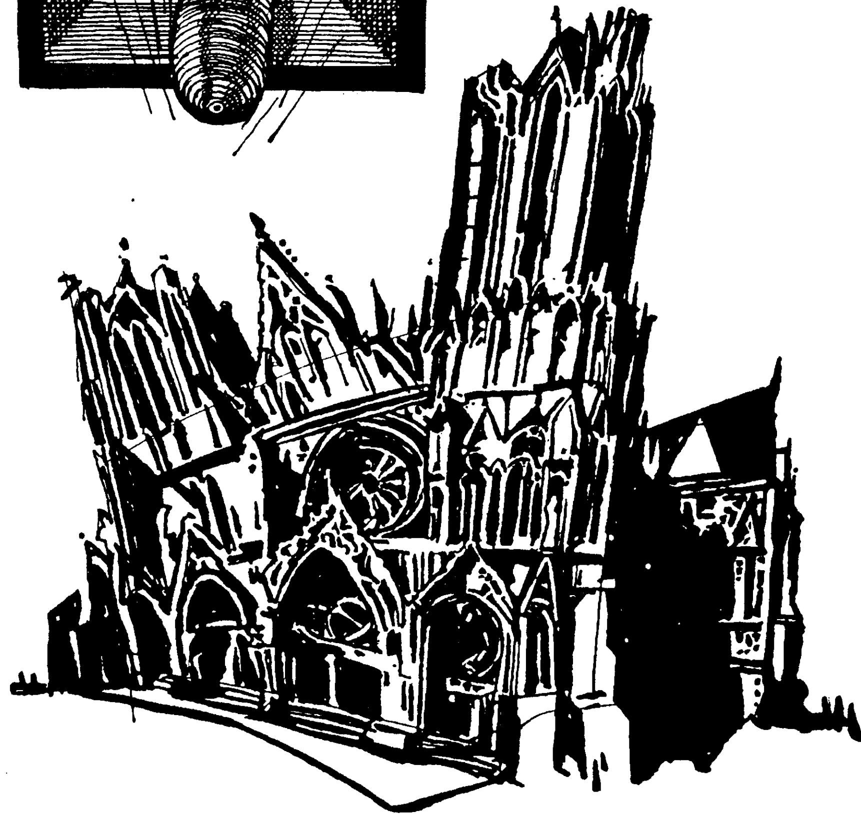

Decenijama kasnije, Jung otkriva da je motiv kanibalizma u simbolici mise već poznat. Tek tada mu postaje jasan smisao slike „ljudoždera". Shvatio je da su mračni jezuitski Gospod Isus i falus jedno te isto i da oni predstavljaju tamnu stvaralačku silu prirode. Istraživanjem te sile Jung će se baviti čitavog života.

Ali, Junga je zapravo zanimao Bog. Bog ga je iskušavao navodeći ga na grešne misli koje nikome nije mogao da saopšti.

„Skupio sam svu svoju hrabrost, kao da je trebalo da skočim u pakleni oganj, i dopustio zabranjenoj misli da naiđe. Ugledao sam ispred sebe katedralu, plavo nebo. Bog sedi na svom zlatnom prestolu, visoko iznad sveta – a ispod prestola jedna ogromna fekalija pada na blještavi novi krov, uništava ga i ruši zidove katedrale."

Kakvo olakšanje! Osetio je da ta vizija nije prokletstvo nego izraz milosti. Bilo mu je dato da vidi drugu stranu Boga, sasvim drukčiju od one o kojoj su govorili njegov otac, ujaci i stričevi u svojim propovedima.

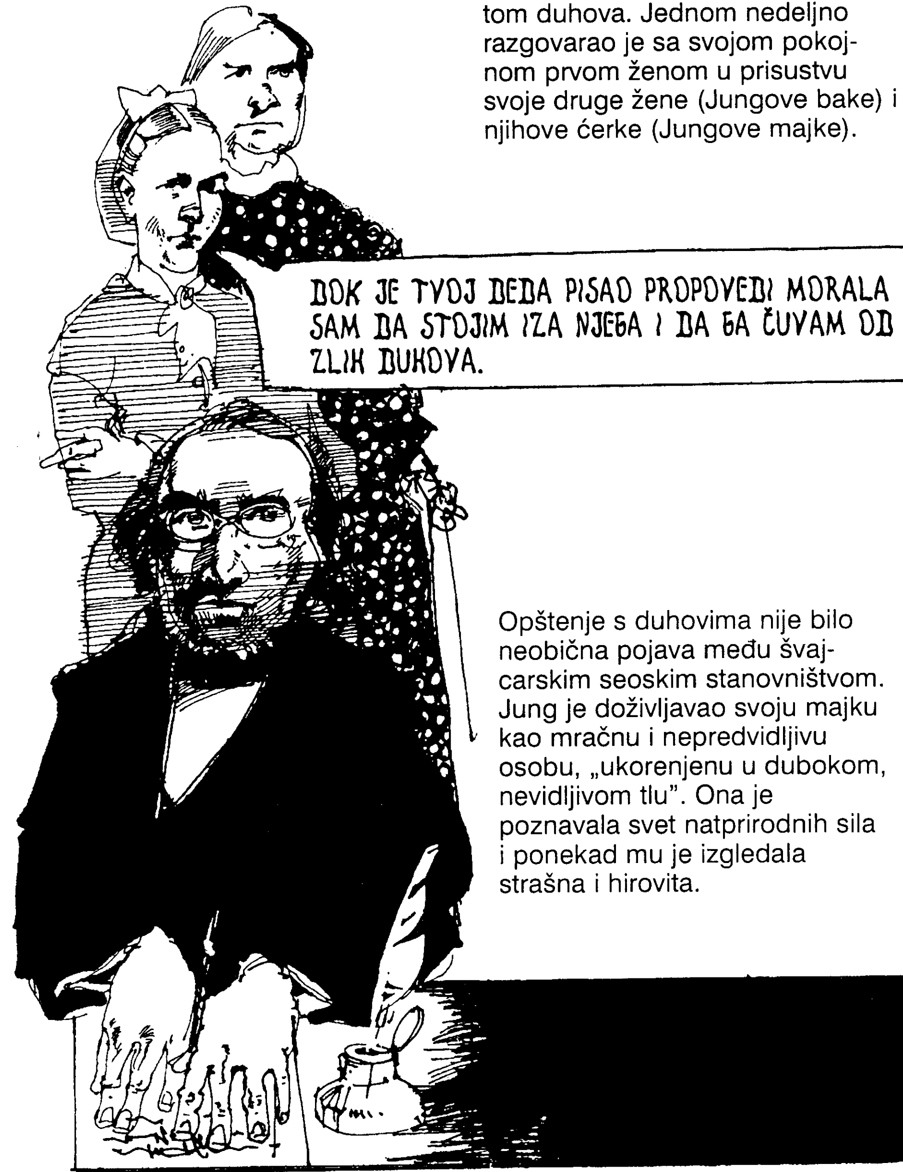

Ljudi oko njega izgledali su mu licemerni i prazni. Zaokupljala ga je tajna, a očeva biblioteka nije mu pružala odgovore koje je tražio.

Sedeći na svom kamenu, oslobađao se nemira. Imao je snažan osećaj da i u njemu samom postoji nešto večno, neko „Drugi" sličan kamenu.

KAMEN ZNA TAJNU. ON **JESTE** TAJNA ZATO ŠTO POSTOJI HILJADAMA GODINA.

Jung je bio izložen i drugim verskim uticajima; oni su dolazili od njegove majke i dede po majci, Samjuela Prajsverka, uglednog bazelskog pastora koji je opštio s potpuno drukčijim svetom – svetom duhova. Jednom nedeljno razgovarao je sa svojom pokojnom prvom ženom u prisustvu svoje druge žene (Jungove bake) i njihove ćerke (Jungove majke).

Opštenje s duhovima nije bilo neobična pojava među švajcarskim seoskim stanovništvom. Jung je doživljavao svoju majku kao mračnu i nepredvidljivu osobu, „ukorenjenu u dubokom, nevidljivom tlu". Ona je poznavala svet natprirodnih sila i ponekad mu je izgledala strašna i hirovita.

Ti dvojaki religijski uticaji, švajcarski protestantizam i paganski spiritualizam, odražavali su dualizam u samom Jungu. Verovao je da ima dve različite ličnosti koje je nazvao „Broj 1" i „Broj 2".

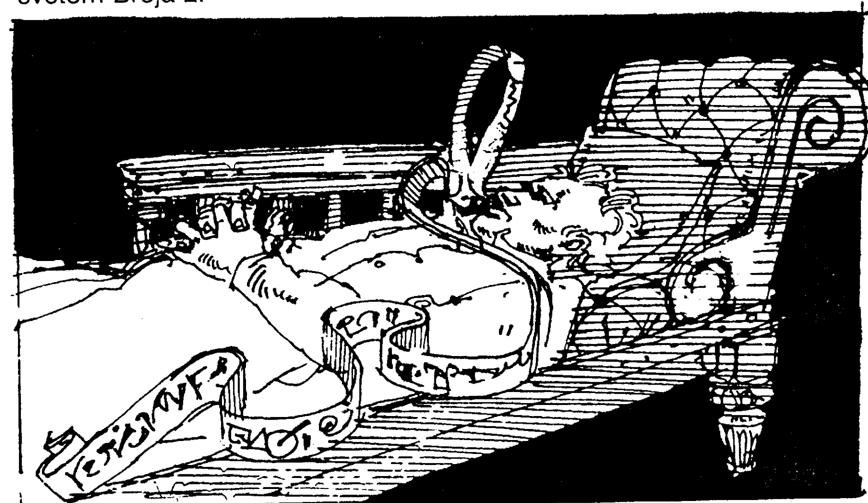

Broj 1 je učestvovao u običnom, svakodnevnom životu. Ponekad se predavao emocijama i izgledao detinjast i nedisciplinovan. Ali, on je težio akademskom uspehu, bavio se naukom i želeo da živi kao ugledan građanin.

Ličnost Broj 2 bila je mnogo problematičnija: to je bio onaj „Drugi" koji se poistovećivao s kamenom i tajnom Božje milosti. Broj 2 je bio nosilac smisla i kao da se, na neobjašnjiv način, protezao kroz istoriju.

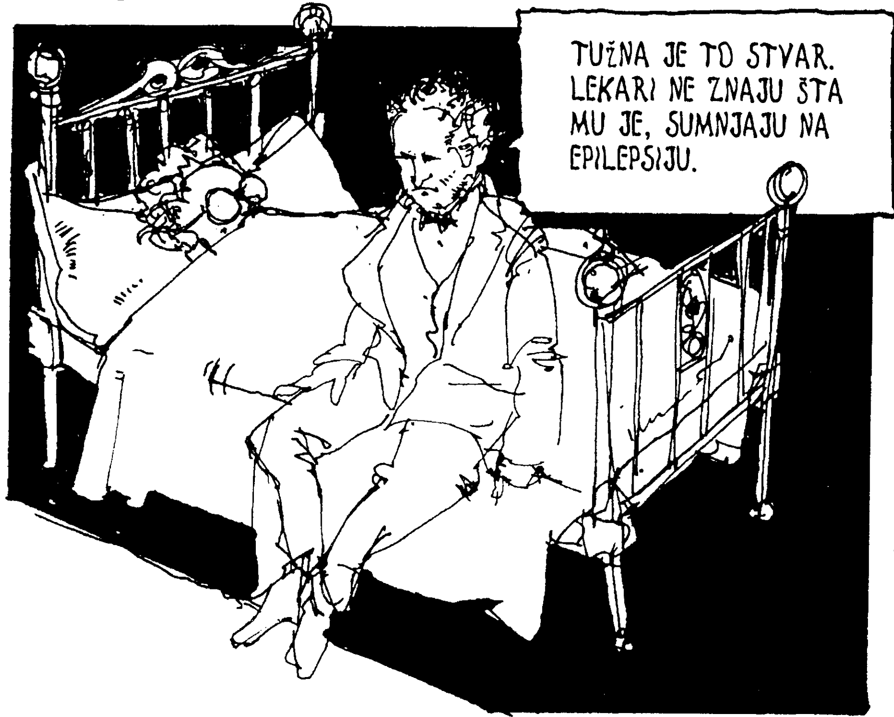

Osećao je da ga ti jednostavni, primitivni postupci dovode u vezu sa svetom Broja 2.

Mnogo godina kasnije, Jung je shvatio da je zadatak psihoanalitičara otkrivanje pacijentove tajne.

I tokom adolescencije Jung se borio da izmiri svetove Broja 1 i Broja 2. On u svojim sećanjima govori o tome kako je u dvanaestoj godini „upoznao neurozu". Izvrdavao je školske obaveze pomoću tajanstvenih napada nesvestice, pravih „mađioničarskih trikova" koji su zabrinjavali njegovog oca.

Savladao je svoje vrtoglavice snagom volje i tada je doživeo još jedno neobično iskustvo. Dok je šetao ulicom najednom je osetio da izranja iz zida od magle.

Svet Broja 2 počeo je da uzmiče. Jung se sve više poistovećivao sa svojom ličnošću Broj 1 i novootkrivenim osećanjem sebe. Izrastao je u visokog, lepog, atletski građenog i fizički snažnog mladića. Tokom čitavog života te osobine, zajedno s glasnim, neobuzdanim smehom i zaraznom, zdravom ljubavlju prema životu, ostavljale su snažan utisak i obavijale ga harizmom, naročito u očima žena.

Jung je pokazivao veliku sklonost prema nauci i filozofiji i uspeo je da dobije stipendiju za studije medicine na Bazelskom univerzitetu. Na drugoj godini studija, kao dvadesetogodišnjak, ostao je bez oca. Porodica je morala da napusti parohijski dom i preselila se u Botminger Mil pored Bazela.

Jung je voleo studentski život. Uz medicinske udžbenike, gutao je i filozofska dela, posebno Kantova i Ničeova. Čitao je Svedenborga i proučavao spiritualizam i paranormalne pojave.

Dani Cofingije

Jung je postao član univerzitetskog debatnog društva, kluba **Cofingija** koji je u vreme svog nastanka, u 19. veku, bio društvo za dvoboje. Napajao se intelektualnom živošću njegove atmosfere i prilikom da istražuje ono što ga je opčinjavalo – ljudsku dušu.

Kantova zamisao o dvojakoj usmerenosti duše – prema svetu svakodnevice i prema svetu „duhova" – nalazila je odjek u dvojstvu Jungove ličnosti. Ako je Kant bio u pravu, onda bi nas možda paranormalne pojave koje izobličuju vreme i prostor mogle poučiti o duši. Zato je istraživanje paranormalnih fenomena poput hipnoze, spiritualizma, vidovitosti i telepatije imalo suštinski značaj za Junga. Valjalo je pronaći sredstva za takva istraživanja.

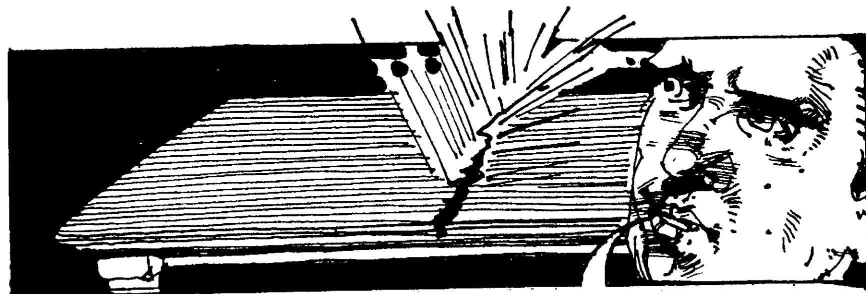

U „trenutku prosvetljenja" Jung je shvatio da je upravo **psihijatrija** ona naučna disciplina za kojom traga. Dosadna psihijatrija koja se predavala na univerzitetu nikad ga nije nadahnjivala, ali čitajući jedan Kraft-Ebingov udžbenik oduševio se kad je otkrio da...

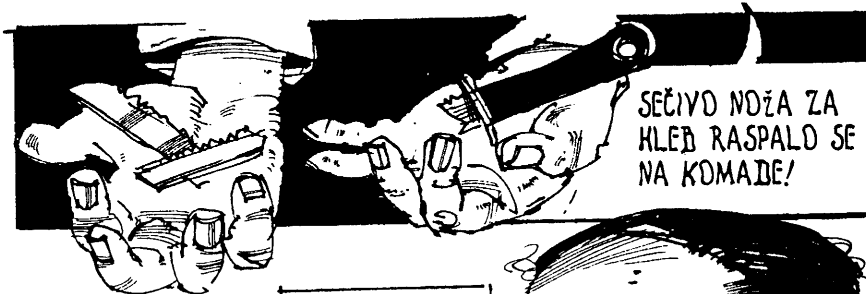
„Preda mnom je bilo empirijsko polje u kojem su uporedo postojale biološke i duhovne činjenice koje sam dotad bezuspešno tražio. Najzad sam našao mesto gde je spoj prirode i duha postao stvarnost."

Otprilike u isto vreme nekoliko neobičnih događaja potvrdili su da je psihijatrija pravi izbor. Jednog dana dok je sedeo s majkom u kući iznenada se začuo „prasak nalik pucnju iz pištolja".

BOŽE, NAŠ STO OD HRASTOVINE RASPUKAO SE PO SREDINI!

Nekoliko nedelja kasnije začuo se drugi „zaglušujući prasak", ovog puta iz kredenca.

SEČIVO NOŽA ZA HLEB RASPALO SE NA KOMADE!

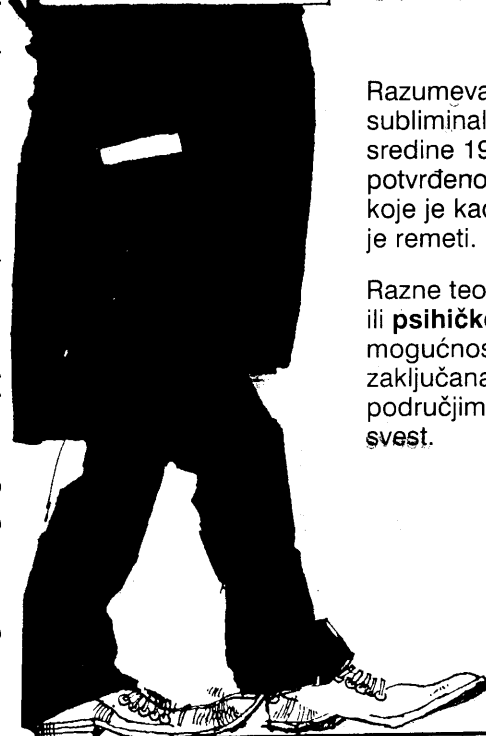
Jung je pohađao spiritističke seanse tokom više od dve godine. Medijum je bila njegova petnaestogodišnja rođaka Helena Prajsverk, a njen duhovni vodič pokojni Samjuel Prajsverk.

Helena je postepeno u svojim transevima postajala žena po imenu Ivenes, mirna, prefinjena osoba nimalo nalik sebi. Opisala je mnoge živote iz prošlosti, svoje i tuđe, obično ispunjene dramatičnim ljubavnim odnosima.
Jung tada nije bio svestan da je Helena bila šiparički zaljubljena u njega i da su mnoge od tih manifestacija imale za cilj da privuku njegovu pažnju.

Zašto bi ta paranormalna iskustva i seanse imali bilo kakve veze s Jungovim izborom psihijatrije kao životnog zanimanja?

Žan-Marten Šarko, 1825-1893

Neurolog svetskog ugleda koji je radio u pariskom azilu Salpetrijer.

Devedestih godina devetnaestog veka, kad je Jung otpočinjao karijeru, psihijatrija je bila sasvim drugačija nego danas. Mnogi Jungovi savremenici smatrali su da je proučavanje „psihe" (od grčkog „duša") tesno povezano s **psihičkim** istraživanjima – istraživanjima „spiritističkih" pojava. Društvo za psihička istraživanja, osnovano 1882, postavilo je sebi zadatak da dokaže da je ljudska psiha nematerijalna supstanca koja postoji nezavisno od tela.

Otkriće nesvesnog

Razumevanje „sumračnih stanja" i subliminalne svesti razvijalo se od sredine 19. veka. Tada je potvrđeno i postojanje **nesvesnog**, koje je kadro da utiče na svest i da je remeti.

Razne teorije o dinamici **mentalne** ili **psihičke energije** istraživale su mogućnost da ona bude zaključana u nedostupnim područjima duha i da odatle remeti svest.

Frojd

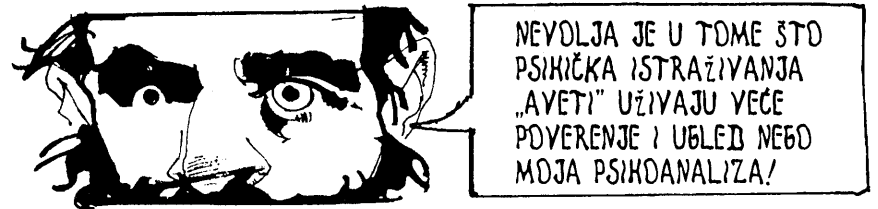
Šarkoov **materijalistički** pristup nesvesnom uticao je 1880-ih godina na još jednog neurologa – Sigmunda Frojda. Godinama pre nego što ga je Jung upoznao, Frojd je svojim značajnim prodorima u nesvesno doprineo razvoju **psihoanalize**.

Takvo prisećanje nazvano je **abreaktivnim**, što znači da čak i fizičke tegobe mogu nestati kad se pacijent seti traume. Tome slično, simboli u **snovima** otvorili su „kraljevski put ka nesvesnom", baš kao i slučajevi „zaboravnosti" i omaški.

Frojdov nespiritualistički pristup tajnama nesvesnog imaće veliki uticaj na psihologiju dvadesetog veka. Ali, krajem devetnaestog veka spiritualizam je još uživao veliku popularnost kao punopravan deo psihologije. Sam Jung je prošao obuku u materijalističkoj školi kliničke psihijatrije, ali nikad nije izgubio zanimanje za psihičke pojave, što će, kako ćemo videti, dovesti do nesporazuma sa zakletim materijalistom Frojdom.

Pjer Žane, Šarkoov učenik, proučavao je nesvesna stanja disociranosti ili „višestruke ličnosti". Radeći sa svojom pacijentkinjom Leonijom pokazao je da za vreme transeva progovara nesvesno.

I Jungova rođaka, medijum Helena Prajsverk, stvorila je druge ličnosti, posebno Ivenes.

Helenine seanse pružile su Jungu pogodan predmet istraživanja.

Jung je zaključio da se otcepljeni sadržaji nesvesnog mogu pojaviti kao druga ličnost u formi halucinacija ili, pak, mogu preuzeti kontrolu nad svesnim umom, kao što se događa za vreme seansi. Nesvesno je u stanju da **kompenzuje** svesne stavove, što znači da u njegovim tvorevinama postoje **intencionalnost** i **svrha**. Psihička energija, dakle, ima svrhovitu ili **teleološku** funkciju.

Burghelcli

Jungova obuka u psihijatriji započela je u decembru 1900. kada je postao asistent u bolnici za duševne bolesti Burghelcli, klinici koja je bila povezana sa Ciriškim univerzitetom. Svi zaposleni lekari morali su da stanuju u bolnici gde je dr Eugen Blojler, njen direktor i jedan od najuglednijih psihijatara u Švajcarskoj, održavao manastirski način života.

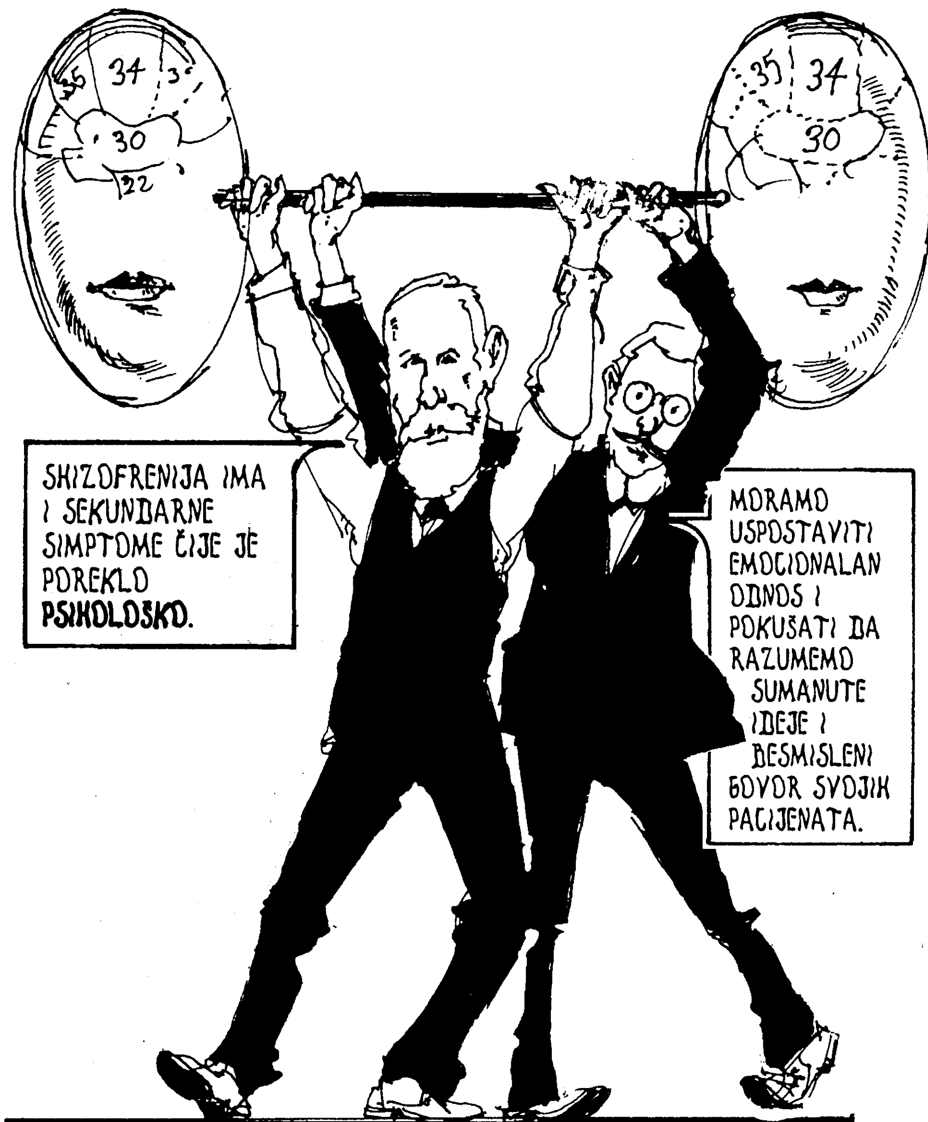

Jung se sada sreo licem u lice sa svetom duševno obolelih; pacijente je video kao mrtve duše u podzemnom svetu Hada.

Svakodnevno se suočavao s tragičnim položajem ludih muškaraca i žena. Oni su patili od **psihoza**, opsesija ili „invazija nesvesnog" koje je nadvladalo normalne mentalne procese i onemogućilo pojedincu uobičajene društvene reakcije. Tokom devet godina rada u bolnici Burghelcli aktivno je učestvovao u pionirskom programu eksperimentalne psihologije s Blojlerom na čelu. On je bio usmeren na probleme bolesti koja se tada zvala **demencija prekoks** (dementia praecox), a koju je Blojler kasnije nazvao **shizofrenija**.

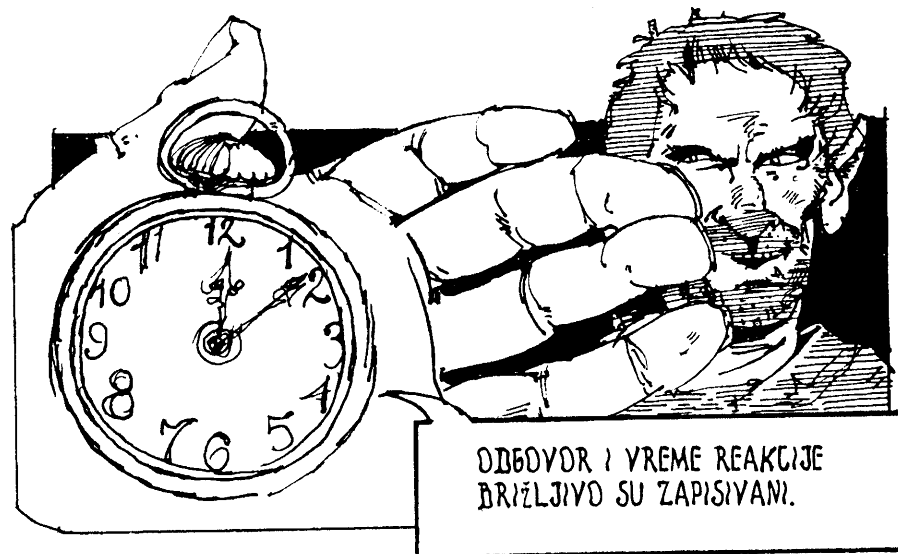

Većina psihijatara verovala je da je shizofrenija degenerativna bolest mozga, čisto neurološkog ili organskog porekla. Blojler je pokušao da predupredi hroničan razvoj bolesti intenzivnom brigom o pacijentima u početnim fazama. Uspeo je da izleči mnoge bolesnike i pokazivao je otvorene simpatije prema Frojdovim istraživanjima nesvesnog i psihogenetskih formacija duševnih poremećaja.

Pod Brojlerovim vođstvom, Jung je nastavio to istraživanje i dalje razvio testove **verbalnih asocijacija**.

Nepravilnosti u vremenu reagovanja i asocijacijama reči povezane su s nesvesnim osećanjima koja se grupišu i obrazuju **kompleks**. Jung je uspeo da uoči različite vrste kompleksa, kao i njihove izvore.

Slučaj Babete

Junga je općinila jedna psihotična pacijentkinja, starija žena po imenu Babeta. Dvadeset godina, od svoje trideset devete, provela je u bolnici Burghelcli.

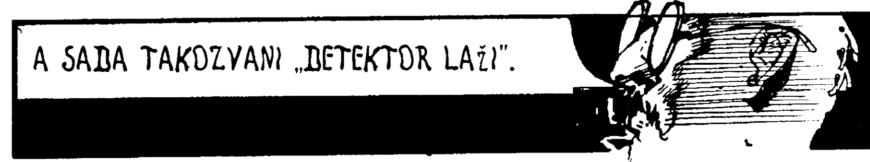
Kad je analizirao te iskaze pomoću testa asocijacija, Jung je shvatio da oni imaju smisla u kontekstu njene životne priče.

Babetini kompleksi pokazivali su želju za kompenzacijom njenog osećanja inferiornosti i njenog nesrećnog života.

Psihotične ideje bile su pokušaj individue da stvori novu viziju sveta.

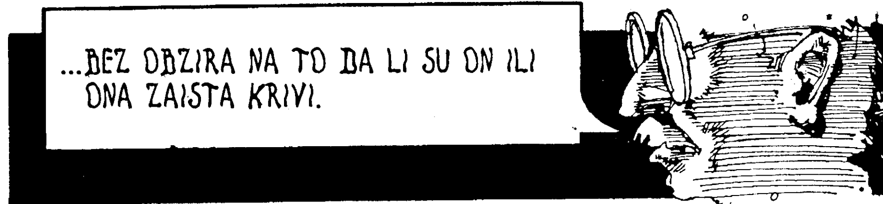
Jung je eksperimentisao i s galvanometrom, mereći psihološka stanja reakcijom kože i znojnih žlezda.

Pokušao je da primeni test verbalne asocijacije na otkrivanje kriminalaca...

Kasnije, zahvaljujući Frojdovom uticaju, odustao je od tih pokušaja zato što je shvatio da reakcije zavise od subjektivnog osećanja krivice svakog pojedinca.

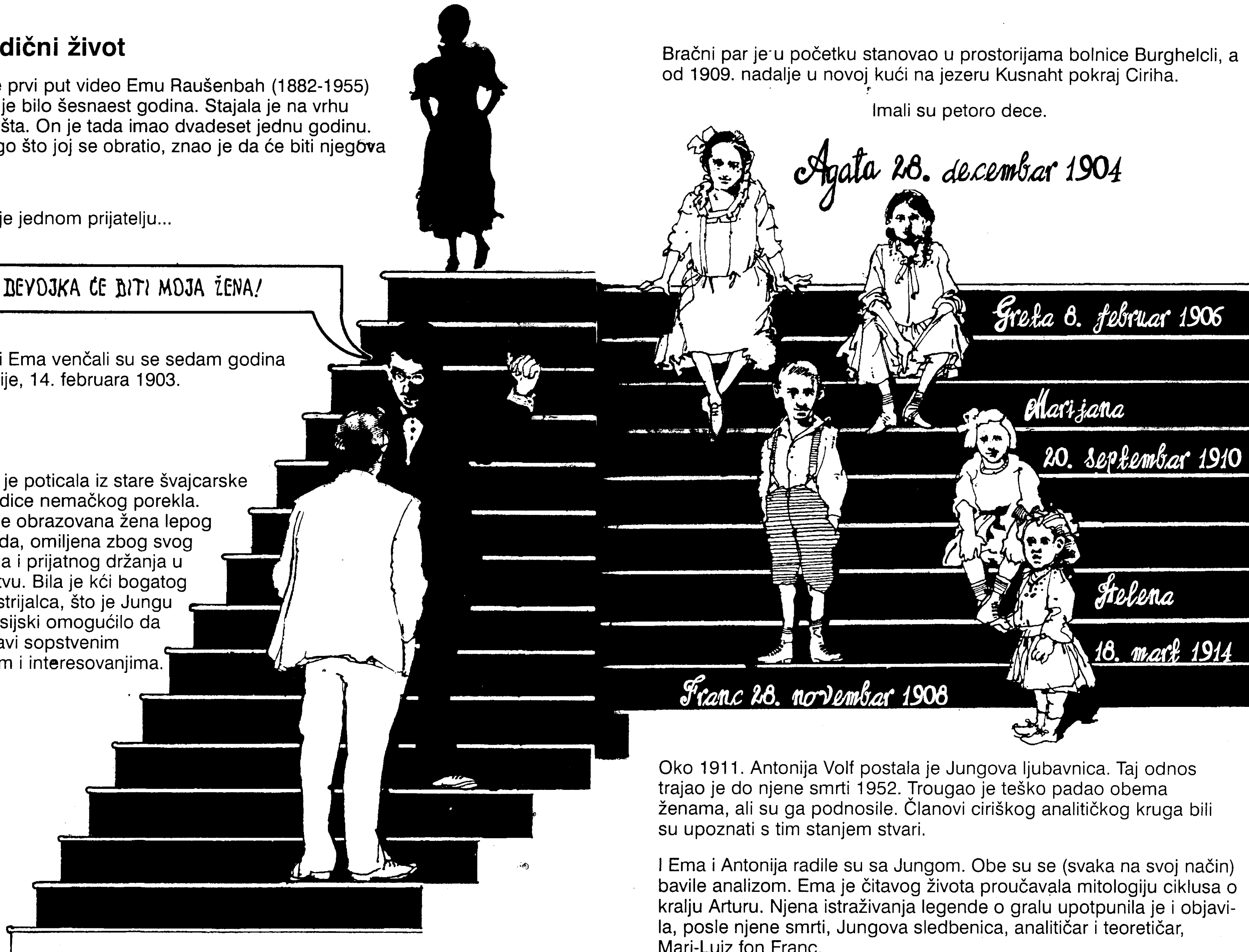

Rad u tim područjima doneo je Jungu priznanje, naročito u Americi; godine 1905. postao je stariji lekar u bolnici Burghelcli i predavač na medicinskom fakultetu Univerziteta u Cirihu. Kako su njegova saznanja o psihoanalizi rasla, udaljavao se od eksperimentalne psihologije, da bi dvadeset godina kasnije rekao: „Onaj ko želi da sazna nešto o ljudskoj duši mora biti svestan toga da ga eksperimentalna psihologija neće naučiti ničem, ili gotovo ničem."

Porodični život

Jung je prvi put video Emu Raušenbah (1882-1955) kad joj je bilo šesnaest godina. Stajala je na vrhu stepeništa. On je tada imao dvadeset jednu godinu. Pre nego što joj se obratio, znao je da će biti njegova žena.

Rekao je jednom prijatelju...

Karl i Ema venčali su se sedam godina kasnije, 14. februara 1903.

Ema je poticala iz stare švajcarske porodice nemačkog porekla. Bila je obrazovana žena lepog izgleda, omiljena zbog svog šarma i prijatnog držanja u društvu. Bila je kći bogatog industrijalca, što je Jungu finansijski omogućilo da se bavi sopstvenim radom i interesovanjima.

Bračni par je u početku stanovao u prostorijama bolnice Burghelcli, a od 1909. nadalje u novoj kući na jezeru Kusnaht pokraj Ciriha.

Imali su petoro dece.

Oko 1911. Antonija Volf postala je Jungova ljubavnica. Taj odnos trajao je do njene smrti 1952. Trougao je teško padao obema ženama, ali su ga podnosile. Članovi ciriškog analitičkog kruga bili su upoznati s tim stanjem stvari.

I Ema i Antonija radile su sa Jungom. Obe su se (svaka na svoj način) bavile analizom. Ema je čitavog života proučavala mitologiju ciklusa o kralju Arturu. Njena istraživanja legende o gralu upotpunila je i objavila, posle njene smrti, Jungova sledbenica, analitičar i teoretičar, Mari-Luiz fon Franc.

Susret sa Frojdom

Jungov rad na testovima verbalnih asocijacija potvrdio je Frojdova zapažanja o nesvesnom. Jung mu je poslao svoje rezultate i 1906. započeli su prepisku i prijateljstvo koje će trajati do 1913. Njihove uzajamne simpatije u početku su bile ogromne i kad je Jung posetio Frojda u Beču 1907...

Jungova psihijatrijska praksa i bolničko iskustvo, njegova inteligencija i sve veći ugled, učinili su ga dragocenom pridošlicom u psihoanalitičkom pokretu. Smatralo se da je njegova prednost i to što nije Jevrejin.

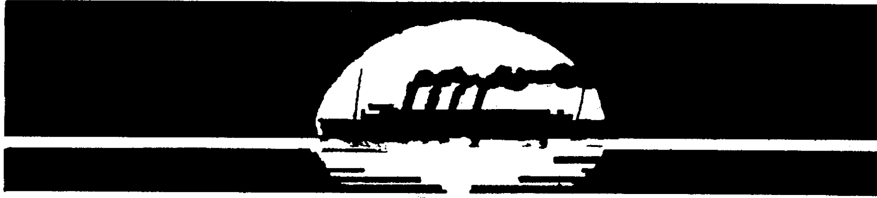

Jung je uskoro postao vodeća figura Frojdovog projekta. Izabran je za prvog predsednika Međunarodnog psihoanalitičkog udruženja (IPA) i postao je urednik *Godišnjaka* (*Jahrbuch*), prvog psihoanalitičkog časopisa. Nije lako shvatiti kako je on, koji je 1909. smatran „očiglednim naslednikom psihoanalize", samo četiri godine kasnije postao za Frojda...

Zašto je došlo do razlaza?

(1) Pitanje Frojdovog autoriteta

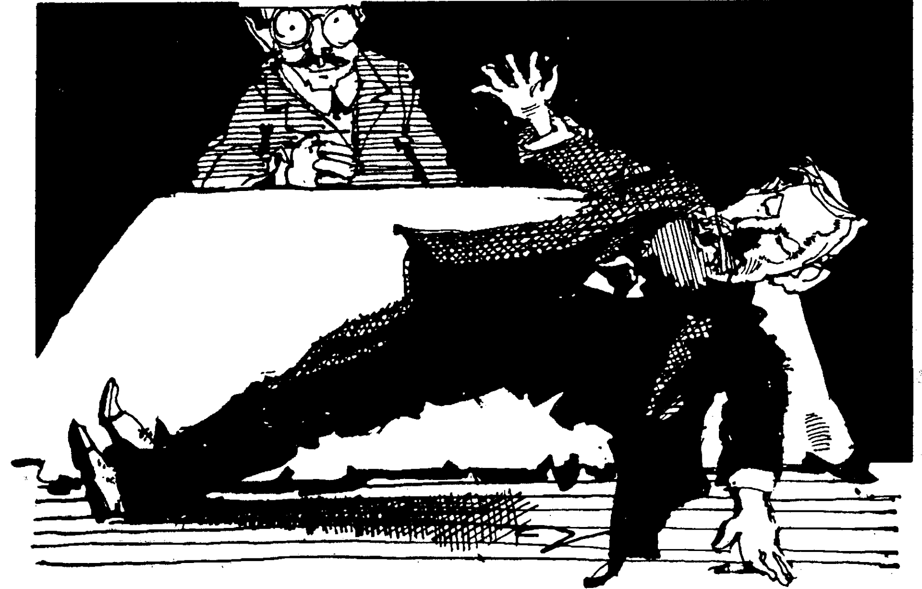
Godine 1909. Frojd i Jung putovali su u SAD da bi održali predavanja o psihoanalizi na Univerzitetu Klark. Tokom duge plovidbe uzajamno su analizirali snove, ali Frojd je prećutao lične pojedinosti iz svog života koje su bile neophodne za tumačenje.

Frojd je tražio učenika koji će bezrezervno prihvatiti njegova gledišta i zauzeo je očinsko držanje prema Jungu.

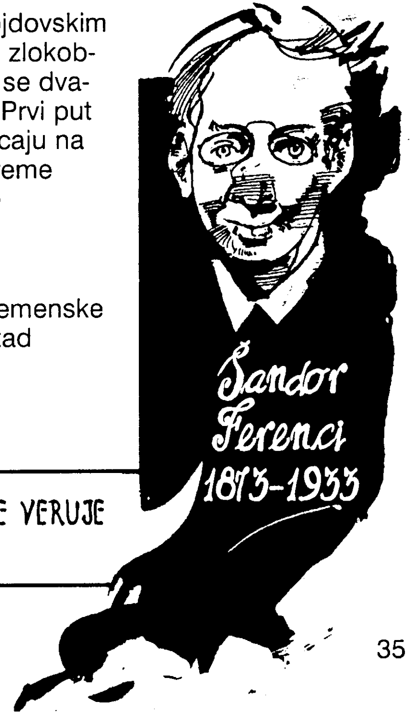

Frojd je morao da pribegne takvim „frojdovskim objašnjenjima" da bi objasnio nekoliko zlokobnih incidenata u njihovom odnosu. On se dvaput onesvestio u Jungovom prisustvu. Prvi put se to dogodilo dok su čekali da se ukrcaju na brod za Ameriku. Drugi put 1912, za vreme ručka na konferenciji u Minhenu, posle duge rasprave o njihovim teorijskim razmimoilaženjima.

Psihoanalizi je zapretio raskol u dve plemenske sekte: bečku (Frojd) i cirišku (Jung); otad potiče čuvena Ferencijeva opaska...

(2) Teorijske razlike

Godine 1906, u studiji o demenciji prekoks i eksperimentima asocijacije, Jung je priznao svoj dug „Frojdovim sjajnim otkrićima”.

Nije bio oduševljen ni Frojdovom terapijskom metodom.

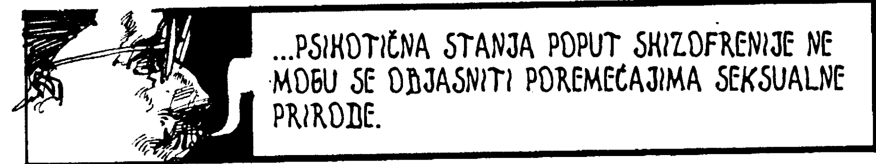

Obojica su umanjivali važnost tih neslaganja sve dok se njihov odnos nije promenio; tada su od njih napravili nepremostive provalije.

Razmimoilaženje se prvi put javno ispoljilo u Jungovim predavanjima održanim na Univerzitetu Fordam (Njujork) 1912. Jung se tu pojavio kao predstavnik i branilac psihoanalize, ali...

Jung se slagao s Frojdom u tome da **histerija** i **opsesivna neuroza** ukazuju na abnormalno premeštanje „libida koji je nesumnjivo seksualne prirode”, ali...

Kod pojedinaca kod kojih je utvrđena demencija prekoks uočavamo potpuno odsustvo osećaja za realnost.

„Gubitak funkcije realnosti u psihozi tako je ekstreman da mora povući za sobom gubitak **drugih** nagonskih sila kojima apsolutno moramo osporiti polni karakter jer verovatno niko neće smatrati da je **realnost** funkcija **polnosti**.”

A šta je s Frojdovom teorijom dečje seksualnosti?

Emocionalno zadovoljstvo deteta koje sisa **nije ništa drugo** do zadovoljstvo koje svako oseća kad uzima hranu.

Reći da to svedoči o dečjem polnom nagonu znači pobrkati nagon odrasle osobe za **reprodukcijom** s glađu koja je svojstvena svim starosnim dobima. Opisujući razvoj psihičkog života od rođenja do zrelosti, Frojd je previše proširio pojam seksualnosti.

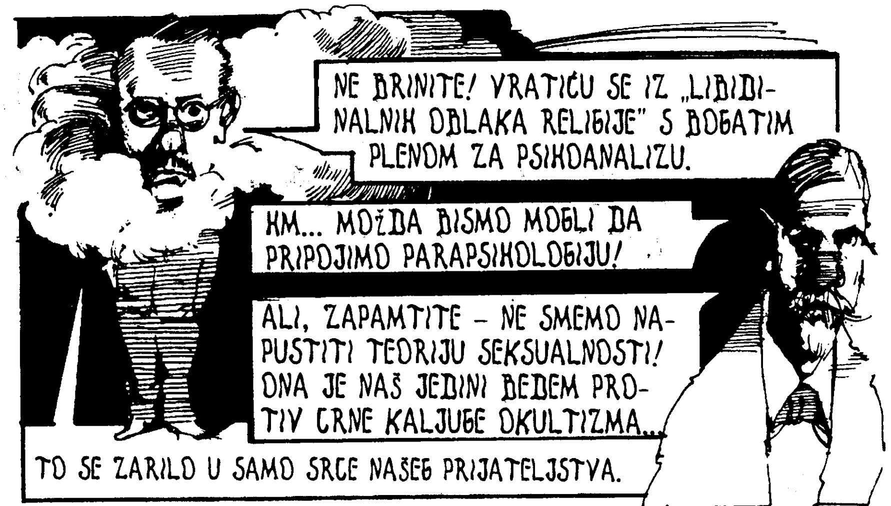
(3) Filozofske razlike

Razlaz sa Frojdom bio je duboko ukorenjen u Jungovom interesovanju za tajanstvenu prirodu duše.

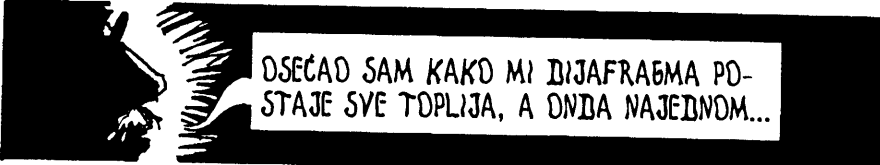

Iako je u razdoblju 1907-1913. Jung sabio svoju ličnost Broj 2 u utvrđene granice psihijatrije i psihoanalize, zadržao je živo zanimanje za parapsihologiju. Godine 1911. počeo je da proučava astrologiju.

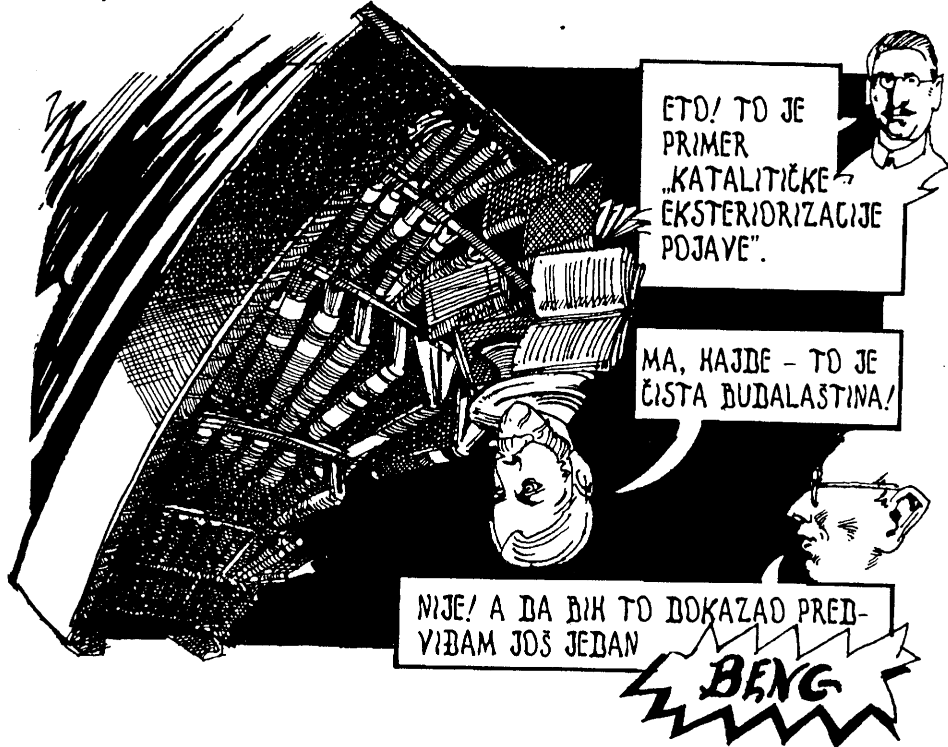

Čudan događaj

U martu 1909. Jung je posetio Frojda. Poslednje večeri nazvan je „krunisanim princem psihoanalitičkog pokreta". Međutim, iste te večeri iznervirala ga je Frojdova netrpeljivost prema okultnom, ali je potisnuo poriv da oštro odgovori.

Glasan prasak začuo se iz police s knjigama kao da će se ona obrušiti na njih.

Upravo te večeri kad je Jung imenovan za krunisanog princa, njegov Broj 2 pokušao je da prevrne Frojdovu policu s knjigama – čitavo zdanje Frojdove teorije!

Godine 1909. Jung je uronio u proučavanje drevne mitologije. Analiziranje nimfi i kentaura ga je zbunilo i oduševilo.

Na primer, jedan pacijent iz bolnice Burghelcli...

To je Jungu izgledalo besmisleno dok nije naišao na opis prethrišćanske mitraističke religije gde se kaže da vetar dolazi iz cevi koja visi iz sunčevog središta.

Psihijatrija priznaje da nesvesno može da sačuva „dnevne ostatke", nekad viđene i zaboravljene slike uskladištene u subliminalnom duhu, ali Junga je zanimalo može li ono da zadrži i drevne ili „arhaične ostatke"? Da li je pacijentova predstava sunca kolektivna, **nasleđena** predstava koja seže unazad do zaboravljenih mitologija pohranjenih u našem nesvesnom?

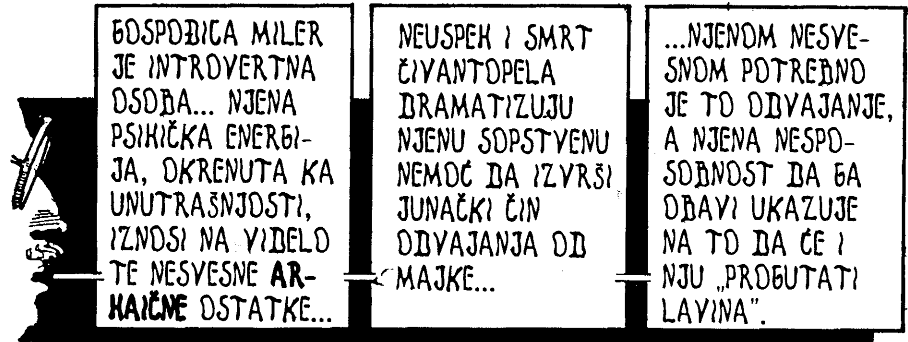
Slučaj gospođice Franke Miler

Jungovu pažnju privukao je članak jedne mlade Amerikanke, gospođice Franke Miler, u kojem je opisana vizija zaodevena u nesvesne „arhaične ostatke".

Jung je imao drukčije objašnjenje.

Jung je postavio dijagnozu latentne psihoze koja će na kraju dovesti gospođicu Miler do potpunog psihičkog sloma.

Jung je objavio svoju analizu Franke Miler, s kojom se nikad nije upoznao, ne obazirući se na njenu reputaciju. U kasnijim izdanjima dodao je informaciju da je njegova prognoza „pogodila metu u svim važnim aspektima" jer je Franka Miler primljena u sanatorijum zbog shizofrenog kolapsa. Uspeh tog predviđanja pokazao je da se Jungovom metodom mogu tačno dijagnostifikovati psihološki simptomi na osnovu **fantazija** protumačenih pomoću mitoloških i istorijskih predstava. To se potvrdilo u narednim slučajevima, ali Jung je pogrešio u slučaju Franke Miler. Novija istraživanja pokazala su da je ona **zaista** primljena u sanatorijum, ali nije imala halucinacije niti obmane svojstvene shizofreniji, te je otpuštena posle nedelju dana.

Zašto je Jung pogrešno shvatio Franku Miler? Njegova borba s Frojdom bližila se vrhuncu...

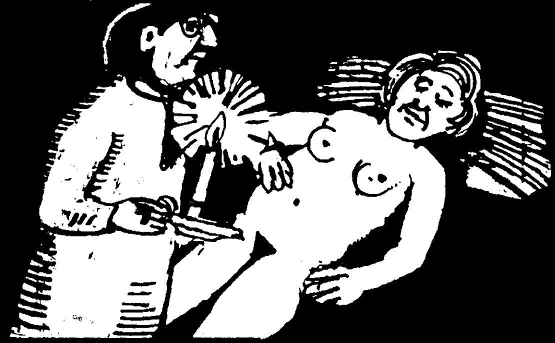

Drugim rečima, kad bi se pokazalo da je tačno predvideo shizofreniju u slučaju Franke Miler, Jung bi mogao da nametne širu definiciju psihe, koja napušta okvire Frojdove uže teorije seksualnosti i time iznova definiše psihoanalizu.

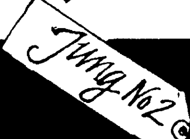
Jung nije priznavao ni osnovnu „incestuoznu želju” na kojoj počiva Frojdova teorija o edipalnom kompleksu...

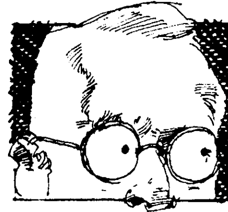
Ali, ideja o „arhaičnim ostacima” u nesvesnom bila je izraz Jungove ličnosti Broj 2...

Jung još nije bio spreman da se pozabavi „fantazijskim mišljenjem” svoje ličnosti Broj 2.

Jung je predvideo da će Franka Miler doživeti slom.

Ispunilo se proročko upozorenje Kraft-Ebinga...

Nekija ili noćno putovanje morem

Posle razlaza s Frojdom, Jung je krenuo ná jedno opasno putovanje – prolazak kroz krizu srednjeg doba. Proučavanje mitologije snabdelo ga je drevnim mitovima o heroju koji mora da preduzme smrtno opasnu **Nekiju** ili „noćno putovanje morem". Ta herojska putovanja simbolizovana su svakodnevnim izlaskom i zalaskom Sunca, njegovim „životom" i „smrću"...

Ponekad heroja proždere morsko čudovište...

Nekad je to čudovište ženskog pola...

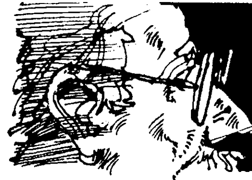
Psihološki posmatrano, to je nesvesna predstava naših majki za koje smo vezani i od kojih želimo da se odvojimo kako bismo se razvili kao zasebna, individualna bića. Da bi se to dogodilo, heroj mora ponovo da uđe u majku (stomak kita) jer se samo na taj način može ponovo roditi iz nje, ovog puta duhovno. Ponovni ulazak nema nikave veze s incestuoznom polnom željom.

U slučaju Franke Miler, Jung je predvideo sopstveno nesvesno putovanje – i to je bilo opasno. Video je posledice nesvesnog koje je izmaklo kontroli kod pacijenata bolnice Burghelcli čiji je um bio potpuno preplavljen morem ludila. Jungu je zapretio sličan psihotični krah.

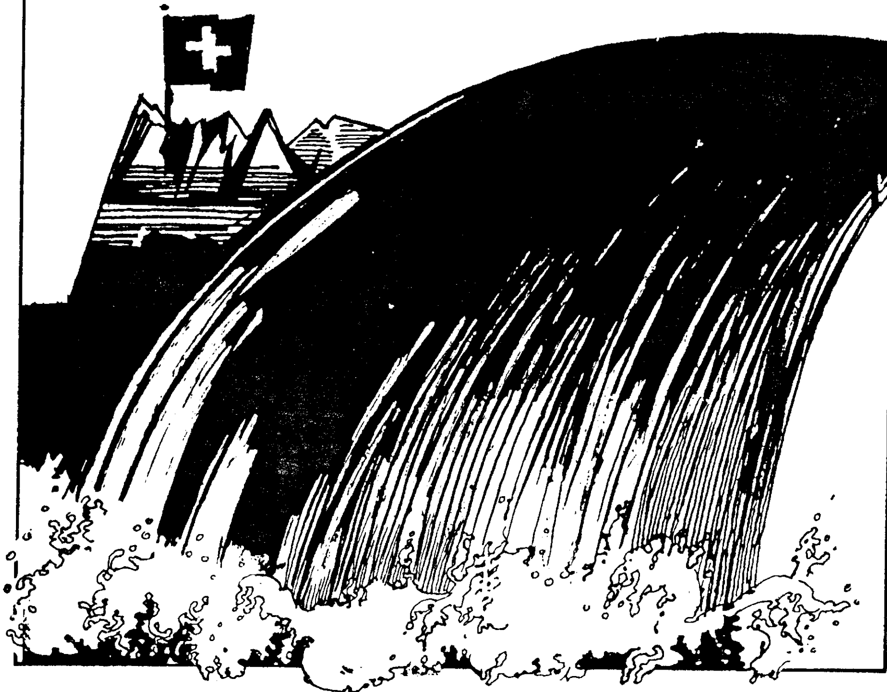
Bilo mu je 39 godina kad se našao u ćorsokaku. Prijatelji i kolege su ga napustili. Izgubio je zanimanje za naučnu literaturu i prestao da radi na univerzitetu. Od 1914. do 1919. povukao se iz sveta da bi istraživao sopstveno nesvesno.

Sam na kamenu, ponovo

Ujesen 1913. doživeo je izvanredno snažnu viziju.

„Video sam kako čudovišan potop prekriva sve severne zemlje i nizije između Severnog mora i Alpa. Kada je stigao do Švajcarske, planine su stale da rastu kako bi zaštitile našu zemlju. Shvatio sam da se događa strahovita katastrofa. Video sam džinovske žute talase na kojima su plutale krhotine ljudske civilizacije i nebrojene hiljade utopljenika. Zatim se celo more pretvorilo u krv."

Taj san se ponovio nekoliko nedelja kasnije praćen glasom koji je rekao da je sve to „sasvim stvarno i da će tako biti". Usledio je niz sličnih zloslutnih snova koji se završio u junu 1914. kad je Jung usnio drvo u zaleđenom predelu.

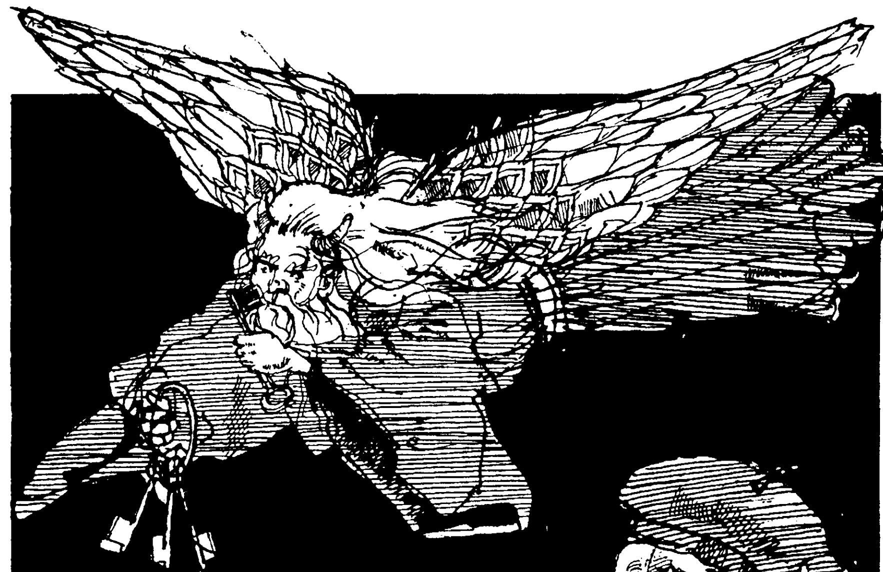

Kad je u avgustu 1914. izbio Veliki rat, Jung je shvatio da njegovi snovi nisu bili lični i poželeo je da razume „u kojoj se meri moje lično iskustvo podudaralo s iskustvom čovečanstva u celini".

Tada je odlučio da se svesno upusti u istraživanje sopstvenog nesvesnog dopuštajući toku fantazija i slika da slobodno navire, kao kad je u detinjstvu gradio kuće od šljunka na obali jezera. Zaronio je „u mračne dubine" i obreo se „na ivici kosmičkog bezdana".

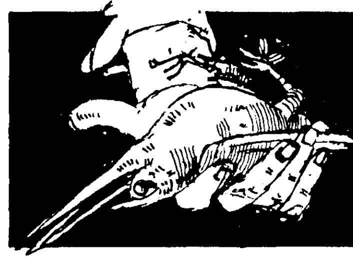

Tu je sreo biblijske ličnosti Iliju i Salomu, ali najvažniji je bio susret sa Filimonom.

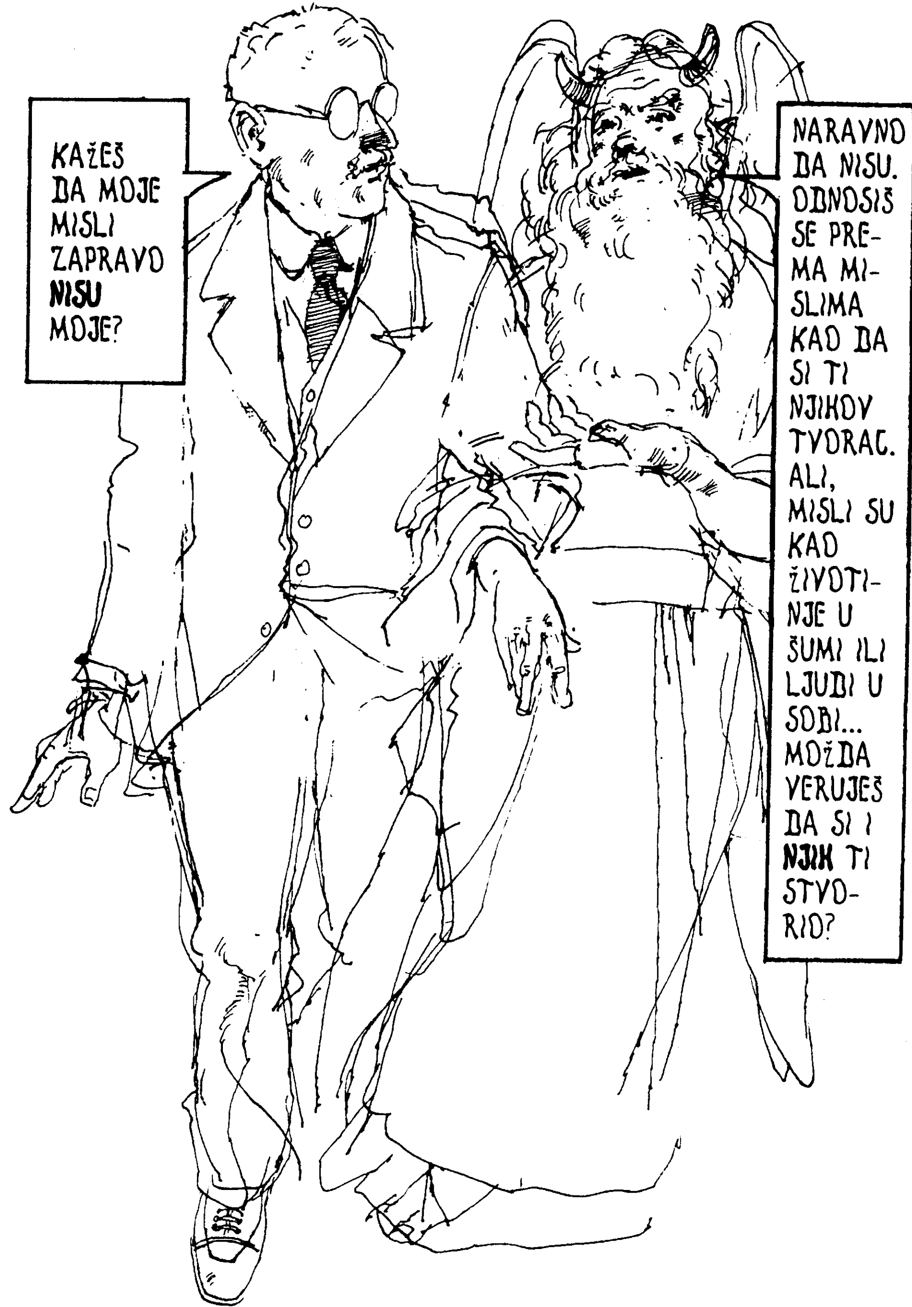

Jung nije razumeo san, pa je odlučio da ga naslika; dok se time bavio...

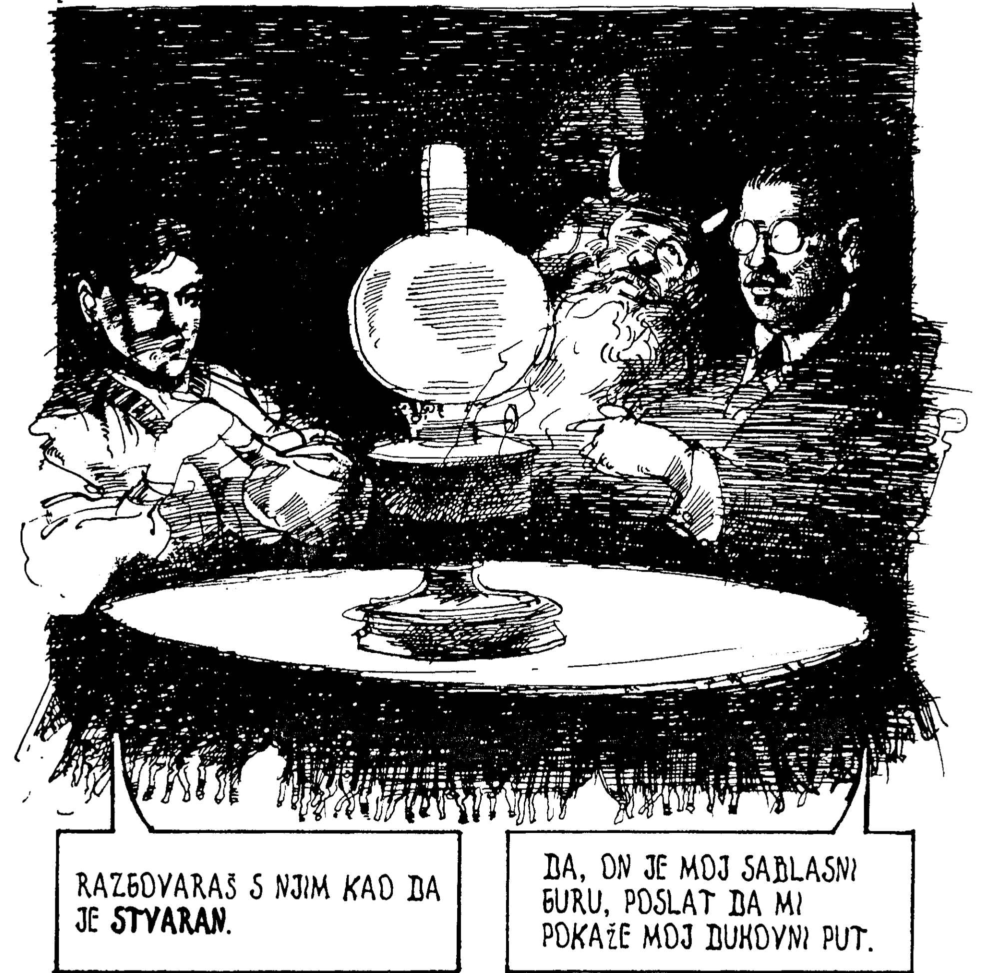

Bila je to jedna od mnogih podudarnosti koje je doživeo tokom svog života. Zato je na Filimona gledao kao na **realnu** pojavu. Krenuli su u šetnju po vrtu vodeći filozofske rasprave.

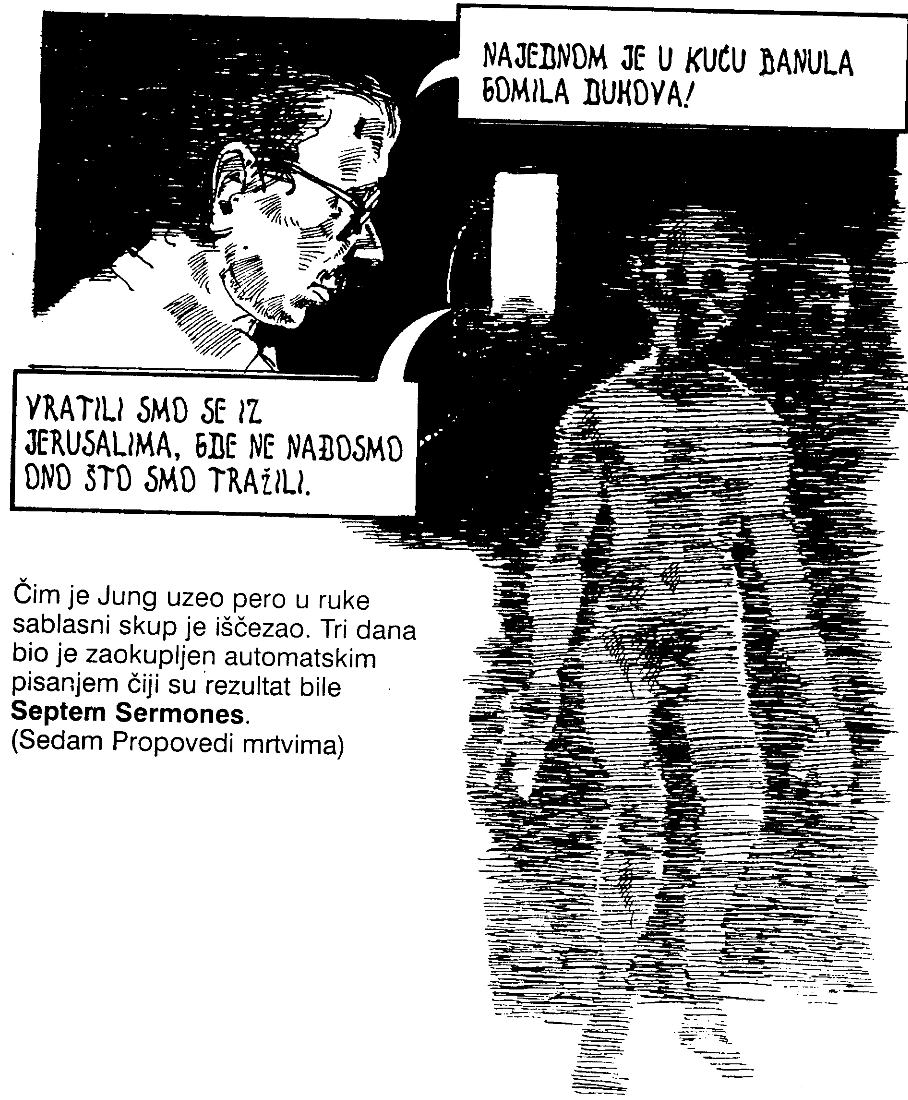
Mitotvorna imaginacija

Ko je ili šta je Filimon? Iz ugla psihijatrije, Jung je razgovarao sa sobom, a Filimon je fantazija, psihotični simptom sličan prividima i glasovima koji opsedaju shizofrenika.

U okviru Jungovog kasnijeg rada u oblasti analitičke psihologije, Filimon se može opisati kao „arhetipska predstava duha" iz riznice nesvesnih slika koje mogu kobno zbuniti mentalnog bolesnika. Ali on je i matrica „mitotvorne imaginacije" koja se izgubila u našem racionalističkom vremenu. Iako je takva uobrazilja sveprisutna, zaziremo od nje i proglašavamo je za tabu.

Prekretnica je nastupila u leto 1916. Izgledalo je da Jungovu kuću nastanjuju duhovi, njegove ćerke su ih viđale, a sin je sanjao đavola kako peca. Jednog sunčanog popodneva otvorila su se vrata na glavnom ulazu i zvono se mahnito oglasilo.

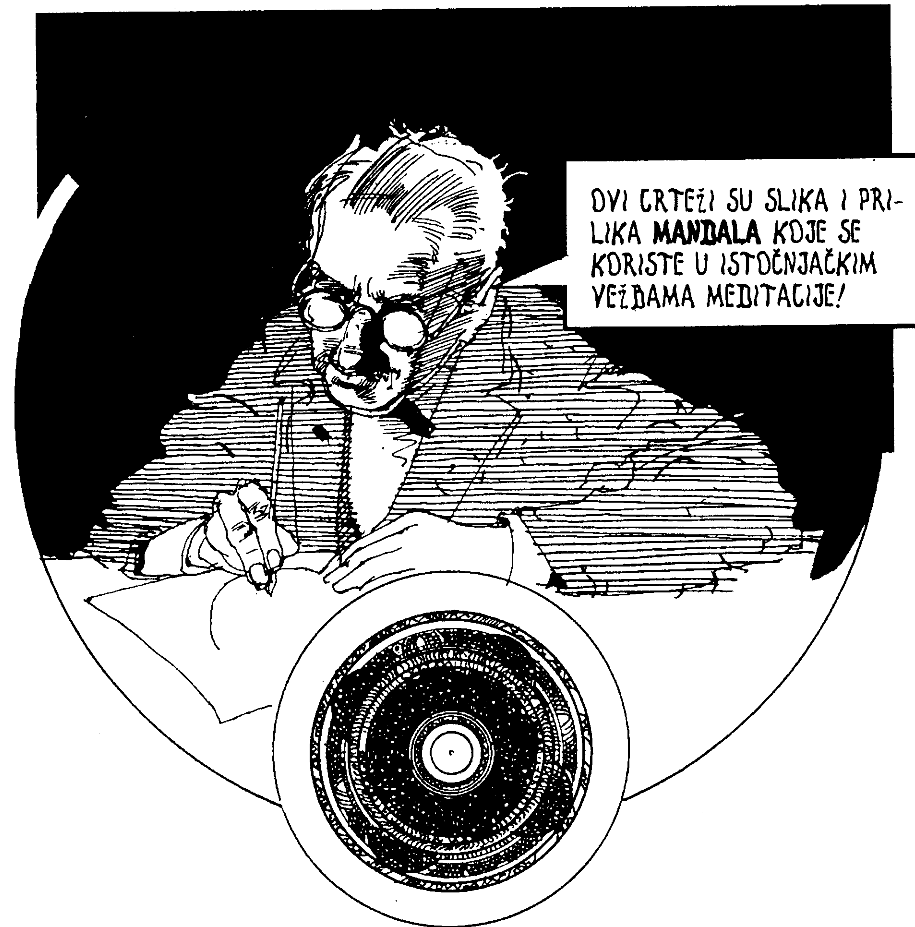

Čim je Jung uzeo pero u ruke sablasni skup je iščezao. Tri dana bio je zaokupljen automatskim pisanjem čiji su rezultat bile **Septem Sermones**.
(Sedam Propovedi mrtvima)

Jung je obišao pun krug od studentskih dana kada je pohađao seanse svoje rođake. Medijum sada nije bila Helena Prajsverk, već on sam.

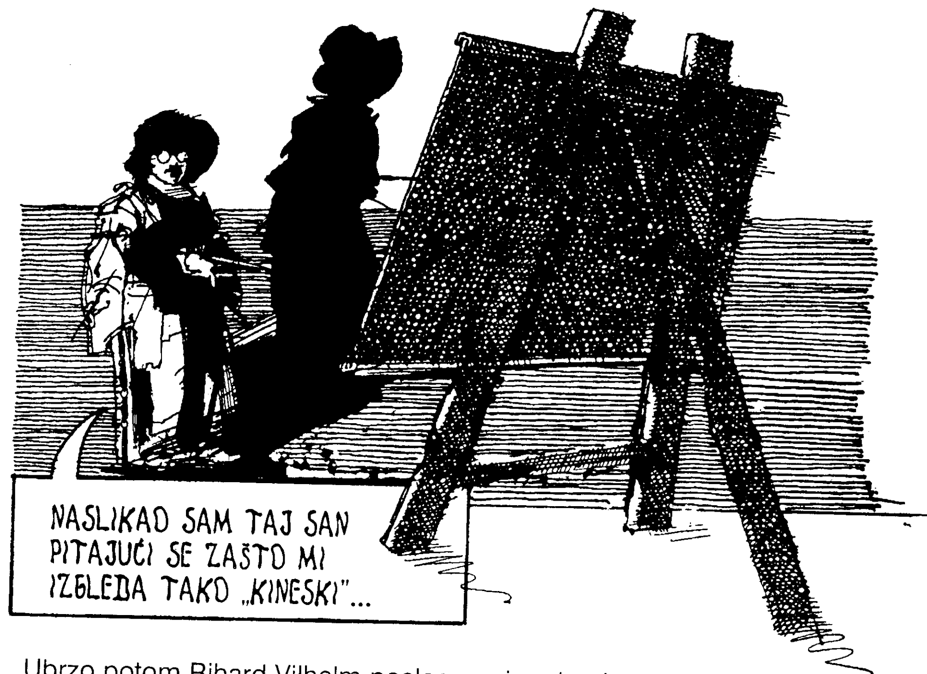
Mandala: put do središta

Od tada do kraja života Jung je nastojao da izrazi saznanja do kojih je došao proučavanjem nesvesnog. Dok se ponovo približavao svetu, svakog jutra je crtao male kružne crteže koji su iz dana u dan odslikavali njegovo unutrašnje stanje.

Uočio je da mandala sve vraća u jednu središnju tačku i to ovako protumačio: cilj psihičkog razvoja je „put koji vodi do središta, do individuacije". Kružna struktura mandale simbolizuje **Jastvo**, ukupnost pojedinca, svesno i nesvesno, koje nosi njegovo osećanje smisla i svrhe dok se on kreće ka njemu.

To mu se potvrdilo mnogo godina kasnije, u jednom snu iz 1927. Sanjao je da se nalazi u Liverpulu – „jezeru života" – usred kiše, dima i magle. U samom centru ostrvceta naišao je na divno stablo magnolije u cvetu.

Ubrzo potom Rihard Vilhelm poslao mu je rukopis o kineskim alhemijskim crtežima, **Tajna zlatnog cveta**, s molbom da kaže šta misli o njemu.

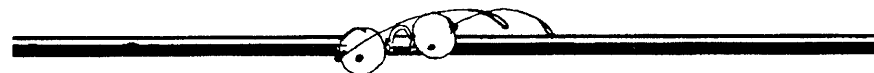

Nagoni i arhetipovi

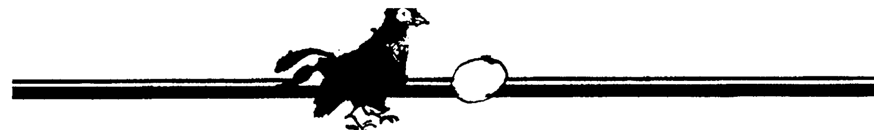
Jung je otkrio da čulne obmane duševnih bolesnika, izgleda, potiču iz **kolektivne** riznice drevnih predstava i simbola. Njegov susret s tim predstavama u „nekiji" potpuno je potvrdio njihovo postojanje. Godine 1919. prvi put je terminom **arhetip** označio jedno takvo sećanje. Pretpostavio je da, pored ličnog, postoji i **kolektivno nesvesno** koje čine dva sastojka, **nagoni** i **arhetipovi**.

Nagoni su impulsi koji sprovode naše postupke proistekle iz nužde; njihova priroda je biološka, kao i nagon građenja gnezda kod ptica. **Nagoni** određuju naše **postupke**. Ali, kaže Jung, postoje i urođeni, nesvesni modusi razumevanja koji upravljaju samim našim **opažanjem**. To su **arhetipovi**: urođene forme „intuicije" koje su neophodne determinante svakog psihičkog procesa.

Kao što nagoni određuju naše postupke, tako arhetipovi određuju naš način shvatanja. I nagoni i arhetipovi su kolektivni zato što se odnose na univerzalne, nasleđene sadržaje izvan područja ličnog i pojedinačnog, i jedni s drugima su povezani.

Način shvatanja neke situacije (arhetip) određuje naš impuls delanja. Nesvesno shvatanje koje se oslanja na arhetip određuje formu i pravac nagona. S druge strane, naš impuls delanja (nagon) određuje naše shvatanje situacije (arhetip).

Jung priznaje da taj odnos ima formu problema kokoške i jajeta i predlaže da se arhetip opiše kao **samoopažaj nagona**, ili kao „autoportret nagona", kao što je svest unutarnje opažanje objektivnog životnog procesa.

Arhetipovi i predstave

Kako su arhetipovi dostupni našem ljudskom iskustvu? Njihovo postojanje nije materijalno, oni nam se otkrivaju samo kao **predstave**. Na primer, u svim dobima i kulturama čovečanstvo je sebe videlo kao deo „Mudrog Duha". Jedan od najčešćih izraza tog shvatanja jeste predstava Starog Mudraca koju nalazimo u nebrojenim mitovima i legendama.

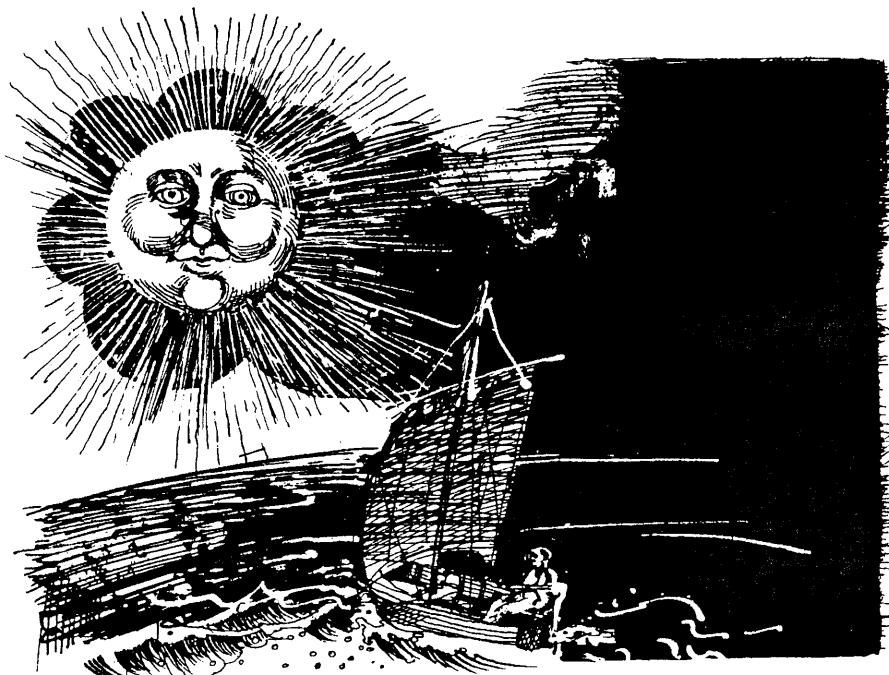
Predstave duha na koje svuda nailazimo ispunjavaju nesvesnu realnost kolektivne čovečnosti.

Jung je napravio razliku između **arhetipa** po sebi i **arhetipske predstave**. Postojanje arhetipa može se samo izvesti jer je on po definiciji nesvestan, dok arhetipska predstava prodire u svest; ona je način na koji opažamo arhetip, način na koji on postoji za nas.

Tako se arhetipovi, naši načini opažanja, i skrivaju i otkrivaju u predstavama. Jung ih upoređuje s osovinskim sistemom formacije kristala u majčinskoj tečnosti. Arhetipovi liče na **osnovne ideje**, ali nisu apstraktna načela. Oni su **numinozni**, naelektrisani osećanjem svetog.

Putovanje u nesvesno

Arhetipski doživljaj izlaska Sunca zajednički je ljudima svih istorijskih razdoblja. Duša žudi za svetlošću i oseća neodoljivu težnju da se uzdigne iznad prvobitne tame. Trenutak nastupanja svetlosti **jeste** Bog – on donosi iskupljenje, oslobođenje.

Aktivan doživljaj sunčeve smrti i ponovnog rođenja – to je **arhetipski proces**.

Neke osnove jungovske analize
(1) Simboličko

Kako se Jung služio arhetipskim procesom u analizi? Jedna mlada, neudata žena zatražila je da joj pomogne...

Upinjući se da otkrije smisao uznemirujućeg simbola, mračnog sna ili fantazijske predstave, pacijent oslobađa nesvesno značenje arhetipova. Jung to naziva **transcendentnom funkcijom**, arhetipskim procesom koji unosi u svest nesvestan sadržaj i vraća psihu u zdravu ravnotežu.

(2) Transcendentna ili isceljujuća funkcija

Po Jungovom mišljenju, terapija mora da pristupi procesima simboličkog izražavanja konstruktivno a ne reduktivno. To znači da treba popločati put pacijentovom, sopstvenom razumevanju tog procesa tako što će se zajedno s njim tragati za paralelama između njegovog individualnog simbolizma i drevne mitologije.

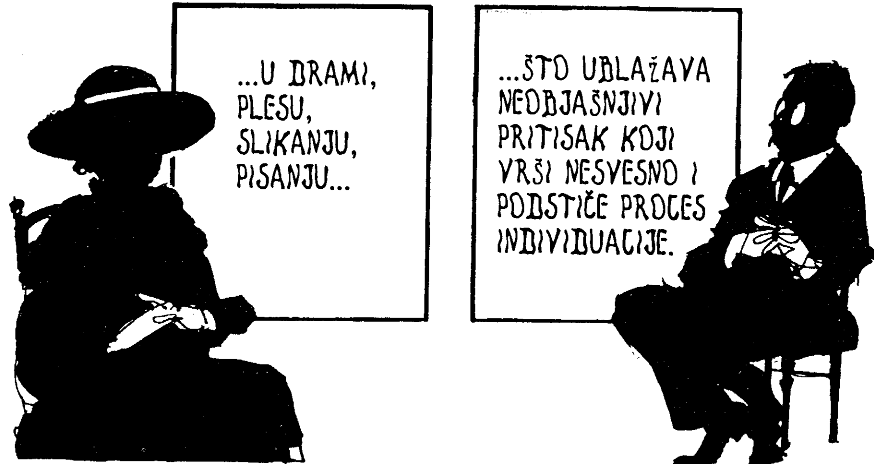
Jungova konstruktivna praksa sastojala se u povezivanju pojedinca „s bogovima" – to jest, s kolektivnim arhetipovima nesvesnog – što je uvodilo u igru transcendentnu funkciju.

(3) Aktivna imaginacija

Jung se služio mnogim različitim pristupima i tehnikama da bi povezao pacijente s arhetipovima koje su doživeli u predstavama iz snova, fantazijama i simbolima. Psihoanaliza je nastojala da pomoću hipnoze, automatskog pisanja i slobodnog asociranja aktivira nesvesni um...

Predstava iz sna ili simbol mogu se kreativno razviti na mnogo načina...

Jung je razvio metodu poznatu pod imenom **aktivna imaginacija**, terapeutski proces koji dostiže vrhunac u pacijentovom otkriću sopstvenog psihičkog središta.

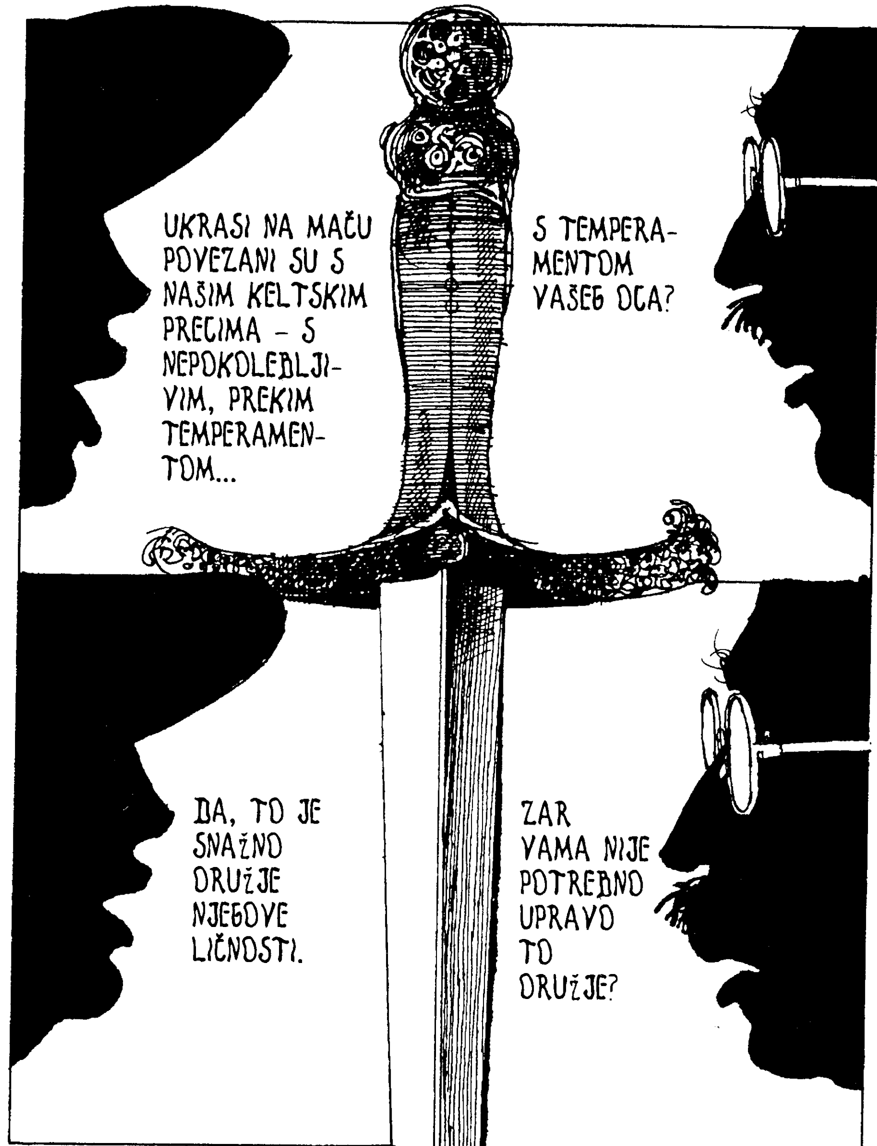
(4) Proces centriranja

Mlada žena je ispričala jedan san...

Za razliku od procesa aktivne imaginacije, simboli iz snova su **pasivni**, oni sami od sebe izranjaju iz nesvesnog. Simbol „kompenzuje" snevaču nešto izgubljeno ili nepoznato – ali šta? Tehnikom **asocijacija**, mlada žena našla je lični kontekst svog sna – sećanje na oca. Ali, to nije dovoljno.

Frojdovo analitičko tumačenje odmah bi svelo mač na očigledan seksualno kompenzatoran „kompleks oca", „fantaziju zavisti zbog penisa". Jungov konstruktivan pristup služi se tehnikom **amplifikacije** kojom i analitičar i pacijent povezuju mač sa sličnim predstavama koje su istorijski utemeljene u mitovima i bajkama.

Pacijentkinjino sopstveno „oružje" izneseno je na svetlost dana „iskopavanjem" – konstruktivnom analizom – i sad ona uviđa da je mač, sa svojim četvorokrakim oblikom koji podseća na krst, zapravo simbol njenog sopstvenog **središta**, kao mandala.

Snovi i vizije

Snovi, kao i vizije, ističu iz skrivenog arhetipskog središta smisla. Jung je umeo da ceni proročko značenje snova i vizija poput onih Emanuela Svedenborga iz 1759. godine.

Jedne julske subote 1759. Svedenborg je bio u poseti kod prijatelja u Getenburgu, 300 milja od Stokholma. Oko 6 sati po podne izašao je sam, ali se vratio bled i uznemiren. „U Stokholmu je upravo izbio požar koji se brzo širi", rekao je. „Kuća jednog mog prijatelja pretvorila se u pepeo, a i moja je u opasnosti." U 8 uveče uzviknuo je: „Hvala Bogu! Požar je ugašen na trećoj kući od moje."

U ponedeljak i utorak stigla su dva glasnika iz Stokholma; oni su do detalja potvrdili Svedenborgov opis požara. Kad su ga upitali kako je sve to znao, Svedenborg je odgovorio: „Anđeli su mi rekli."

Svedenborgova vizija krši normalne zakone vremena i prostora i neposredno uranja u **kolektivno** nesvesno.

Jung je verovao da snovi, kao i različiti sistemi proricanja budućnosti, otkrivaju **psihičke** realnosti i ponekad donose proročanska otkrića.

Sve što izroni iz nesvesnog, bilo da je to ideja, predstava ili iluzija, stvara **psihičku realnost**. To je psihičko činjenično stanje. Predstave iz snova ili aktivne uobrazilje – ili duhovi poput Filimona – nisu puka priviđenja ili fantazije.

Na toj „dejstvenoj" osnovi Jung je izgradio svoju analitičku psihologiju da bi pomoću nje istraživao prirodu psihičke realnosti.

Građevinski kamen...

Snovi, mandale, simboli – na koji način je Jung mogao da uobliči svoje znanje o psihi? Te godine, 1923, približavao se pedesetoj, i reči na papiru nisu mu bile dovoljne.

MORAM DA ISKAŽEM SVOJE MISLI U KAMENU!

Posle majčine smrti kupio je komad crkvene zemlje pored Ciriškog jezera i počeo da gradi kamenu kuću nalik kuli, „materinsku" po duhu. Tokom narednih dvanaest godina, kako je njegovo razumevanje psihe napredovalo, dodao je još tri odeljenja.

...Kuća Bolingen

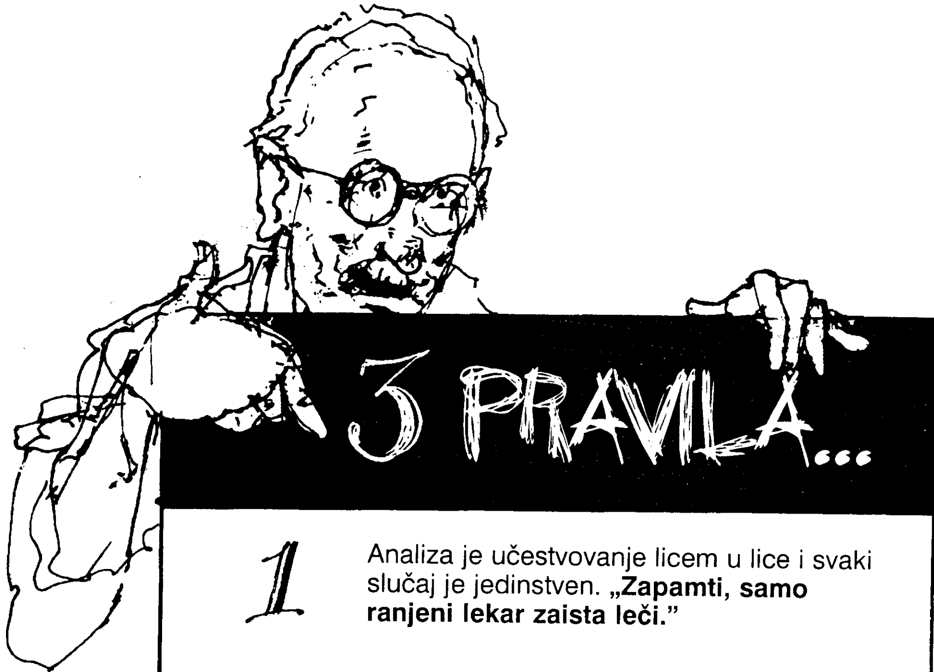
Bolingen, sa svojom mrtvom tišinom, postao je Jungovo duhovno utočište. Bez struje i vode, kuća ga je dovodila u dodir s prirodom i s njegovim „Brojem 2", „drevnim majčinim sinom".

Prvobitna građevina, niska i zbijena, odslikavala je njegovu introvertnost, ali posle smrti svoje žene 1955. godine, osamdesetogodišnji Jung osetio je dovoljno samopouzdanja da izgradi i drugi sprat. Njime je predstavio „širenje svesti postignuto u starosti", osećanje ponovnog rođenja u kamenu dok je dovršavao sopstveni razvoj i kretao se ka smrti.

Jungova praksa analitičke psihologije

Jung je nazvao svoju metodu **Analitička psihologija** da bi istakao razliku između nje i psihoanalize. Oko njega su se okupljali brojni pacijenti od kojih su se mnogi kasnije i sami obučili za analitičare. Jung je opominjao svoje učenike da ne postanu zavisni ni od jedne metode.

3 PRAVILA...

1. Analiza je učestvovanje licem u lice i svaki slučaj je jedinstven. **„Zapamti, samo ranjeni lekar zaista leči."**

2. U hirurgiji i opstetrici lekar mora da ima čiste ruke. **„Budi siguran da si 'čist' od neuroze."**

3. Jung je bio prvi analitičar koji se zalagao za to da i sami terapeuti budu **podvrgnuti** analizi – i daljem nadzoru, nekakvom „majčinskom ili očinskom ispovedniku". **„Čak i papa ima ispovednika."**

i 3 OPOMENE

Svrha terapije je **napredovanje**, a ne **regresija**, što znači da se treba usredsrediti na svestan stav pacijentovog aktuelnog stanja.

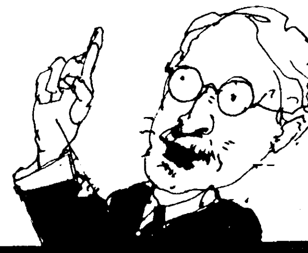
1. Ne tragaj za sećanjima iz ranog detinjstva.

NEUROTICI NAJVIŠE VOLE DA SE VALJAJU U PROŠLIM NEDAĆAMA I SAMOSAŽALJENJU.

2. Ne zaboravi duhovna pitanja.

3. Ne zaboravi pacijentovu ličnu **tajnu** priču.

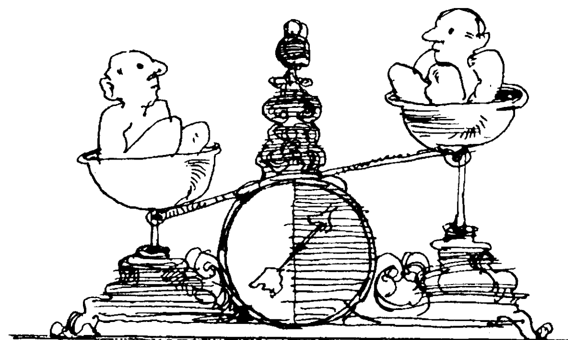
Struktura psihe

Jungova analitička psihologija obuhvata „strukturu" i dinamiku psihe. **Psiha** za Junga znači celokupnost našeg bića, svesnog i nesvesnog. Ona je po svojoj prirodi svrhovita ili „**teleološka**" i teži razvoju, potpunosti i ravnoteži. Ona je različita od njegovog pojma **Jastva**, cilja ka kojem je psiha usmerena.

Psiha je podeljena na svest i nesvesno koje ima ulogu da **kompenzuje** svestan stav. Kad god je svestan stav jednostran, njegova nesvesna suprotnost se ispoljava **autonomno** (grčki: **auto**=on sâm, isti on, **nomos**=zakon; samozakonje) da bi popravila neravnotežu. Ona to radi u unutrašnjosti, služeći se upečatljivim slikama i snovima, ili se izrođuje u bolest.

Nesvesna komponenta se često eksternalizuje i pojavljuje kao nešto spoljašnje. Tada se govori o **projekciji**. Ona obuhvata preteranu emocionalnu reakciju na drugu osobu ili situaciju, kakva je zaljubljivanje ili snažna odbojnost prema nekome. Ti jaki emocionalni odgovori mogu ukazivati na to da neki nesvestan sadržaj teži da se probije u svest, ali može da se pojavi samo kao ospoljen ili projektovan na drugu osobu. Ne volimo niti mrzimo drugu osobu, već delove sebe koje smo na nju projektovali.

Ključni deo analitičarevog zadatka je utvrđivanje pravca psihičke energije, a kao pomoćno sredstvo za analizu Jung je opisao niz **psiholoških tipova**.

Psihološki tipovi
(1) Dva stava

Jung je utvrdio da psihička energija ima dva osnovna stava – **ekstravertan** i **introvertan** – koji su prisutni u svakom u različitoj meri.

EKSTRAVERTAN

Ekstravertan stav motivisan je spolja i orijentiše se prema spoljnim, objektivnim činiocima i odnosima.

INTROVERTAN

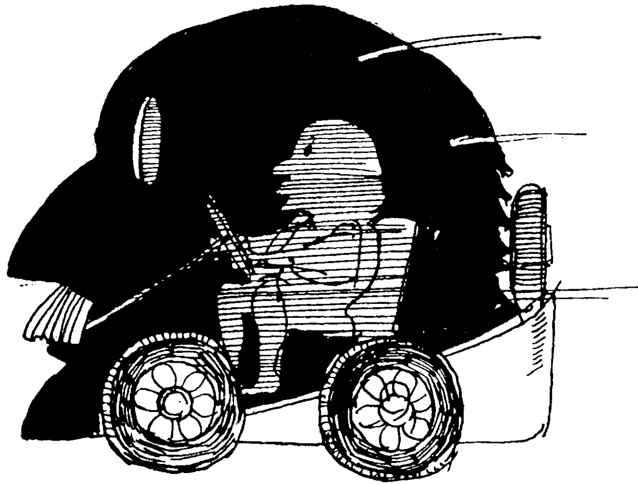
Introvertan stav motivisan je iznutra i orijentiše se prema unutrašnjim, subjektivnim činiocima.

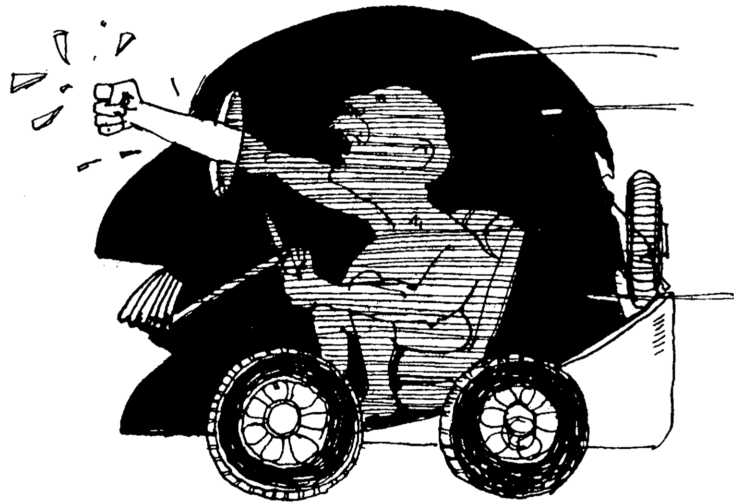

Ovi stavovi mogu se uočiti u sukobu Frojdove i Jungove filozofije. Između ekstravertne i introvertne ličnosti česti su nesporazumi i uzajamno nepoštovanje.

Ekstravertnost i introvertnost se uzajamno isključuju. Kad jedan od tih stavova postane svestan deo habitusa, drugi postaje nesvestan i ima kompenzatornu ulogu.

Ako svesni stav postane odveć čvrst, nesvesni stav će se probiti na površinu kao „povratak potisnutog".

Jungova klasifikacija izvršila je tako veliki uticaj da su reči „ekstravertno" i „introvertno" ušle u svakodnevni govor. Obično njima opisujemo prepoznatljive oblike društvenog ponašanja.

(2) Četiri funkcije

Pored ova dva osnovna stava, Jung je uveo i četiri funkcionalna tipa – četvorodelnu strukturu ili **kvaternitet** koji nalikuje mandali.

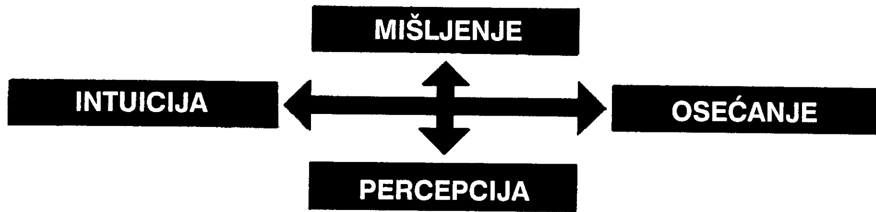

A stara grčka medicina otkrila je 4 vrste ljudskog temperamenta ili „humora" (raspoloženja).

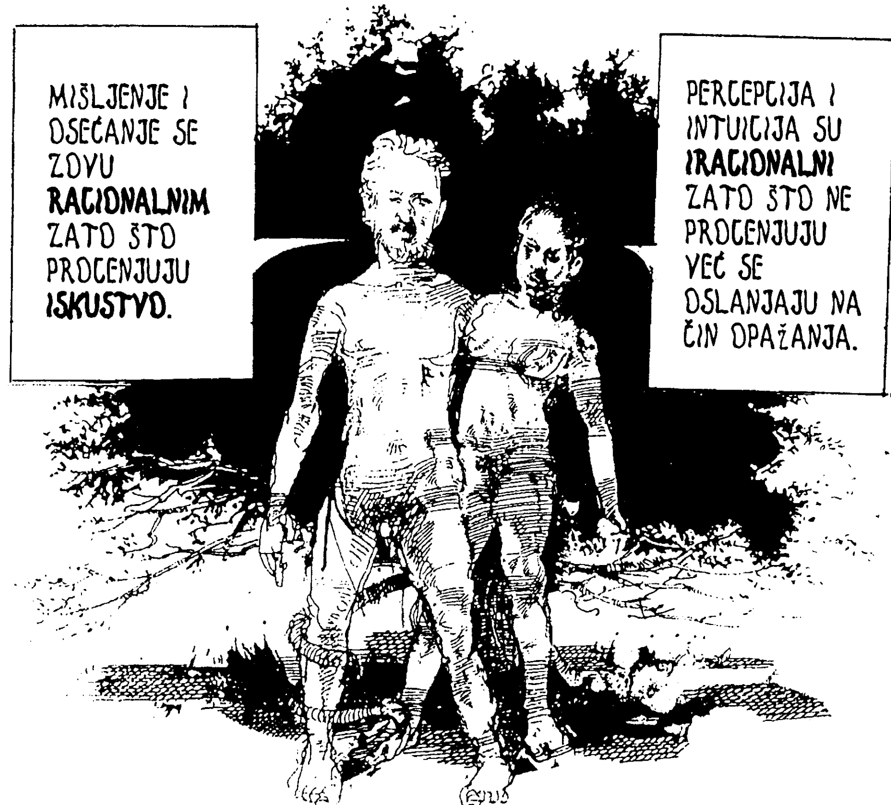
KOLERIČAN	MELANHOLIČAN	Hipokrat kraj 5. veka pre n.e.
SANGVINIČAN	FLEGMATIČAN	
ZASNOVANE NA 4 SVOJSTVA		
TOPLO	SUVO	
HLADNO	VLAŽNO	
I 4 ELEMENTA		
VATRA	ZEMLJA	Empedokle sredina 5. veka pre n.e.
VAZDUH	VODA	

Jung je smatrao da „kvaterniteti" mogu biti korišćeni za opisivanje prirode psihe.

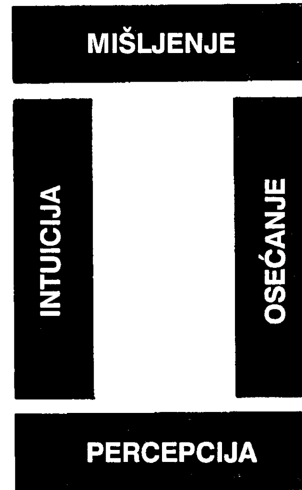
Jung pretpostavlja četiri funkcije psihe grupisane u dva para suprotnosti.

PERCEPCIJA	kaže nam da nešto postoji
MIŠLJENJE	kaže nam šta je to
OSEĆANJE	kaže nam da li je to dobro ili ne
INTUICIJA	kaže nam odakle je to došlo ili kuda ide

Pojedincu je urođena svesna orijentacija ka jednoj od ove četiri funkcije.

Usled načela kompenzacije njena suprotnost biće nesvesna...

Preostale dve, kao delimično svesne ili **pomoćne** funkcije mogu služiti najjačoj funkciji.

Povratak potisnutog

Prekomerno razvijen misaoni tip može biti podložan neuravnoteženim raspoloženjima i uznemirenosti.

Dečaka koji pripada osećajnom tipu otac može naterati da razvija osobine njegovog, misaonog tipa i time izazvati krizu i nesreću u kasnijem životu.

Potisnuta osećanja vraćaju se kao histerija. Potisnuti opažaji sveta vraćaju se kao fobije, prinudno ponašanje i opsesije.

Dakle, mentalno i fizičko zdravlje počiva na

A razvijanju zanemarene funkcije

B svesti pojedinca da u njemu delaju 4 tipa koja mu omogućuju da zaokruži svoju ličnost.

Osam psiholoških tipova

Kombinujući **dva stava** sa **četiri funkcije**, Jung je opisao **osam psiholoških tipova**. Utvrđivanje toga kom tipu pripada koji pacijent, omogućuje analitičaru da bolje razume njegov pogled na svet i njegov sistem vrednosti. Tipovi opisuju ličnost i često određuju izbor zanimanja i bračnog partnera.

1. Ekstravertni misaoni tip
Primeri: naučnici, ekonomisti

Oni upravljaju sobom i drugima u skladu sa strogo utvrđenim pravilima i načelima. „Zainteresovani" su za stvarnost, red i materijalne činjenice.

2. Introvertni misaoni tip
Primeri: filozofi

ŠTA JE MIŠLJENJE?
Ludvig Vitgenštajn

Oni formulišu pitanja i teže da razumeju sopstveno biće. Zanemaruju svet i bave se sopstvenim idejama.

3. Ekstravertni osećajni tip
Primeri: TV voditelji, filmske i muzičke zvezde

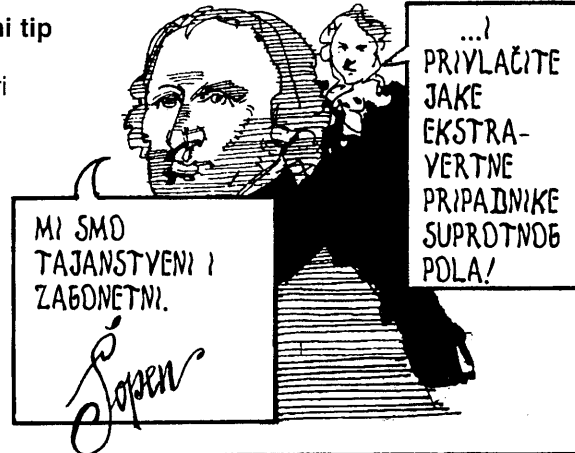
Konvencionalni i dobro prilagođeni svom vremenu i sredini, okrenuti su ka ličnom i društvenom uspehu. Promenljivi su i prate modu.

4. Introvertni osećajni tip
Primeri: monasi, monahinje, muzičari

Oni su nepristupačni, ali ostavljaju utisak sklada i samodovoljnosti. Često se bave poezijom i muzikom. O njima bi se moglo reći: „Tiha voda breg roni."

5. Ekstravertni čulni tip
Primeri: graditelji, špekulanti.

Usredsređuju se na spoljne činjenice, praktični su, uporni i prihvataju svet onakav kakav jeste. Svesrdno uživaju u životu, ali ih senzualnost može odvesti u ovisnost, perverzije i prinudno ponašanje.

6. Introvertni čulni tip
Primeri:
znalci, estete

Oni se hrane čulnim utiscima i uranjaju u sopstvene unutarnje osećaje. Njihov stav je estetski, često su skromni i udubljeni u misli.

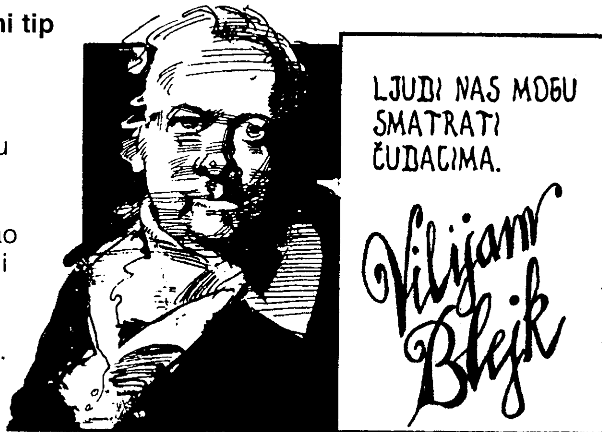
7. Ekstravertni intuitivni tip
Primeri:
Ljudi koji se bave odnosima s javnošću (PR), pustolovi

Nesvesno neposredno shvatanje nagoni ih da tragaju za budućim novostima. Kadri da proniknu u uzroke nevolja, često harizmatske vođe, ali zbog bezobzirnog avanturizma ne mogu da ostvare dugotrajnu stabilnost.

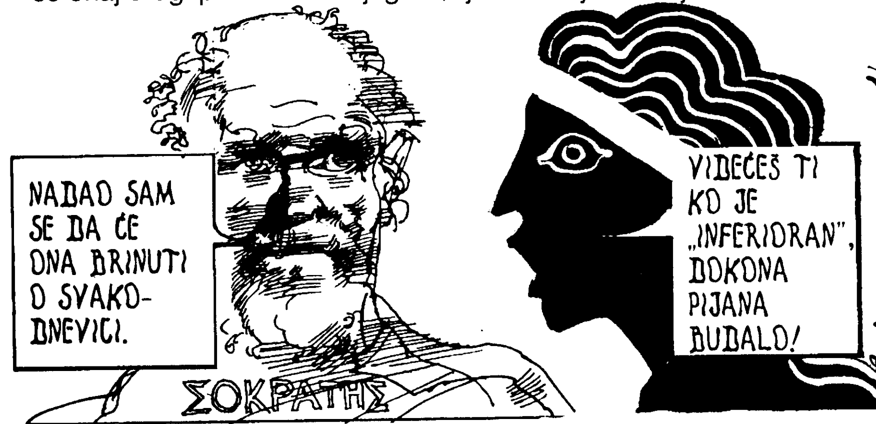

8. Introvertni intuitivni tip
Primeri:
mistici, pesnici

Slede svoju unutrašnju viziju, sanjari, često obdareni vidovitošću, skloni da sebe vide kao neshvaćene genije koji se hvataju u koštac s jedinstvenim, ezoteričnim iskustvom.

Različiti tipovi često stupaju u brak jer svako nesvesno računa da će se onaj drugi pobrinuti za njegovu/njenu slabiju funkciju.

Supružnici koji pripadaju suprotnim tipovima mogu se uzajamno kinjiti; komplementarne zajednice ne vode psihičkoj celovitosti pojedinca.

Supružnici istog tipa mogu udvostručiti dominantnu funkciju i povećati moć slabije funkcije da stvara probleme.

Jung je bio svestan toga da tipologija ne izražava jedinstvenu složenost svakog pojedinca. Svaka osoba je mešavina tipova i zahteva dugotrajno posmatranje i analizu. Pored toga, ljudi mogu menjati tip tokom života. Ali tipovi su korisni kad treba opisati kako će pojedinac reagovati na **arhetipske figure**.

Četiri arhetipske figure

Psihološki tipovi su deo šire dinamike psihičke energije koja obuhvata **četiri arhetipske figure**. Te figure funkcionišu u **parovima** – jedan član para je svestan i kompenzovan je svojim nesvesnim protivčlanom.

Par 1: Ja i Senka

Jung je zapamtio jedan san iz svojih studentskih dana. U mračnoj, maglovitoj i vetrovitoj noći...

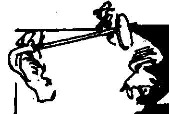

Svetlost i senka bili su Jungove ličnosti Broj 1 i Broj 2 u kojima je kasnije otkrio povezane arhetipske figure, **Ja** i **Senku**.

Jedan od prvih koraka u analizi ide za tim da pacijent postane svestan odnosa „Ja-Senka". Senka je uvek **istog** pola kao i Ja.

Zdravo Ja organizuje i **uravnotežuje** svesne i nesvesne elemente psihe. Oslabljeno Ja ostavlja pojedinca „u tami", u opasnosti da ga preplave haotične nesvesne slike.

Ja i Senka oličeni su u doktoru Džekilu i mister Hajdu, klasičnoj podeli na „dobrog i rđavog" u svakom od nas. Mister Hajd postaje prava opasnost za psihičko zdravlje kad Ja zataji. Kako se to događa?

Iako je Ja u središtu svesti, ne treba ga pobrkati s **Jastvom** koje je konačni cilj procesa individuacije, **celovitost** ličnosti.

KAD SE POISTOVETI S JASTVOM, JA SE „NADUVAVA" I ZANOSI OPASNIM UVERENJEM DA JE SLIČNO BOGU.

To „naduvano" Ja projektuje sopstvenu iracionalnu Senku u **druge** koje poistovećuje sa zlom.

Do masovne psihoze Hitlerove nacističke Nemačke i njenih genocidnih zverstava došlo je zato što se nemačko Ja „naduvalo" poistovećujući se sa „čistom arijevskom rasom" i projektovalo **Kolektivnu Senku** na Jevreje.

Pacijent u individualnoj terapiji doživljava krizu kad se na ranim stupnjevima jungovske analize „sretne sa Senkom". Što više prepoznaje projekcije sopstvene Senke i povlači ih, to više oseća da mu je Ja ugroženo.

ŠTO MANJE MOGU DA KAŽEM – „**ONI** TO RADE, **ONI** SU KRIVI, PROTIV **NJIH** SE MORAM BORITI" – TO VIŠE **SAM SEBI** POSTAJEM OZBILJAN PROBLEM!

POČINJETE DA SHVATATE DA SU SVE MANE SVETA ZAPRAVO U **VAMA**. NAUČITE DA SE NOSITE SA **SOPSTVENOM SENKOM** I UČINIĆETE NEŠTO STVARNO ZA SVET.

Kolektivna Senka

Psihu nemaju samo pojedinci, već i kolektivi. Kolektivna psiha strukturisana je na isti način kao i individualna. Ona čini „Zeitgeist" ili duh vremena.

Jedan primer Senke kolektivne psihe jeste nacistička Nemačka. Ali tu Senku možemo videti u svakom masovnom pokretu, težnji ili okupljanju. Gomila na fudbalskoj utakmici zapravo je kolektivno Ja koje baca Senku – ispoljava se kao nekontrolisano huligansko ponašanje.

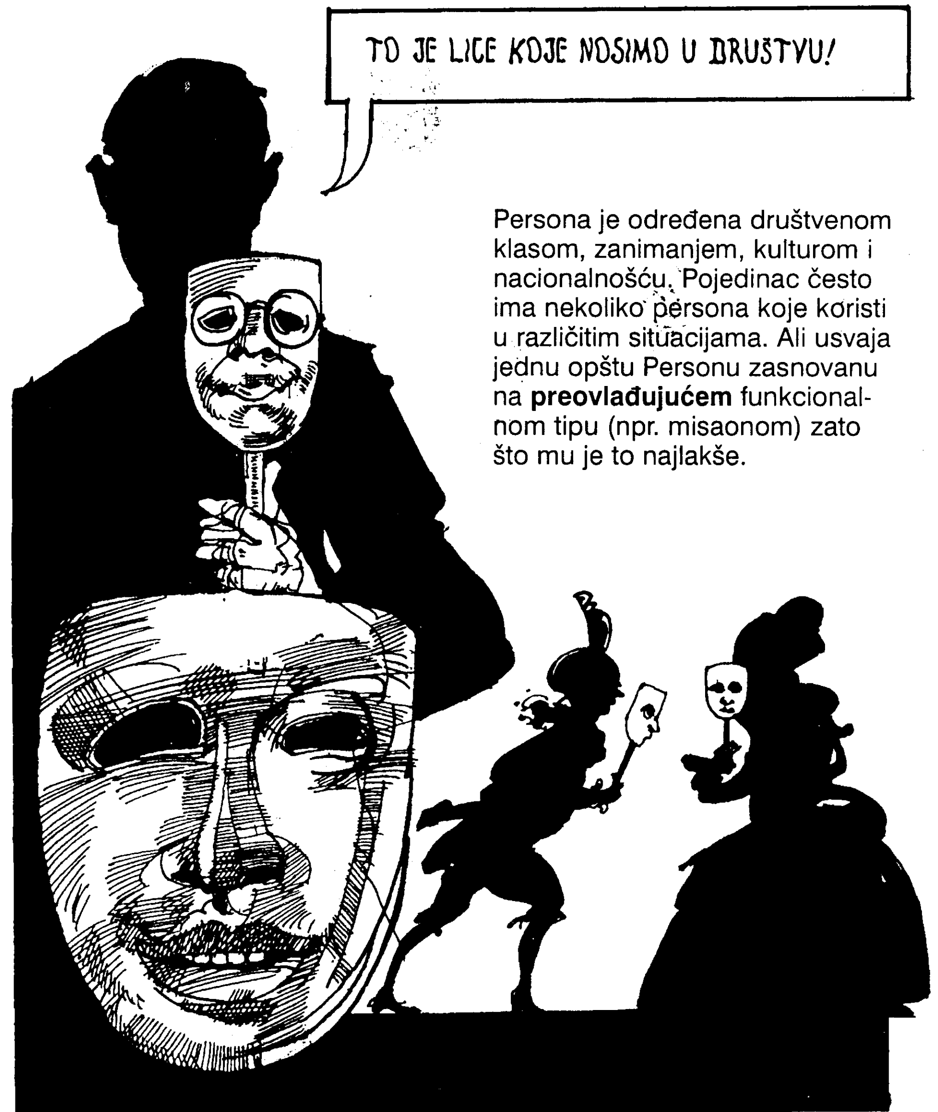
Kolektivnu Senku može baciti i neki naučni događaj. Kad je prva atomska bomba oblikovala pečurku u pustinji Alamagordo, Openhajmer je za nju rekao da je

Nuklearni fizičari u SAD dobili su trku protiv nacističke Nemačke u „cepanju atoma". Ali naučno postignuće, „sjajnije od hiljadu sunaca", donelo nam je život u najtamnijoj senci koju je čovečanstvo ikad upoznalo.

Par 2: Persona i Predstava Duše

Ja je povezano s onim što Jung naziva **Persona**, tj. s delom svesti koji u njegovo ime „pregovara" sa spoljašnjim svetom. Persona je latinska reč za „pozorišnu masku".

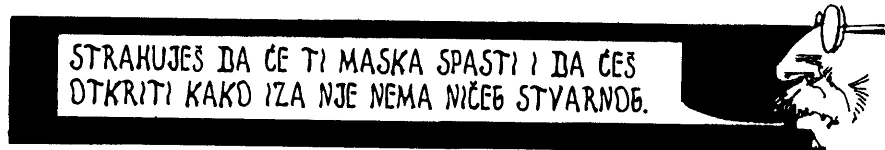

Persona je određena društvenom klasom, zanimanjem, kulturom i nacionalnošću. Pojedinac često ima nekoliko persona koje koristi u različitim situacijama. Ali usvaja jednu opštu Personu zasnovanu na **preovlađujućem** funkcionalnom tipu (npr. misaonom) zato što mu je to najlakše.

Psihičko zdravlje i ravnoteža počivaju na dobro prilagođenoj Personi jer ona omogućava društvenu razmenu.

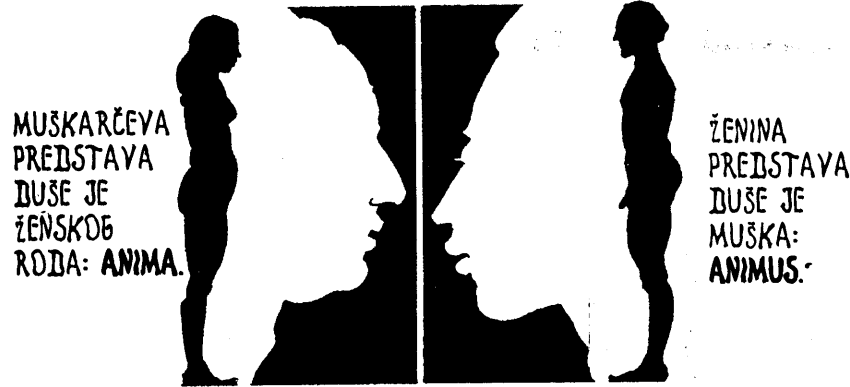
„Savršena Persona" može voditi jednostranoj, krutoj i otuđenoj ličnosti.

Neurozu mogu da izazovu „pogrešni odgovori na život", kakvi su isprazan uspeh i zatvaranje u odveć skučen duhovni horizont. Neuroza uglavnom nestaje kad se čovek razvije u širu ličnost.

Muška i ženska predstava duše

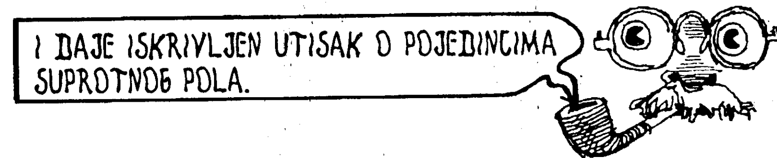
Nesvesna strana Persone je predstava duše. Jung koristi muški i ženski oblik latinske reči za dušu: **animus** i **anima**. Predstava duše uvek je predstavljena suprotnim rodom.

Predstava duše je arhetip koji može predstavljati celinu nesvesnog. Ona je nasleđena, kolektivna i „nema godina" (bezvremena je).

Predstava duše pojavljuje se u snovima, mitovima i fantazijama, ali se i **projektuje**...

Anima

Muškarčeva predstava duše pojavljivala se u mnogim oblicima kroz vekove, ali uvek s upečatljivom i očaravajućom tajnom prirodom **Erosa** (ljubavi) kao arhetipa samog života koji je predstavljen slikama zemlje i vode.

ONA MOŽE DA BUDE SVETLA ILI TAMNA, DEVICA ILI KURVA... VRELO MUDROSTI, MUZA...

ILI FATALNA ŽENA KOJA PREDSTAVLJA NJEGOVU KOB!

KRIVA JE TVOJA SOPSTVENA POTISNUTA ŽENSKOST, DRAGI!

Potpuno poistovećenje s animom vodi femininoj homoseksualnosti ili transvestizmu.

Animus

Ženina predstava duše poprima prirodu **Logosa** (uma), traganja za znanjem, istinom i svrhovitom delatnošću, a često je predstavljena slikama vazduha i vatre.

Animus se projektuje u muškarce s kojima žena stupa u emocionalni odnos.

Preterano poistovećenje s predstavom duše proizvodi **Sol Niger** ili Crno Sunce, ženu kojom dominira animus – tvrdoglavu, bezobzirnu i dominantnu, željnu moći i iracionalno svojeglavu.

Komplementarne slike

Jung je verovao da su muškarci poligamni u svom svesnom stavu i da to anima kompenzuje kao **jedina** žena u nesvesnom.

Zato što su žene monogamne u svom svesnom stavu, animus se kompenzatorno pojavljuje kao **grupa** muškaraca.

Mešoviti tipovi

Spajanje svesne Persone i nesvesne predstave duše daje **dva stava** i **četiri funkcije**. Svesna Persona počiva na dominantnom stavu (npr. ekstravertnom) i **superiornoj** funkciji (npr. percepciji). Stoga će nesvesna komplementarna predstava duše biti obojena suprotnim stavom i inferiornom funkcijom.

Dakle, pored ekstravertne/introvertne „nastrojenosti", dobijamo i sledeće:

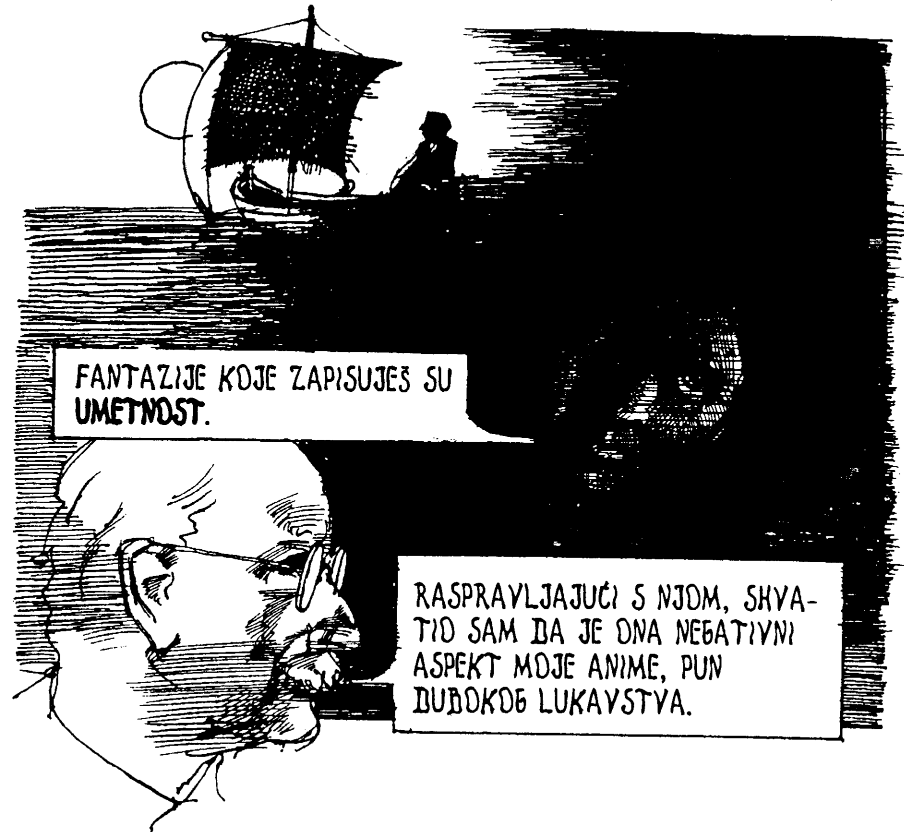
misaona persona	=	**osećajna predstava duše**
intuitivna persona	=	**čulna predstava duše**
osećajna persona	=	**misaona predstava duše**
čulna persona	=	**intuitivna predstava duše**

Muškarac misaonog tipa, odsečen od područja osećanja, može sanjati o sirenama ili može projektovati svoju nesvesnu, nediferenciranu funkciju osećanja na osećajni tip žene u koju se zaljubljuje. Grleći nju, on posredno grli sopstvenu osećajnu prirodu. Ali, kako kroz taj odnos postaje svesniji svoje nesvesne osećajnosti, predstava anime ga sve manje očarava. Njegova projekcija se povlači i zaljubljenost prestaje. Sa odmicanjem života romantično zaljubljivanje postaje sve teže jer u procesu samorazvoja postepeno integrišemo sve više sopstvenih nesvesnih sadržaja.

Jungove žene

Jung je otkrio animu tokom svog noćnog putovanja morem kad je začuo ženski glas koji pokušava da ga zavede na stranputicu...

Ako bi poverovao da su njegova iskustva samo „umetnost", Jung bi lako mogao da ih odbaci, bez osećanja moralne obaveze prema njima. Negativni aspekt anime, ispoljen u snovima ili projektovan na ženu, može biti koban za muškarca.

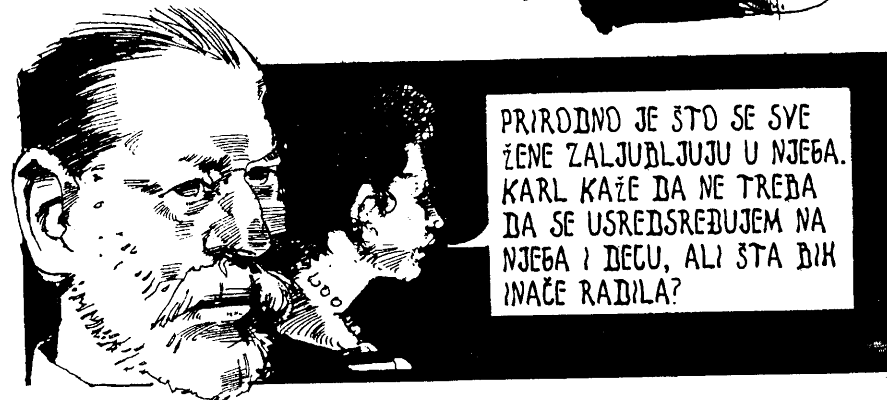
INSINUACIJE ANIME, PROROČIŠTA NESVESNOG, MOGU UNIŠTITI MUŠKARCA!

Posle negativne epizode „Franka Miler", gotovo svi Jungovi susreti s animom bili su pozitivni. Među njegovim sledbenicima bilo je mnogo žena, što delom treba pripisati njegovoj seksualnoj harizmi, a delom činjenici da su one bile kod njega na terapiji.

Jungova žena Ema morala je da prihvati taj „animusov harem" i barem jednu ljubavnicu. Godine 1911. poverila se Frojdu...

Ema se konačno i sama posvetila analizi i do kraja života proučavala legendu o Gralu.

Žene su igrale ključnu ulogu u razvoju Jungove karijere. Februara 1916, ubrzo posle njegovog razlaza sa Frojdom, u Cirihu je osnovan Klub analitičke psihologije – od samog početka žene su imale aktivnu ulogu.

Tako je bilo i sa Institutom K. G. Jung, osnovanim 1948, koji se i danas bavi obučavanjem i praksom.

Treća značajna činjenica vezana za širenje Jungove misli bila su Eranos „okupljanja". Organizovala ih je, od 1923. godine, Olga Frobe-Keptajn, Švajcarkinja, a održavala su se jednom godišnje u njenoj vili na obali jezera Mađore, u Italiji. Predavanja su predstavljala značajan događaj za analitičku psihologiju i njene veze sa istočnom filozofijom.

Edit Rokfeler Mekormik
Amerikanka koju Jung analizira od 1913. do 1923. Godine 1916. postaje zaštitnica i finansijer Kluba analitičke psihologije u Cirihu.

Sabina Špilrajn
Ruska Jevrejka. Godine 1904. počinje s Jungom analizu iz koje nastaje prisan ali buran odnos. Kasnije prolazi obuku i kod Junga i kod Frojda i postaje analitičar.

Antonija Volf (1888-1953)
Počela analizu s Jungom 1910. i ubrzo postala njegova ljubavnica. Taj odnos je potrajao do njene smrti. Pomagala mu je u radu, učila i upražnjavala analizu, objavljivala tekstove u jungovskim časopisima.

Ester Harding
(1888-1971) Srela je Junga u Engleskoj i pošla s njim u Cirih radi analize i obuke. Preselila se u SAD i osnovala Klub (kasnije i Institut) analitičke psihologije u Njujorku. Objavila **Ženske misterije** i **Put svih žena**.

Meri Melon
(1904-1946)
Amerikanka. Tokom analize sa Jungom bila je nadahnuta njegovim idejama i pohađala je njegove seminare. Osnivač Bolingenske fondacije koja je objavila predavanja Eranos i Jungova sabrana dela.

Olga Frobe-Keptajn
Prošla analizu kod Junga i napisala rad o aktivnoj imaginaciji i vezama s istočnom mišlju. Sarađivala sa Meri Melon na objavljivanju predavanja Eranos i Jungovih sabranih dela.

Aniela Jafe
Nemica. Prošla analizu kod Junga, završila obuku i radila kao analitičar. Sekretarica Instituta (1955-1961) i Jungova lična sekretarica; sarađivala je s njim u radu na njegovoj autobiografiji.

Jolanda Jakobi
(1890-1973)
Mađarica. Prošla obuku kod Junga i praktikovala analizu. Objavila nekoliko knjiga o njegovoj metodi. Bila ključni pokretač osnivanja Instituta.

Mari-Luiz fon Franc
(rođena 1915)
Nemica. Srela Junga u svojoj osamnaestoj godini i nakon što je diplomirala na filologiji postala njegov asistent. Prevodila je latinske tekstove i sarađivala s njim u proučavanju alhemije. Pošto je prošla analizu i obuku kod Junga, čitavog života bavila se analitičkom psihologijom i ostala je vodeća figura Instituta u Cirihu.

Kamen u svemiru

Početkom 1944, u svojoj 69. godini, Jung je pao i slomio stopalo. Usledio je srčani napad. Pod dejstvom jakih lekova, u blizini smrti, pao je u bunilo i doživeo **iskustvo napuštanja tela**.

Došao je čas da Jung „uđe u svoj kamen".

U tom trenutku jedno lice dolebdelo je sa tla – grčki kralj ili **vasileus** sa ostrva Kos na kojem se nalazi hram boga lečenja Asklepijusa.

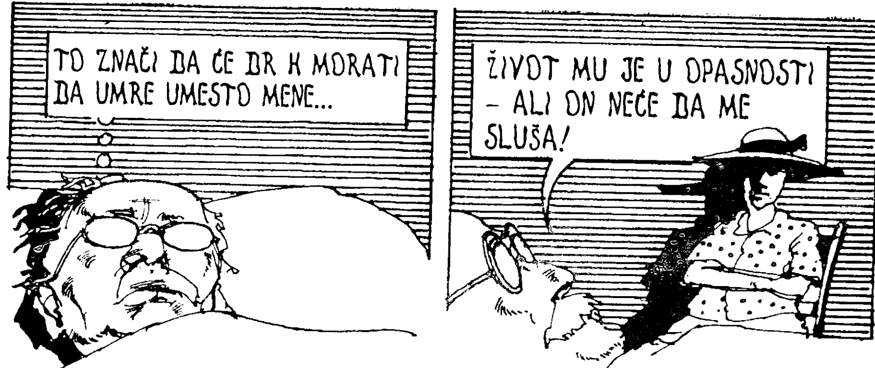

Čim mu je lekar rekao da mora da se vrati, vizija je iščezla.

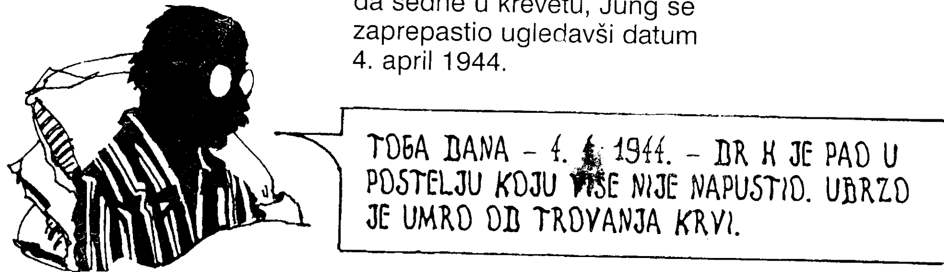
„4.4.44"

Jung je bio razočaran, nije mu se vraćalo u život. Brinulo ga je to što se lekar pojavio u svom „prvobitnom obličju" jer je to bio znak da se odigrala neka kobna razmena.

Kad mu je prvi put dozvoljeno da sedne u krevetu, Jung se zaprepastio ugledavši datum 4. april 1944.

Tokom oporavka Jung je imao još vizija i noći je provodio u stanju blaženstva. Ti doživljaji bili su krajnje stvarni, izgledali su kao objektivna istina.

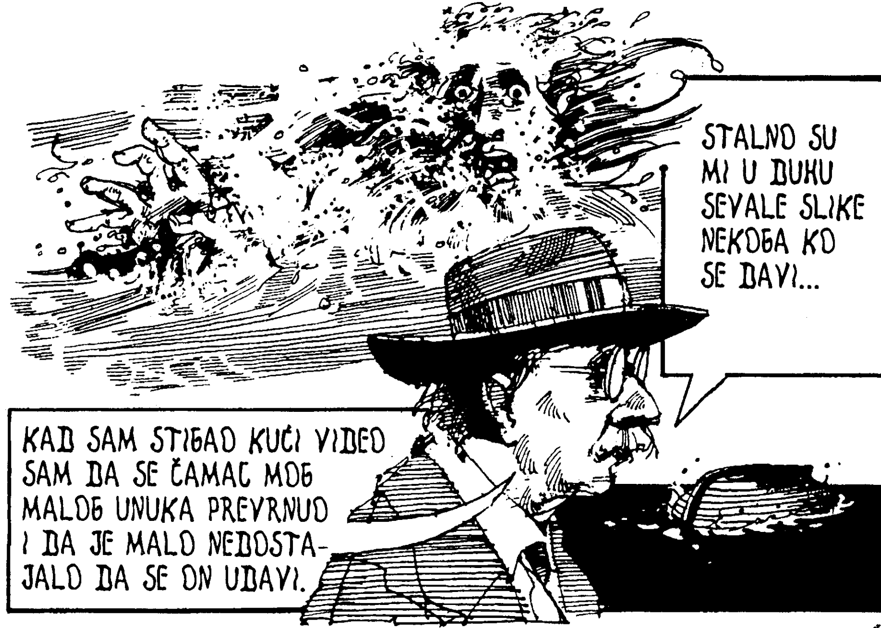

Posle te bolesti i doživljaja bliske smrti Jung je napisao svoja glavna dela. U sedamdesetim godinama, ono neobično „nešto" zvano duša potvrđivalo se snažnije nego ikad i Jung je sad bio spreman da ga izrazi.

Natprirodno

Kao što smo videli, Jungu nije bio nepoznat svet natprirodnih pojava. Viđao je duhove u svojoj rođenoj kući, a jednom ga je ženski duh od koga se jako uplašio izvukao iz jedne kuće u Engleskoj.

Na putu do kuće jednog dana...

U drugoj prilici, na nekom svadbenom prijemu započeo je s jednim čovekom razgovor o psihologiji kriminalaca.

Kasnije su Junga odveli na stranu i prekoreli. Priča koju je izmislio potpuno se poklapala sa životnom pričom neznanca s kojim je razgovarao!

Kao analitičar i lekar Jung je uvek tragao za „znamenjima" koja bi se mogla pojaviti oko pacijenta. Na primer, žena jednog njegovog pacijenta rekla mu je...

Ta priča privukla je Jungovu pažnju na neke naizgled bezazlene simptome njegovog pacijenta.

Pacijent ga je poslušao, ali kardiolog nije ništa otkrio. Na putu do kuće, čovek se srušio na ulici i doveli su ga kući na izdisaju. Žena mu je već bila prestrašena jer je ubrzo po njegovom odlasku kod lekara videla...

Postoji li objašnjenje za ovakve natprirodne pojave?

Intuitivni darovi, udruženi s ogromnom snagom ličnosti, učinili su Junga nekom vrstom gurua, starog mudraca Kusnahta. Prihvatanje psihičke stvarnosti znamenja prirodno ga je odvelo do istraživanja proricanja – naročito kineske knjige proročanstava poznate pod naslovom **Ji Đing**, ili **Knjiga promena**.

Od 1920. Junga opčinjava **Ji Đing**. Jednog leta u Bolingenu nasekao je svežanj proročanskih štapića.

Kakva je veza između **paranormalnih** i **psihičkih** događaja?

Jung je koristio **Ji Đing** u radu s pacijentima. Na primer, mladić s jakim kompleksom majke kolebao se u pogledu ženidbe jednom devojkom.

Jung je i te kako bio svestan „pogubnih nesporazuma" između zapadnjaka i proricanja. Preporučujući neznancu koji mu se pismom obratio za savet da ne otvara institut za Ji Đing, upozorava ga...

I ovde vidimo dvosmislen odnos između Jungovog mističkog i proročkog sveta Broja 2 i naučne i racionalističke ličnosti Broja 1. Ta suprotnost istrajava u čitavom Jungovom životu i delu. Borba suprotnosti – svesti i materije, duha i tela, reda i haosa, večnosti i smrti, itd. – leži u osnovi čitave zapadne misli.

Psihologija religije

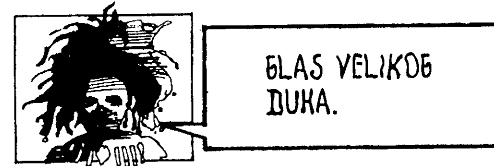
Šta je Jung – kao naučnik i racionalista – tražio u „psihologiji religije"?

Ono što nazivamo „religijom" razvijalo se kao niz stupnjeva...

Svim tim religijskim figurama, na svakom stupnju istorije, zajednička je jedna stvar – unutrašnji doživljaj božanstva. Jung taj doživljaj naziva **numinoznim** (od latinskog **numen** ili **numina**, „božanska moć").

Kad šaman začuje...

Ili kad hrišćanski mistik oseti...

Obojica imaju posla s arhetipom **celovitosti**, arhetipom **Jastva** koji je predstavljen slikom Boga.

Sve religije potvrđuju postojanje „nečeg celog" što je nezavisno od pojedinačnog Ja i čija priroda transcendira svest.

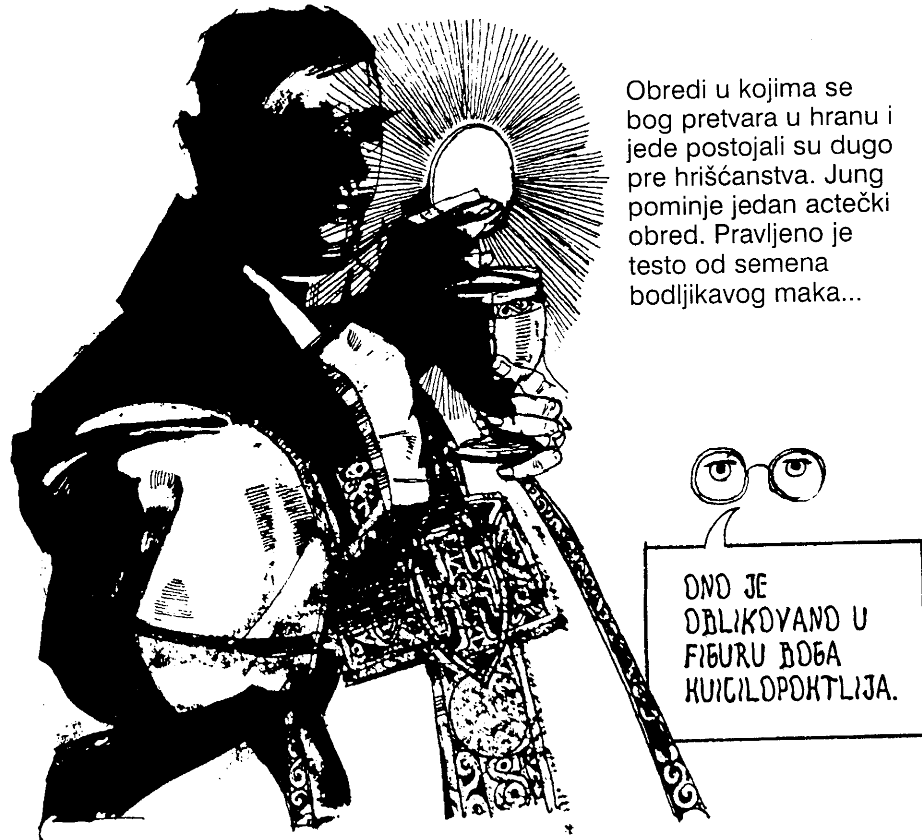
Numinozni doživljaj „unutarnjeg božanstva" zapravo ukazuje na proces **individuacije**.

Arhetip celovitosti pokazuje se u snovima, mitovima i fantazijama. On zauzima središnje mesto u nesvesnom i teži da poveže sve druge arhetipove s tim središtem koje je blisko slici Boga.

Simbolika katoličke mise

Kada hrišćanska vera govori o „spasenju kroz Hrista", ona zapravo upućuje na proces individuacije (spasenja) i na predstavu celovitosti Jastva (predstave Boga, Hrista). Taj proces individuacije obredno je dramatizovan katoličkom misom u kojoj hleb i vino simbolizuju Hrista.

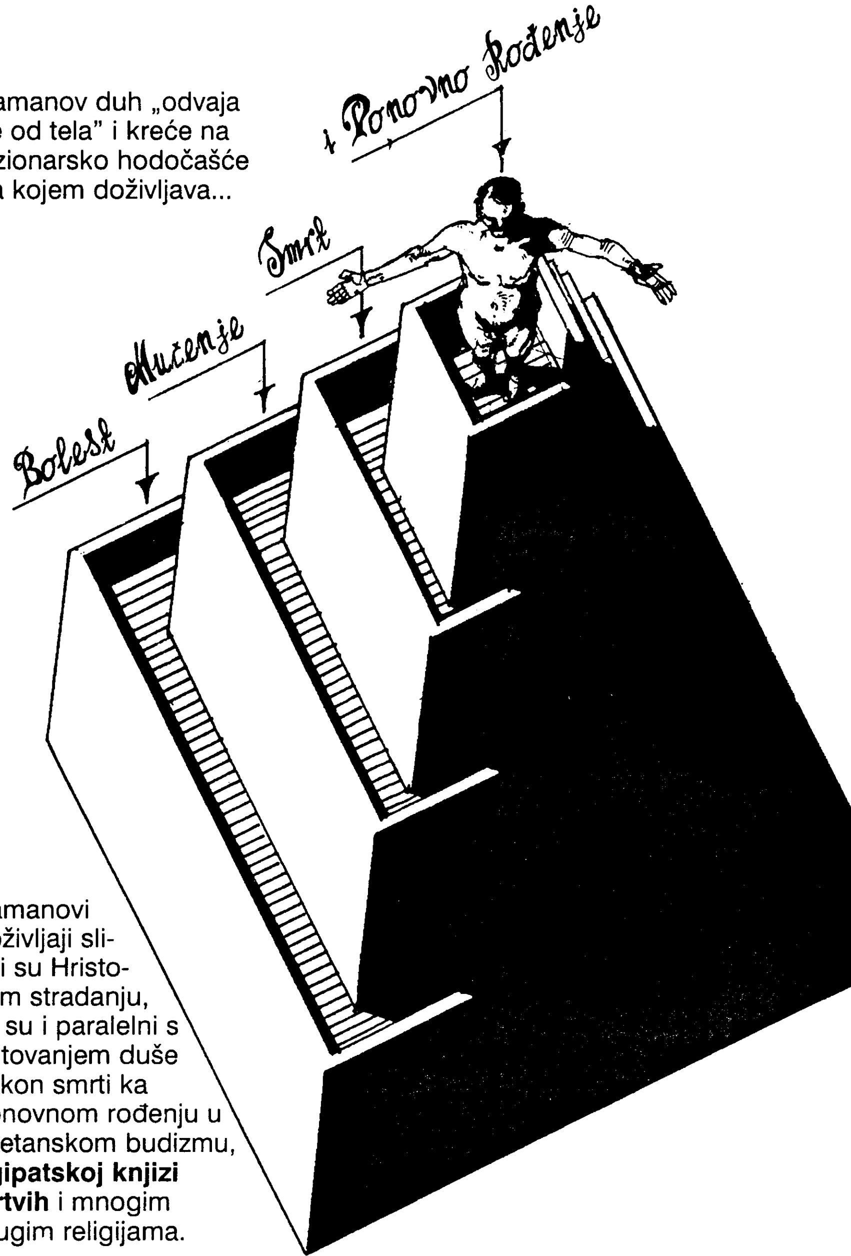
Obredi u kojima se bog pretvara u hranu i jede postojali su dugo pre hrišćanstva. Jung pominje jedan actečki obred. Pravljeno je testo od semena bodljikavog maka...

Zatim su učesnici obreda komadali, delili i jeli tu figuru.

Jedenje Hristovog „tela i krvi" u katoličkoj misi ne samo što oživljava uspomenu na njegovo žrtvovanje i smrt već simbolizuje i njegovo uskrsnuće i **preobražaj** u besmrtno telo Crkve.

Žrtveno komadanje, smrt i ponovno rođenje su obredni koraci procesa preobražaja kroz koji prolaze i plemenski šamani od pamtiveka do danas.

Šamanov duh „odvaja se od tela" i kreće na vizionarsko hodočašće na kojem doživljava...

Šamanovi doživljaji slični su Hristovom stradanju, ali su i paralelni s putovanjem duše nakon smrti ka ponovnom rođenju u tibetanskom budizmu, **Egipatskoj knjizi mrtvih** i mnogim drugim religijama.

Drugim rečima, ta duhovna iskustva smrti i ponovnog rođenja iskazuju proces postajanja **celovitim** kroz žrtvovanje.

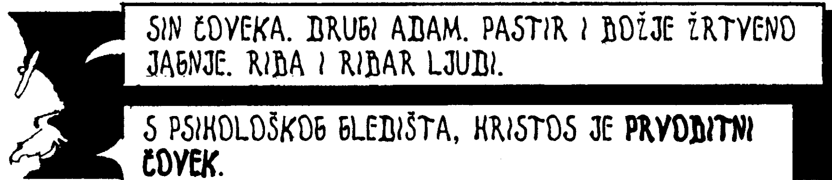

Drama katoličke mise nastala je iz psihičkih procesa na kojima počivaju i drevni paganski obredi.

Hristos, arhetip Jastva

Isus je poznat kao „Hristos", od grčke reči koja znači miropomazani Kralj ili Mesija. Ali, on ima i mnogo drugih imena.

On predstavlja celovitost ličnosti koja prevazilazi i obuhvata običnog čoveka.

Jung definiše „celovitu osobu" kao **Jastvo**. U arhetipskoj simbolici mise, Hristos predstavlja Jastvo, a sama misa dramatizuje proces individuacije. Tajna evharistije preobražava dušu empirijskog čoveka, koji je samo deo samog sebe, u njegovu ukupnost simbolički izraženu Hristom.

U ranom mističkom hrišćanstvu Hristos je predstavljao totalitet koji je obuhvatao čak i čovekovu animu ili **Senku**. Ali, crkva je kasnije izgradila krajnje jednostranu predstavu o Hristu.

Iskupitelj – sama dobrota i svetlost – koji odslikava savršeno dobrog Oca...

Stvaranjem suprotstavljene Senke, Hristov simbol izgubio je psihološku potpunost.

Legenda o Faustu

Geteov **Faust** pripoveda priču o jednom nemačkom alhemičaru iz 16. veka koji je prodao dušu đavolu za dijaboličke moći. Faust ima dubok značaj zato što oličava duhovnu dilemu modernog naučnika.

Faust sanja o tome da poseduje Jelenu Trojansku.

Faustovska drama pokazuje teškoće individuacije onih koji pripadaju hrišćanskom i naučnom svetu.

Nadahnut porodičnim glasinama da bi mogao biti Geteov nezakoniti praunuk, Jung je u Faustu video nekog sličnog sebi.

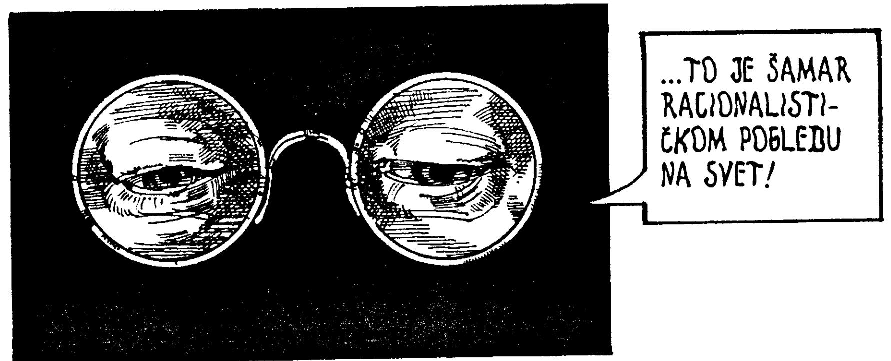
Četvrti član

Faustovska borba zapadnjaka s tamnom stranom ljudske prirode ukorenjena je u jednom teološkom problemu. Kako svemoćni, dobri Bog može da dopusti postojanje zla? Ako Bog nije stvorio đavola, onda je on nastao sam, što znači da Bog nije svemoćan. Zlo je, dakle, moralo nastati kao posledica čovekovog slobodnog izbora, prvobitnog greha koji je trebalo da bude iskupljen Hristovom žrtvom.

Neuklonjiva granica između dobra i zla znači da hrišćanstvo ne može da ujedini suprotnosti koje postoje u prirodi. Većina religija suočava se s problemom suprotnosti kakve su dobro i zlo, muško i žensko, jin i jang, itd. Ali hrišćanstvo izjednačuje žensko sa prečistom Devicom Marijom ili sa rđavom Evom koja navodi na iskušenje.

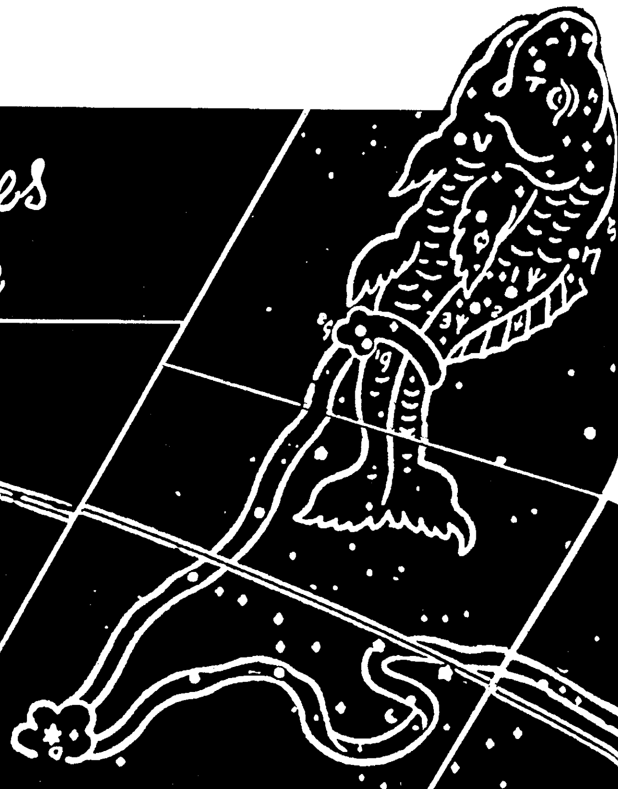
Seksualna strana ženskosti je zatamnjena i potisnuta. Time je Hristov lik preterano poistovećen sa svetlošću i zato mora da baca Senku. Jedna ranohrišćanska mistička sekta, gnostici, pokušala je da upotpuni Trojstvo Oca, Sina i Svetog Duha **četvrtim članom** – tamnijom, tajanstvenom, ženskom dimenzijom prirode.

Godine 1950. papa je objavio doktrinu o Uznesenju Blažene Device – doslovno njen „prenos na nebo" i susret Nebeske Zaručnice sa Sinom. Jung je to video kao nesvesno priznanje „četvrtog člana" od strane Crkve. Nazvao je to „najznačajnijim religijskim događajem posle Reformacije".

„Mora da namerno zatvaramo oči ako ne vidimo njegovu simboličku prirodu i ako ga ne tumačimo simbolički."

Doba Riba

Posmatramo sliku nepokretnih zvezda koje čine sazvežđe Riba. Sazvežđe ima oblik dve ribe (latinski, **pisces**) povezane „užetom" od zvezda. Leva riba „pliva" vertikalno, a desna horizontalno, duž **ekliptike**. Šta je ekliptika?

Zemlja se okrene oko Sunca za godinu dana. Ali, nama sa Zemlje izgleda kao da Sunce opiše krug oko naše planete na pozadini sazvežđa.

Taj „veliki krug" koji Sunce svake godine prividno ocrta na nebu naspram nepokretnih zvezda poznat je kao **ekliptika**.

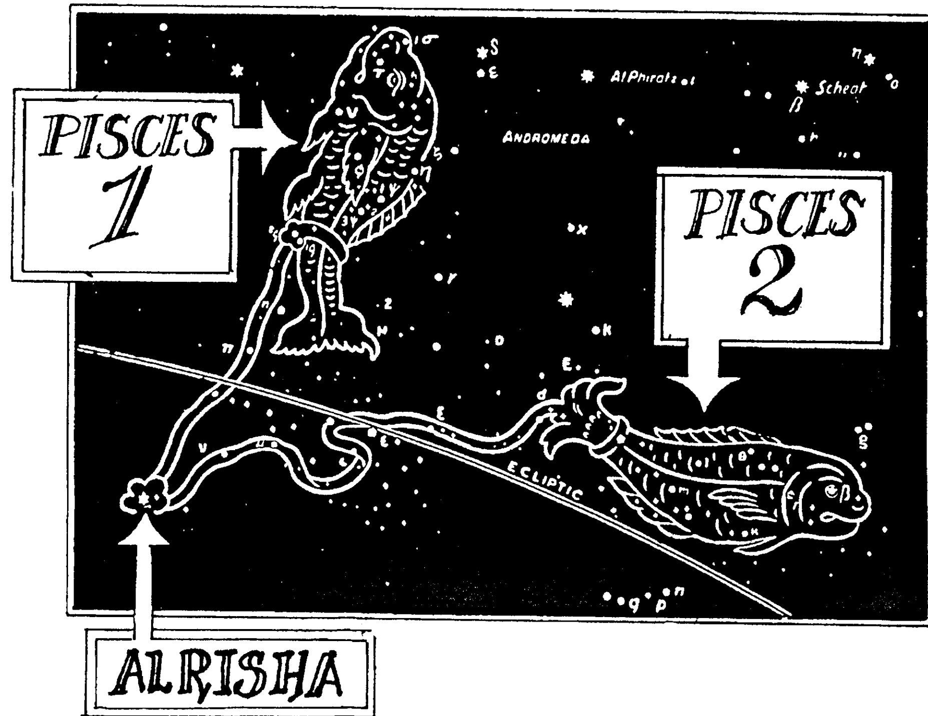
Svake godine oko 21. marta Sunce preseče ekvator i tada dan i noć traju jednako. To se zove prolećna ravnodnevica (ili ekvinocij, od lat. equinox=jednaka noć). Ono mesto na ekliptici gde se Sunce pojavi u tom času naziva se **tačka prolećne ravnodnevice**.

Svake godine na prolećnu ravnodnevicu Sunce dolazi u isti položaj na ekliptici. Doduše, ne baš sasvim isti! Tačka prolećne ravnodnevice svake godine se pomalo pomera unazad duž ekliptike, tako da se za 72 godine pomeri za jedan stepen. To unazadno kretanje poznato je pod imenom **precesija ravnodnevice**.

Jung je pomoću sazvežđa „vezanih riba" tumačio problem **suprotnosti** u hrišćanstvu – i one su, naime, nerazmrsivo vezane kao „riba duha" (na levoj strani) i „riba materije" (na desnoj). On pokazuje taj sukob proučavajući precesiju ravnodnevice duž ekliptike. To je njegovo najveće i najambicioznije tumačenje. Kako ono glasi?

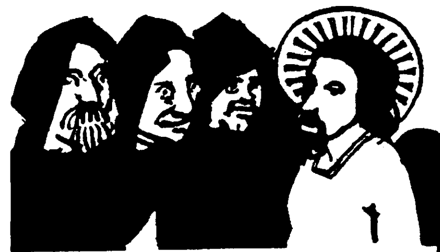
Rođenje Hrista u Pisces 1

Pogledajmo bliže Ribu 1. Jung pokazuje da se Hristos rodio kada se tačka prolećne ravnodnevice našla u istoj liniji sa zvezdom Alrisha ili „Čvor", tačkom gde počinju uže koje vezuje dve ribe i prva riba.

Otprilike u to vreme, u 7. godini pre n. e., pojavila se Vitlejemska zvezda, koja uopšte nije bila zvezda već neobična trostruka konjunkcija Jupitera i Saturna. To trostuko pojavljivanje „Zvezde" oličeno je u Trojici Mudraca kojima je ono najavilo dolazak jevrejskog (Saturn) Kralja (Jupiter). Hrista simblizuje Pisces 1, „riba duha", kao mesiju koji najavljuje novo Doba Ribe.

Neobično je to što se Vitlejemska zvezda „slučajno" pojavila u Ribama u tački prolećne ravnodnevice, u osvit Novog Doba. Ali, zanimljivo je i to što je u tom dobu „riba" korišćena kao ime i simbol za Hrista, Boga „koji je postao čovek".

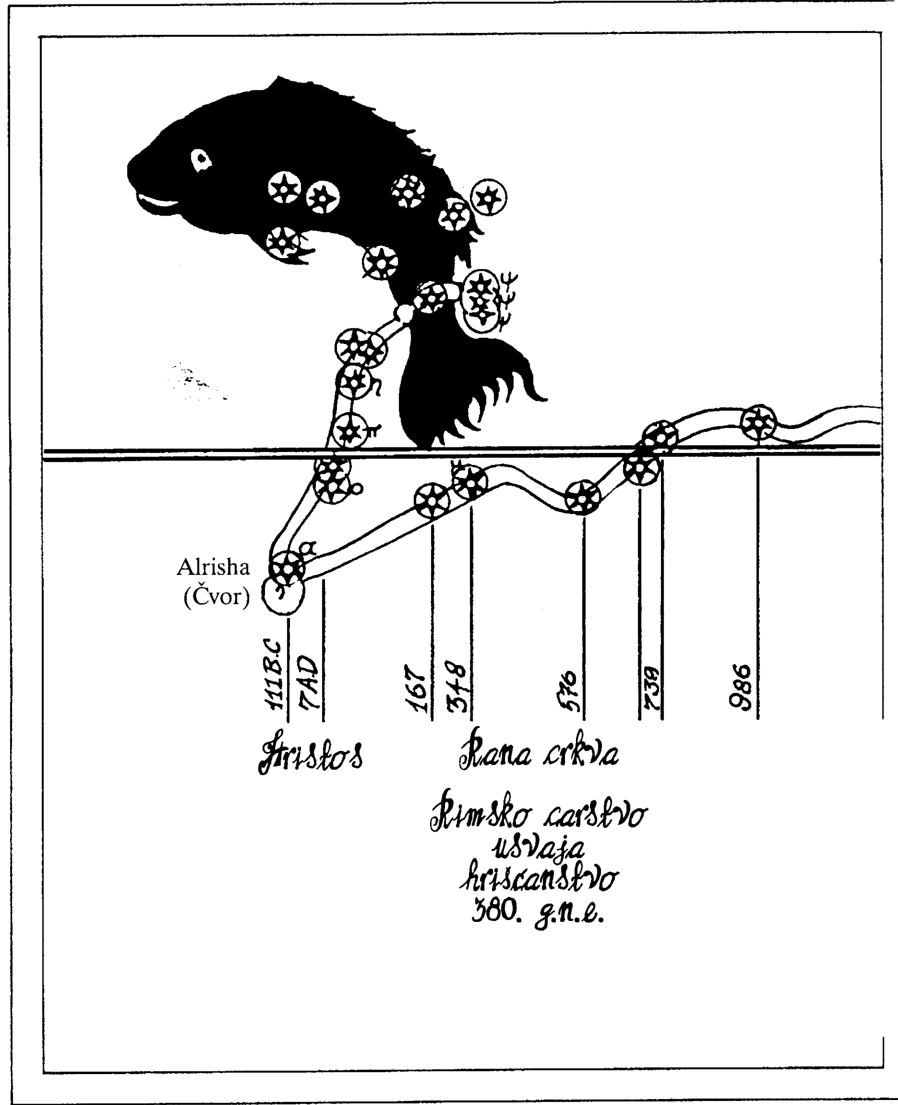

Nema dokaza da je namerno korišćena simbolika ribe.

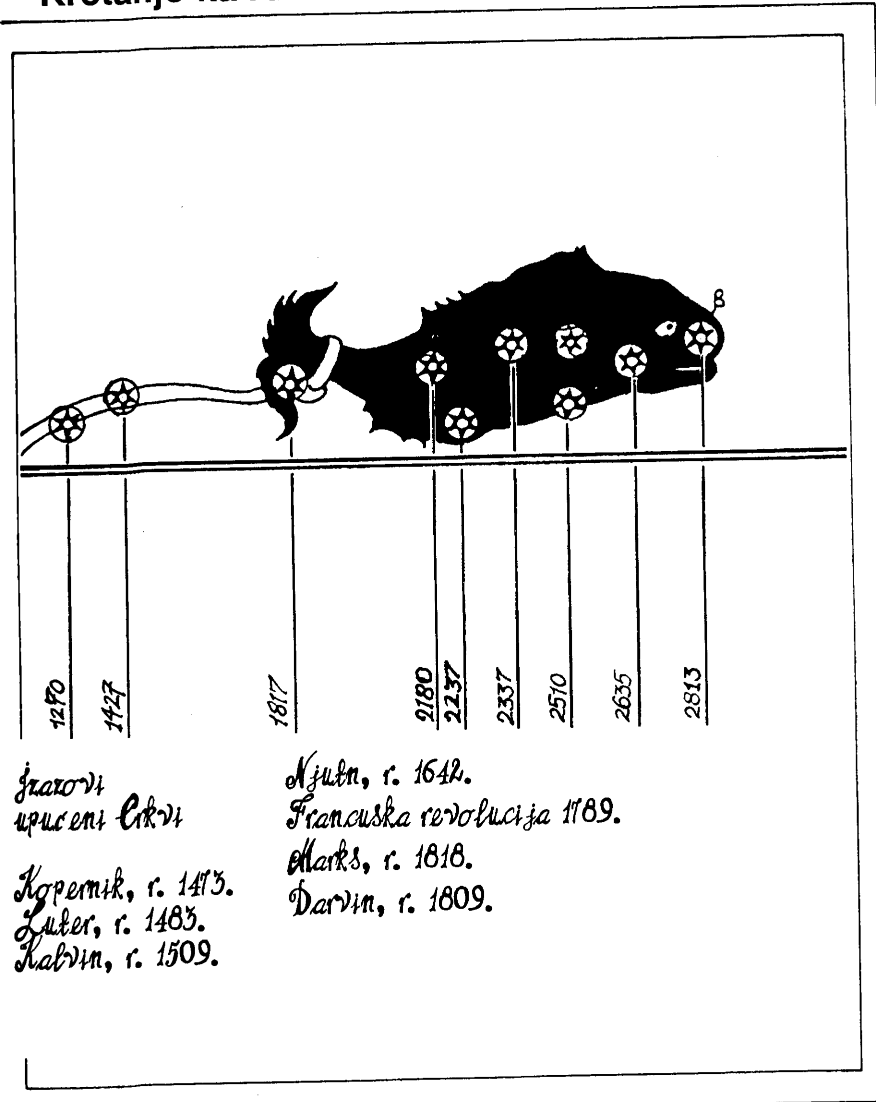

Širenje hrišćanstva

Kako se prolećna tačka kreće duž ekliptike na istoj liniji kao i zvezde iz Pisces 1, hrišćanska crkva raste, jača i gradi svoju predstavu besprekornog, savršeno dobrog Hrista, Kralja ili svemoćnog Pantokratora.

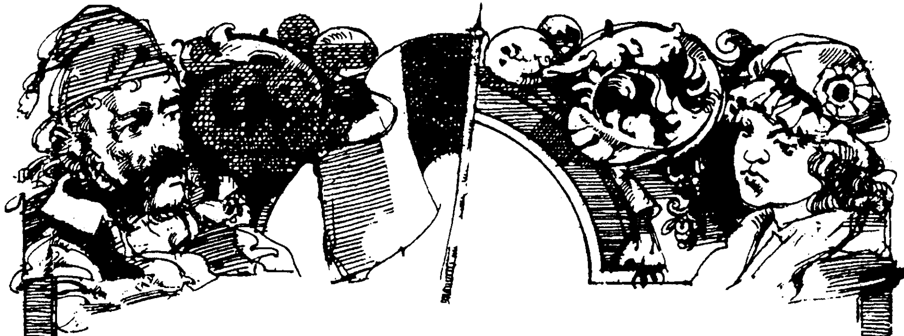
Kretanje ka Antihristu

Ali potom, dok prolećna tačka prelazi duž užeta kojim su ribe vezane, počinju da cvetaju jeretička učenja, što dostiže vrhunac u Reformaciji i žestokim verskim sukobima u čitavom hrišćanskom svetu. Samo hrišćanstvo počelo je da se raspada kad je Evropa stupila u renesansno doba putovanja, otkrića, nauke i neopaganizma.

Najave Antihristovog dolaska

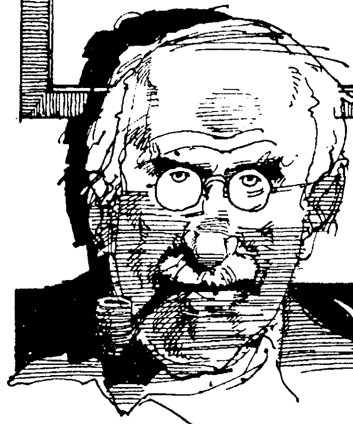
Često se predviđalo da će Antihrist doći upravo u tom razdoblju „užeta" i često se navodila 1789. godina – godina Francuske revolucije.

U 9. veku arapski astrolog Albumasar predvideo je da će se kritična promena odigrati „kad se završi deset revolucija Saturna". Pjer d'Aji (1356-1420), takođe astrolog, predskazao je Antihristov dolazak u 1789.

Lekar i astrolog Nostradamus (oko 1555) takođe je predvideo Francusku revoluciju.

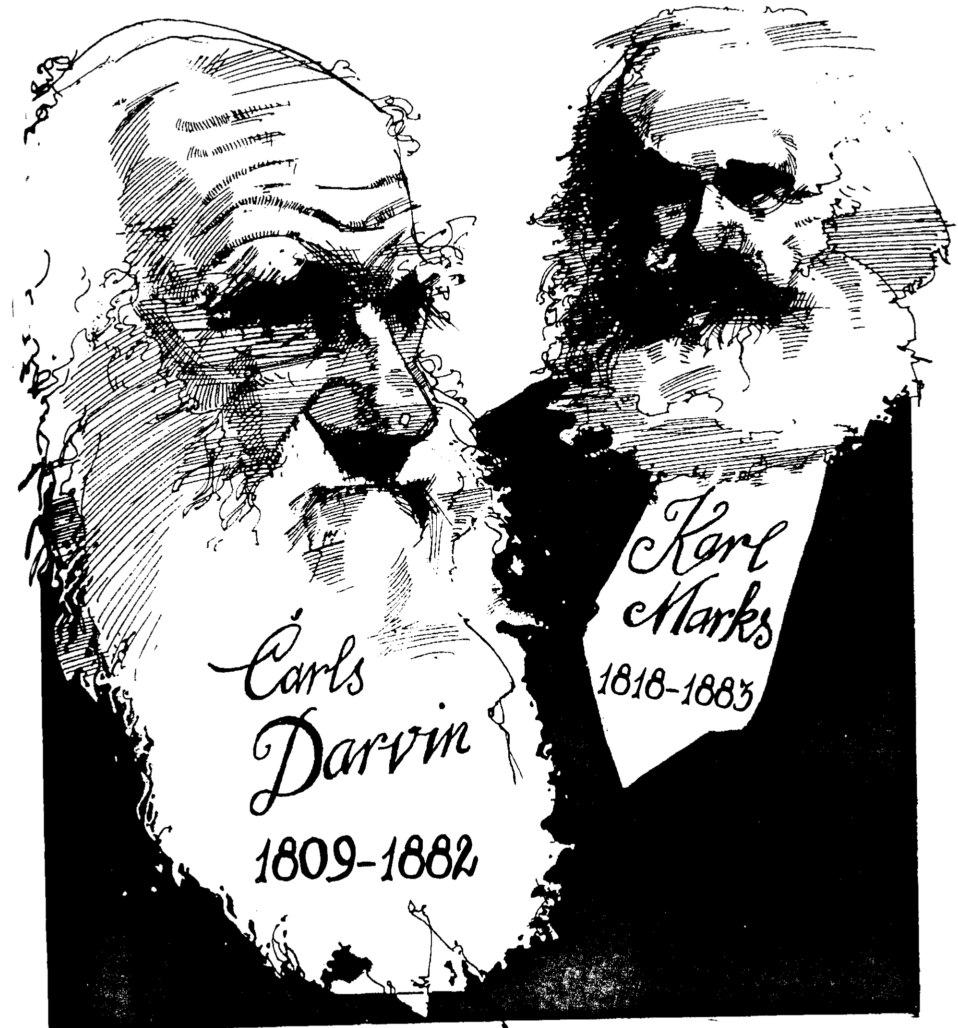

Jung tumači Antihristov dolazak kao Senku koju baca predstava Hrista. Antihristov dolazak nije stvar slučajnih proročanstava, već...

Suprotan lik u ogledalu

Prolećna tačka stigla je do prve zvezde u repu druge ribe 1818. Sada dolazimo do enantiodromijske ili obrnute slike hrišćanstva u ogledalu, do razdoblja pretežno **antihrišćanskih** načina mišljenja.

Antihrist se rodio s Francuskom revolucijom, kad je statua Boginje Razuma postavljena na presto u katedrali Notr Dam u Parizu. Ubrzo potom Čarls Darvin (rođen 1809) i Karl Marks (rođen 1818) zasnovaće antihrišćanski **materijalizam**.

Naučni racionalizam

Zapadna misao je u 19. i 20. veku raskrstila s onim što je Jung nazvao „mitotvornom imaginacijom".

Duhovno iskustvo koje je nekad premošćavalo suprotnosti propalo je jer nije izdržalo empirijsku probu nauke („uzrok i posledica").

Poslednje godine svog života Jung je posvetio tome da i jednom i drugom svetu – nauci i mitotvornoj imaginaciji – podari ono što im pripada. Njegove stare ličnosti Broj 1 i Broj 2 sada su se našle u projektu čitave zapadne civilizacije.

Psihologija alhemije

Jung je otkrio istorijski ekvivalent sopstvenoj psihologiji u srednjovekovnoj **alhemiji** (od arapskog **al**, određeni član, i grčkog **hemia**, „umetnost menjanja metala"). Alhemija je našla svojevrsno rešenje problema ujedinjenja suprotnosti.

On je prvi **psihološki** približio alhemiju 20. veku pokazujući da su alhemijski simboli slični arhetipskim predstavama iz sna.

Alhemičarev kamen

Alhemija se naziva „hermetičkom veštinom"; ta tajna ili okultna delatnost dobila je ime po svom legendarnom osnivaču Hermesu Trismegistosu, „triput-najvećem Hermesu". Šta je bio alhemičarev cilj?

EKSPERIMENTISANJE S FIZIČKIM SUPSTANCAMA DA BI SE NEPLEMENITI METALI PRETVORILI U ZLATO

TRAGANJE ZA **AGENSOM PROMENE** KOJI ĆE IZVRŠITI TO PRETVARANJE

TAJ AGENS NAZVAN JE **LAPIS** – ILI KAMEN MUDROSTI

Alhemičarev cilj verovatno nije bio proizvodnja stvarnog materijalnog zlata, već „filozofskog" zlata. Njega nije zanimala samo transformacija nežive materije, već i sopstveni **duhovni** preobražaj.

Jung je verovao da alhemija stoji kao Senka u kompenzatornom odnosu prema hrišćanstvu. Jednostranost hrišćanske dogme i nesposobnost hrišćanstva da ujedini suprotnosti otuđile su nas od naših prirodnih korena u nesvesnom.

ALHEMIJA IZVLAČI SENKU IZ SUNČEVE SVETLOSTI...

I SUNČEVE ZRAKE IZ NJEGOVE SENKE.

Jedinstvo tame i svetlosti

A. ***Lapis*** *proizveden jedinstvom božanskih suprotnosti.*

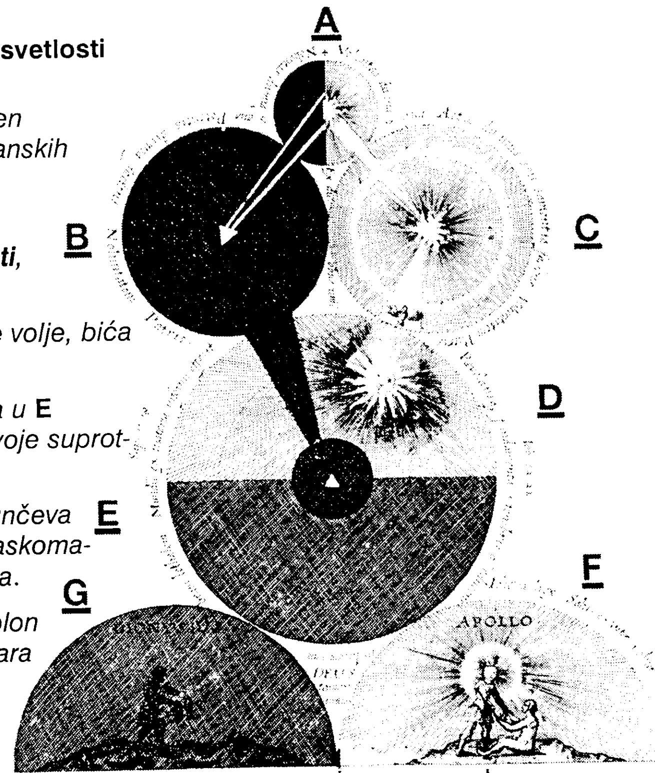
B. *Sfera božanske* ***nenaklonjenosti,*** *nebića i smrti.*

C. *Sfera božanske volje, bića i života.*

Sunce u **D** *i senka u* **E** *rotiraju i bacaju svoje suprotnosti u* **G** *i* **F**.

G. *Bog Dionis, Sunčeva senka, ubija i raskomadava alhemičara.*

F. *Bog Sunca Apolon uzdiže alhemičara u večni život.*

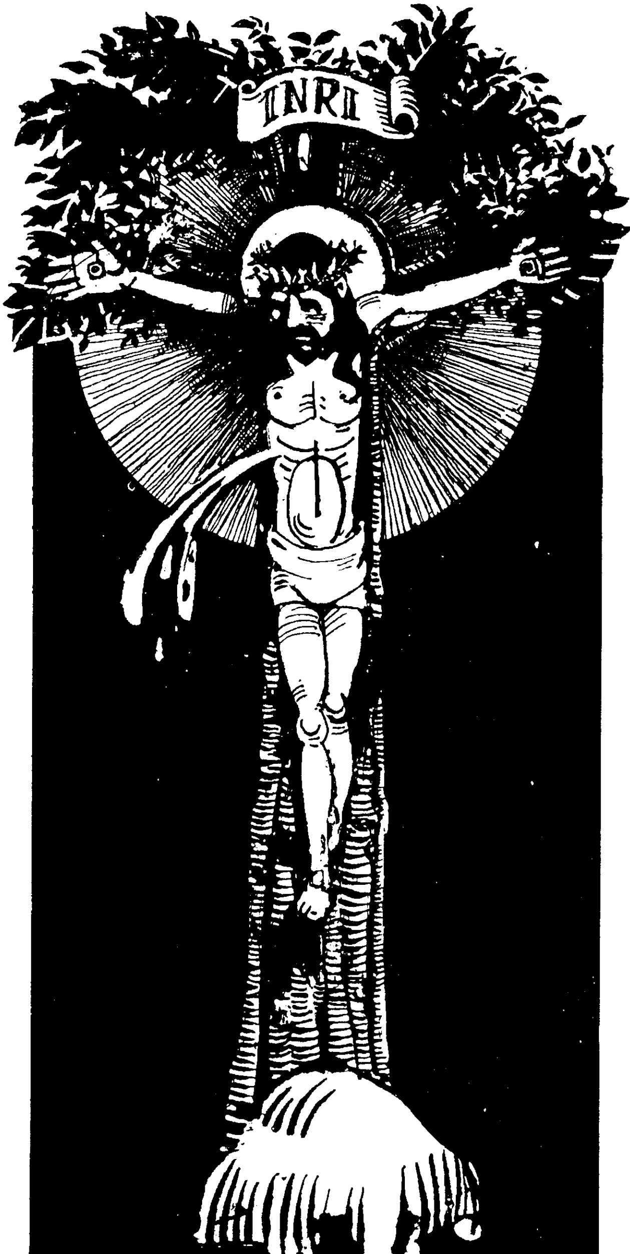

Jung smatra da su alhemičari postajali sve svesniji prirode svog dela. Lapis je poistovećivan ne samo sa samim alhemičarem...

U jednačini Hristos=Lapis=Alhemičar videli su svoj cilj ne samo kao pomaganje Bogu da iskupi čoveka već i kao iskupljivanje samog Boga od materije. Iskupljenje nije najpotrebnije čoveku nego Bogu koji spava u tmini materije!

Jung je ponovo otkrio **svoj** kamen u **Lapisu** – kamenu mudrosti – koji je simbol Jastva. Prihvatio je uputstvo majstora alhemičara Gerharda Dorna iz 16. veka koje glasi: „Pretvori sebe u žive kamenove mudrosti!"

U alhemijskom radu Jung prepoznaje paralelu procesu individuacije. Zadatak analitičara istovetan je sa alhemičarevim poduhvatom.

Obojica su „pacijenti" (od latinskog korena **pati**, „patiti") zato što moraju da se suoče sa strahotama sopstvenog nesvesnog u procesu čiji je krajnji cilj potpuni preobražaj. Obojica projektuju svoje nesvesno u „tminu materije" da bi ga osvetlili i oslobodili – ili da bi ga uveli u svest.

Na crtežima često možemo videti alhemičara kako radi s pomoćnicom, animom ili predstavom duše. Tvari koje oni „kuvaju" i „vare" imaju svoje psihološke ekvivalente. Na primer, sumpor je „vreo i pohotan".

SREBRO PAMTI I PREDSETLJIVO JE.

GVOŽĐE JE HRABRO I STRAŠNO.

BAKAR JE POSTOJAN I ČULAN.

KALAJ JE POŠTEN I UZVIŠEN.

A OLOVO OKRUTNO I HLADNO.

Duh Merkurov

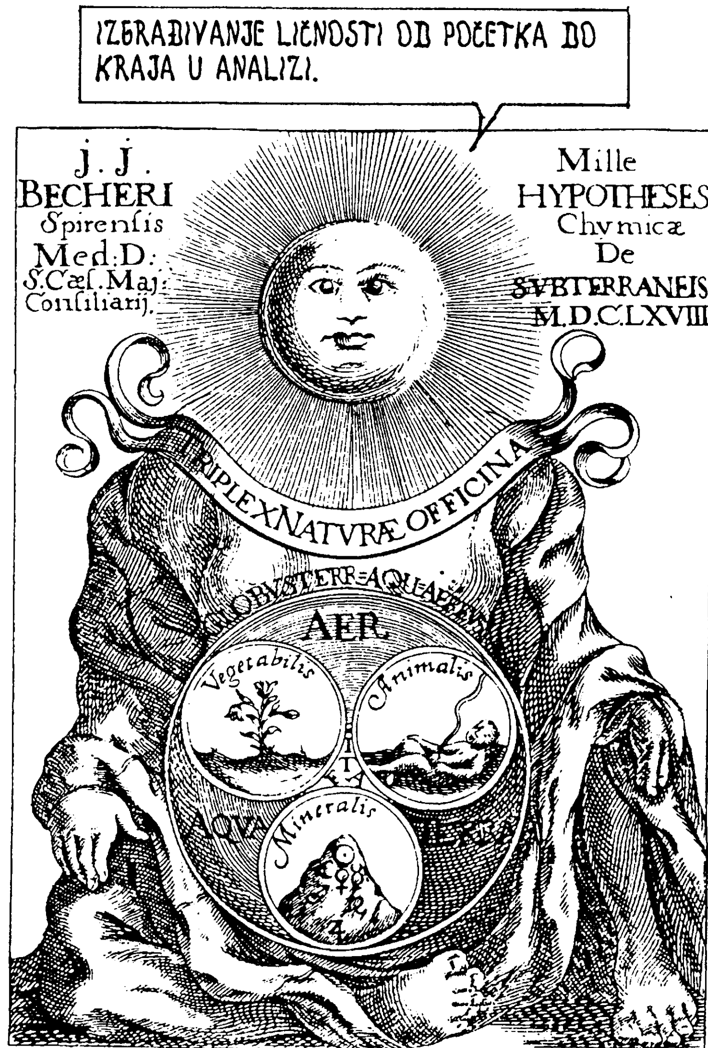
Neuhvatljivost žive i njena nevidljiva, otrovna isparenja oličavala su opasnosti, zamke i obmane čitavog rada. Duh Merkurov je središnja figura koja omogućuje alhemijsko jedinstvo suprotnosti. Merkur je za Junga predstava samog **kolektivnog nesvesnog**.

„Ja sam stari zmaj koga nalazite svuda na zemaljskoj kugli, star i mlad, vrlo jak i vrlo slab, smrt i uskrsnuće, vidljiv i nevidljiv, tvrd i mek; ja silazim u zemlju i penjem se na nebesa, ja sam najviši i najniži, najlakši i najteži... Ja sam tama i svetlost... Slavan sam, a ipak ne postojim."

Stupnjevi procesa individuacije

Dok su eksperimentisali u svojim laboratorijama, alhemičari su se, kako sami kažu, sukobljavali sa strahovitim čudovištima u svojim retortama i alambicima. Jung je u tim čudovištima video arhetipske predstave koje opisuju psihičke uslove alhemičarevih stanja utučenosti, očajanja, strasti, osujećene želje i tako dalje. Ta stanja uporediva su sa stupnjevima procesa individuacije tokom analize.

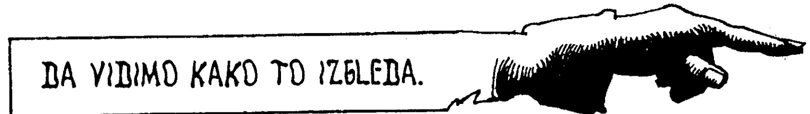

Hemijsko venčanje

U alhemičarskim receptima za pravljenje kamena, Jung je našao sveprisutnu temu „hemijskog venčanja" između Kralja i Kraljice (srebro i zlato) koji se sjedinjuju, umiru i ponovo rađaju u jednom telu kao **hermafrodit**. Jung je s velikim teškoćama proučavao neobični imaginarij tog venčanja 1955, kad mu je bilo 80 godina i kad je već ostao udovac.

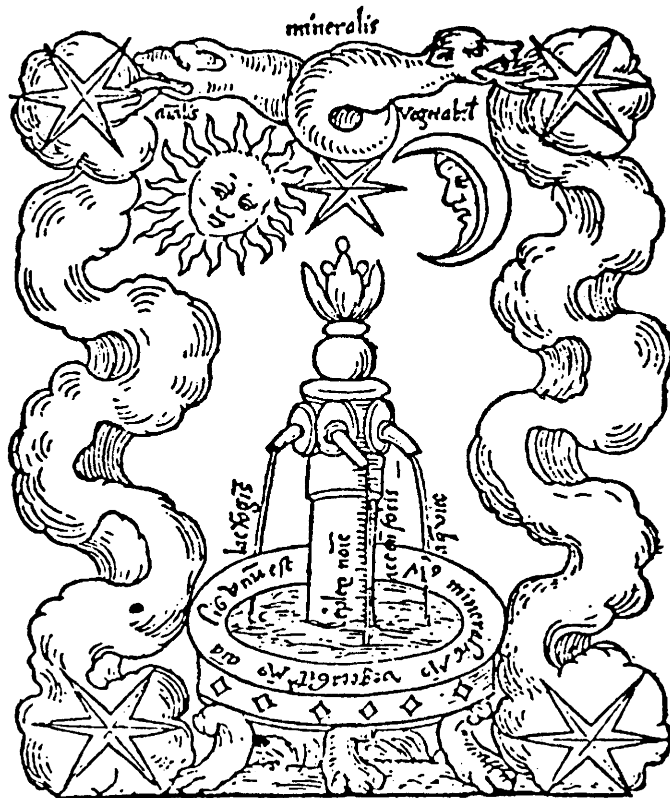

Jung je tumačio grafike u alhemičarskom tekstu **Rosarium Philosophorum** iz 17. veka da bi opisao proces analize arhetipskim rečnikom.

Rosarium Philosophorum – ili – Filozofov ružičnjak

1. Merkurova fontana

Posuda u kojoj se rad odigrava sadrži božansku vodu. Zvezde u četiri ugla su četiri elementa u odvojenim i uzajamno neprijateljskim stanjima koji treba da se ujedine, kao što pokazuje peta zvezda iznad fontane. Ta četiri elementa su Jungove **četiri funkcije**, a peti je ukupnost Jastva.

Zvezde na posudi predstavljaju šest planeta, a trostruka fontana u njenom središtu je sedma, Merkur. Merkurova fontana je „htonski" ili podzemni pandan hrišćanskom Trojstvu.

Merkur u obliku svoje ženske anime

Merkur je i voda u fontani koja simbolizuje nesvesno. Taj proces počinje razdvajanjem, razjedinjenim i neiskupljenim stanjem između četiri elementa ili funkcije. Iskupljenje ili celovitost može se postići pomoću Merkura, odnosno spajanjem nesvesnih elemenata.

2. Kralj i Kraljica

Kralj i Kraljica su Sunce i Mesec, animus i anima, brat i sestra. Oni su odeveni od glave do pete, čime pokrivaju svoje prirodno stanje. Rukovanje levom rukom ukazuje na **zlokoban** savez. Leva strana je mračna nesvesna strana koja nagoveštava rodoskvrni brak. U desnoj ruci Kralj i Kraljica drže granu sa četiri cveta, četiri elementa. Golubica, ili Sveti duh, silazi i ujedinjuje ih u savez koji je i duhovni. Incest, sjedinjenje sličnog sa sličnim, simbolizuje brak sa sopstvenim bićem, postajanje Jastva, Individuaciju.

Kralj i Kraljica su **nesvesne** figure alhemičara i njegove ženske pomoćnice anime.

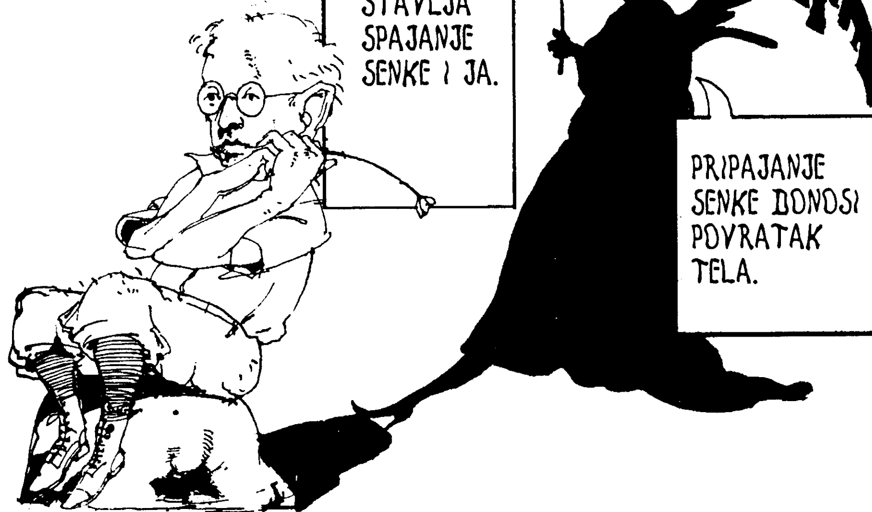
Rečeno jezikom **transfera**, to je početni susret analitičara i pacijenta.

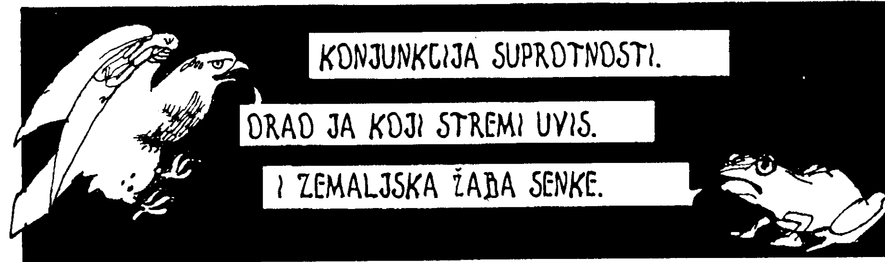
„Incestuozno" rukovanje ukazuje na to da su nesvesne infantilne fantazije, prvobitno investirane u članove pacijentove porodice, prenete na analitičara i da su one „sirovina" za analitički rad.

3. Gola istina

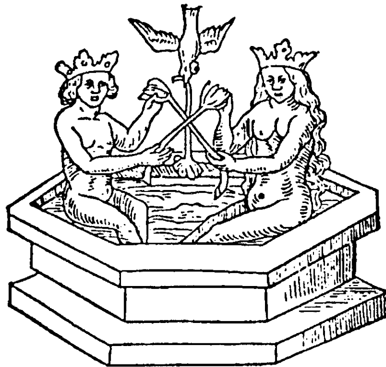
Kralj i Kraljica sučeljavaju se onakvi kakvi jesu, bez konvencionalnog prerušavanja. Sad svako od njih ima po jedan cvet, umesto dva, što simbolizuje da su dva elementa stupila u delimičan savez.

Životinjski nagon i primitivna svest stapaju se i pri tom ih ne potiskuju fikcije i iluzije.

4. Uranjanje u kupku

Kralj i Kraljica silaze u vodu – u nesvesno. To uranjanje je noćno putovanje morem ili rastvaranje koje ih vraća u mračno prvobitno stanje. Kladenac je materica u kojoj se zbiva ponovno rođenje.

Kralj i Kraljica su sjedinjeni „iznad i ispod" – golubicom i vodom Merkura, nesvesnim.

Kralj i Kraljica – ili Duh i Telo – povezani su samo zahvaljujući duši. Golubica i voda simbolizuju vezu duše.

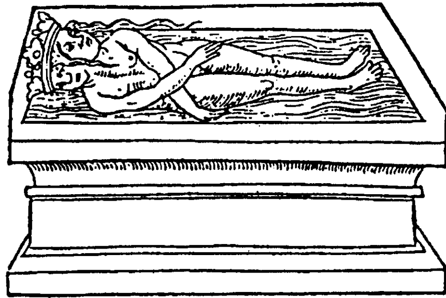
5. Konjunkcija ili polni odnos

Sada more prekriva Kralja i Kraljicu. Njihov koitus zbiva se u vodi, u nesvesnom. Oni su se vratili na početak – a to je **massa confusa** ili „razulareni haos" – i u tom času začet je **Lapis**.

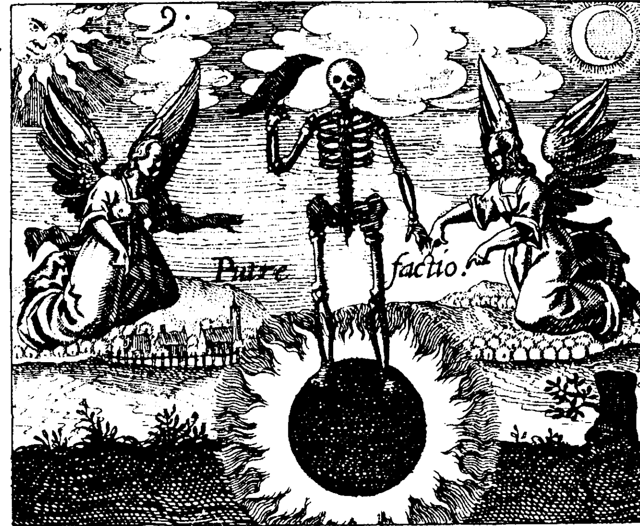
6. Smrt i raspadanje

Kralj i Kraljica su mrtvi i stopljeni u jedno biće s dve glave, **hermafrodita**. Posle snošaja počinje stanje raspadanja, kazna za greh rodoskvrnuća i začeća. To je poznato kao **nigredo**, stanje crnila koje zahteva alhemičarevo samoočišćenje.

Nigredo ukazuje na to da psihički život stagnira onda kad se identitet stapa s nesvesnim. On predstavlja onaj stupanj analize u kojem se projekcije povlače.

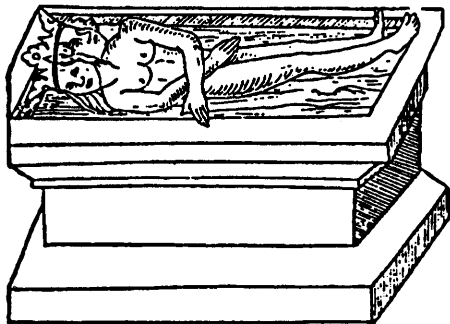

Kada se Ja uspešno sjedini s nesvesnom predstavom duše nastaće nova ličnost koja je sastavljena od oboje, Jastvo ili jedinstvo suprotnosti.

7. Uspenje duše

Duša napušta Duh i Telo Kralja i Kraljice u velikoj žalosti. Ona ne dolazi „odozgo" da oživi telo, kao u uobičajenim predstavama o začeću, već ga napušta da bi se uspela ka nebu. Kasnije će sići kao isceliteljska sila i spasitelj, što je paralela Hristovom Drugom Dolasku.

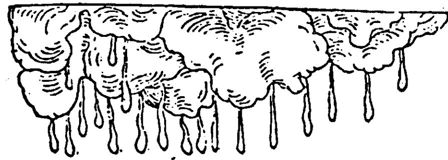

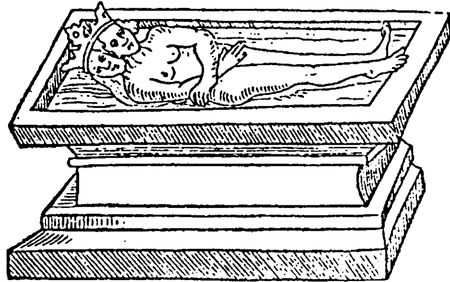
Alhemičar se raspada u filozofskom jajetu – stupanj suicidalne depresije.

U psihoanalizi, to je stanje bez duše kad pacijent nema osećaj pravca, kao u shizofreniji. Raspadanje elemenata, četiri funkcije, dovelo je do disocijacije ili kolapsa postojeće svesti Ja. Poput alhemičara, analitičar na tom stupnju mora neprestano da radi kako bi pomogao kraljevskom paru da „vaskrsne".

8. Raspadanje

S neba se spušta rosa – **aqua sapientiae**, to jest Voda Mudrosti – najavljujući božansko rođenje. Iluminacija spira nigredo kojeg sad zamenjuje **albedo**, ili izbeljivanje, kao rađanje sunca posle noćne tame.

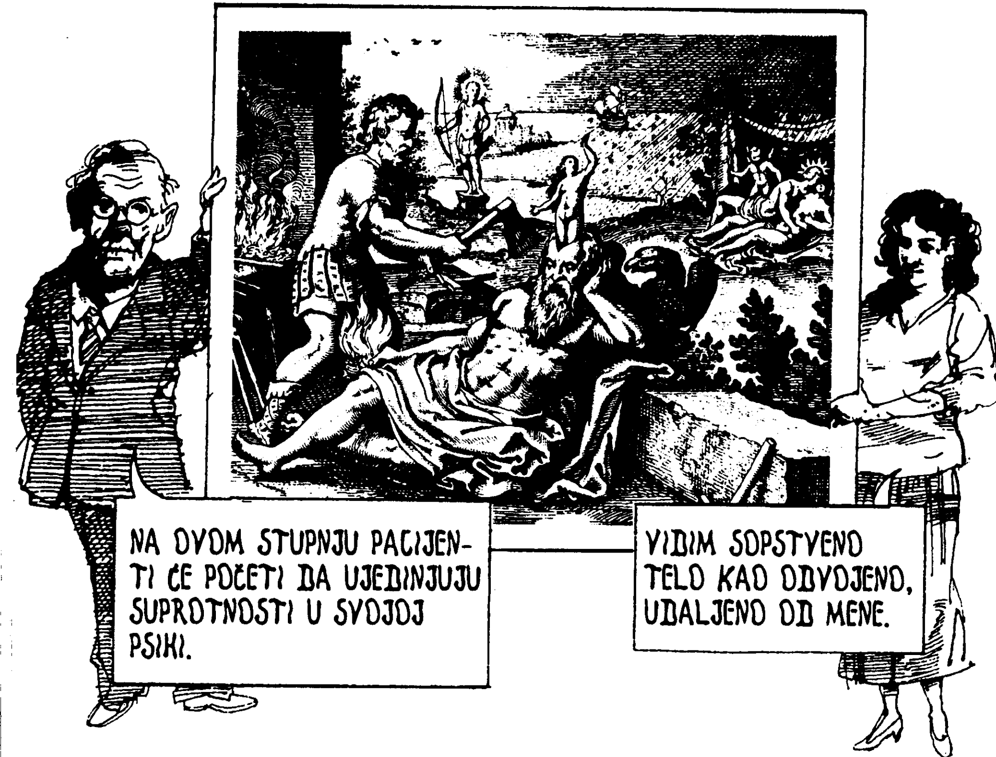

Na tom stupnju analize, kad se nesvesni sadržaji osvešćuju i teorijski procenjuju, pacijent obično veruje da je cilj postignut.

9. Povratak duše

Duša se spušta sa neba da udahne život u hermafrodita. Ali dva gavrana u dnu crteža pokazuju da u sferi nesvesnog još postoji par suprotnosti. Ptica s krilima i ptica bez krila simbolizuju dvojaku prirodu Merkura, njegovu **htonsku** i **pneumatičku** stranu (zemaljski donji i vazdušni gornji svet).

10. Novo rođenje ili Rebis

Rebis, ili „ponovo rođeni", krilati je hermafrodit koji stoji na Mesecu; tu su i zmije i gavran – bića povezana s Đavolom. Zašto je cilj kojem teži alhemija predstavljen tim čudovišnim oblikom?

Značaj Jungovog proučavanja alhemije proteže se daleko izvan analitičke psihologije, u samu tajnu veze „materija-duh". Kao prethodnik moderne fizike, alhemija je premostila jaz između psihe (duha) i materije, subjekta i objekta. Kako su se hemija i fizika razvijale iz alhemije u objektivne nauke, psiha posmatrača isključena je iz objektivnog materijala s kojim naučnik-posmatrač radi. Zato se u naše moderno doba tajanstveno jedinstvo psihe i materije može emocionalno iskazati samo u paranormalnoj zoni sumraka. Alhemičari su to jedinstvo nazvali **Unus Mundus**, „Jedan Svet". Jung je pokušao da osvetli tu „jednost" svojim pojmom **sinhroniciteta**.

Sinhronicitet

Junga su uvek opčinjavale „koincidencije smisla". Tragao je za teorijskom koncepcijom koja bi, poput Ji Đinga, objašnjavala „slučajne" paranormalne fenomene. Godine 1930. prvi put je upotrebio izraz sinhronicitet da bi opisao „akauzalnu vezu između psihičkih stanja i objektivnih događaja". Evo jednog primera sinhroniciteta iz istorije slučaja jednog pacijenta.

U tom času Jung je začuo tiho kucanje po zatvorenom prozoru iza sebe. Okrenuo se i video krilatog insekta kako naleće na staklo.

Otvorio je prozor i uhvatio ga.

Pacijentkinja nije znala da je zlatni skarabej egipatski simbol ponovnog rođenja. Ali „koincidencija" je najednom dala novo značenje njenom snu. Pomogla joj je da se oslobodi oklopa svog prekomerno logičnog animusa.

Najspontaniji „sinhronistički" događaji poput ovoga obično su uspostavljali neposrednu psihičku vezu sa arhetipom.

„Dublje značenje" ili puka slučajnost?

Jung brižljivo pravi razliku između sinhroniciteta i pukog „sihronizma" istovremenih događaja čija značenja nisu povezana. U svakodnevnom životu često nailazimo na jednostavan vid sinhroniciteta.

Postoje i neobičniji prekognitivni i vidovnjački sinhroniciteti, poput Svedenborgove vizije.

Komentarišući Svedenborgovo stanje duha, Jung kaže da mu je smanjenje praga svesti omogućilo pristup „apsolutnom znanju". Požar u Stokholmu je, u izvesnom smislu, plamteo i u njemu. Za nesvesno su prostor i vreme relativni – znanje se obrelo u prostorno-vremenskom kontinuumu u kojem prostor nije više prostor, a vreme nije vreme.

Kvalitativno vreme

Na Jungove rane pokušaje razumevanja sinhroniciteta uticala je klasična ideja astrologije, „objektivnog vremenskog trenutka". Ona je zasnovana na pretpostavci da izvesno **svojstvo** postoji u nekom trenutku samog vremena – „vreme kada se rađa i vreme kada se umire, vreme kada se seje i vreme kada se žanje". Sve što se učini u **datom** trenutku obojeno je **njegovim** svojstvom.

Izgleda da kvalitativno vreme „objašnjava" zašto su astrologija i drugi oblici proricanja delotvorni.

Ali, sinhroniciteti nisu uvek zavisni od takvih trenutaka. Prekognicija se, na primer, ne događa u „istovremenosti". Jung je postepeno napustio pretpostavku o kvalitativnom vremenu. Pošto je kvalitativno vreme samo proticanje stvari, dakle, jednako „ništa" kao i prostor, ta hipoteza završava u začaranom krugu – „tok stvari i događaja je uzrok toka stvari i događaja, itd."

Ser Džejms Džins, 1877-1946

Sinhronicitet i postajnštajnovska fizika

Jung je nastavio da se pita postoji li ikakav **zakon** ili model sinhronističkih događaja koji bi se mogao staviti naspram fizičkog zakona kauzalnosti. Pomislio je na mogućnost povezivanja svog „akauzalnog" principa sinhroniciteta s novim idejama koje su se tada pojavile u fizici, a koje su takođe ukazivale na akauzalni paradoks.

Kvantni fizičar i dobitnik Nobelove nagrade (1945) Volfgang Pauli bio je blizak Jungov prijatelj. Pauli i još nekoliko naučnika zainteresovali su se za Jungova gledišta.

Volfgang Pauli 1900-1958

Sinhronicitet i kvantna mehanika

Jung i Pauli složili su se da trojstvu klasične fizike (vreme, prostor i uzročnost) može da se doda četvrti član – sinhronicitet.

Astrološki eksperiment

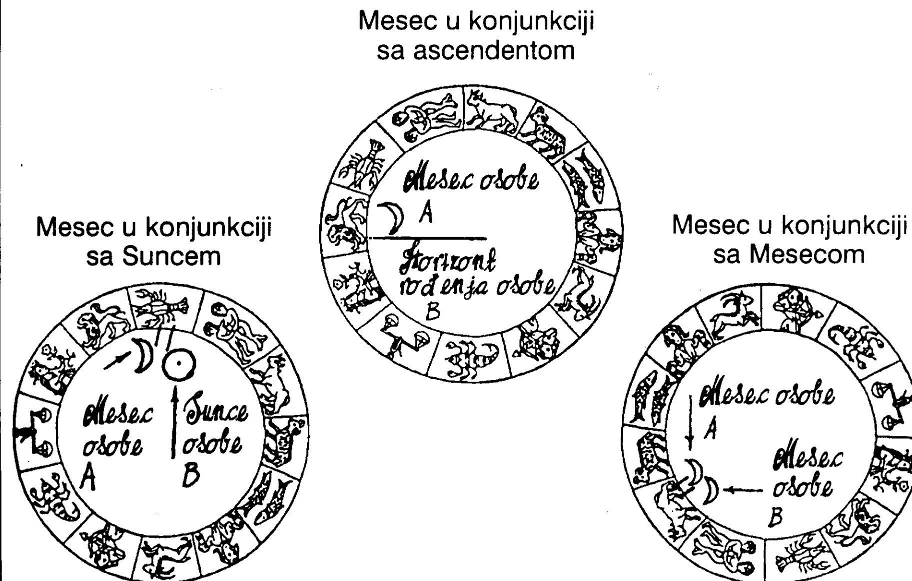
Jung se nadao da će sinhronicitet postići onaj status zakona koji ima kauzalnost. Pokušao je da izvede eksperiment sa astrologijom koji bi dokazao taj „zakon". Eksperiment je počivao na jednostavnoj ideji.

Trebalo je proveriti da li „slučajno" grupisanje figura zodijaka u horoskopu nekog pojedinca **smisleno ali akauzalno koincidira** s njegovim psihičkim stanjima i događajima.

Da bi ispitao moguću akauzalnu vezu između psihičkih **stanja** i stvarnih **događaja**, Jung je izabrao specifičan, merljiv događaj – **brak**.

Jung je brižljivo isplanirao statističko istraživanje astroloških kontakata između natalnih karti jednog broja bračnih parova koji su poslužili kao uzorak.

Onda je upitao: šta su specifične konfiguracije horoskopa koje po mišljenju astrologa tradicionalno simbolizuju brak? Postoje tri takve konfiguracije i u sve tri Mesec se nalazi u natalnoj karti jednog partnera u istom zodijačkom položaju (konjunktu) kao i jedan od sledeća tri činioca na natalnoj karti drugog:

Kada je stigla prva hrpa horoskopa, Jung je bio tako nestrpljiv da ih je analizirao ne sačekavši ostale. Rezultat je pokazao jako statističko svedočanstvo za kontakt tipa **Meseca u konjunkciji sa ascendentom**. Jung je bio oduševljen rezultatom. Ali, dok je sedeo u svom vrtu, video je na zidu Merkurovo podsmešljivo lice.

Postao je svestan svoje zablude kad je završio analizu preostale dve grupe horoskopa. Druga je pokazala visoku razmeru kontakata tipa **Mesec u konjunkciji sa Suncem**; treća je potvrdila pretežnost kontakata tipa **Mesec u konjunkciji s Mesecom**. Rezultati su se uzajamno potirali! Jung nije uspeo statistički da dokaže bilo kakvu vezu između planetarnih kontakata i braka. Ali „Merkurova varka" ipak je proizvela vrlo zanimljiv rezultat!

„Tajno saučesništvo"

Kada je postao svestan toga, Jung je započeo drugi zanimljiv eksperiment.

Jung je izabrao tri osobe čije je psihološke osobine poznavao i zatražio od njih da nasumice izaberu bračne parove iz gomile prikupljenih horoskopa.

Prvi učesnik u eksperimentu bila je žena u stanju jakog emocionalnog nemira. Ona je izabrala parove čije su natalne karte bile povezane pre svega preko Marsa, „razdražujuće" planete.

Druga žena pripadala je inferiornom tipu i izabrala je parove s kontaktom između horizonta i Meseca.

Treća žena imala je snažne unutrašnje suprotnosti i njen glavni problem je bio kako da ih ujedini i pomiri. Ona je izabrala parove sa konjunkcijom Sunca i Meseca.

Ovaj originalni eksperiment uveliko je odstupao od pravovernih statističkih metoda. Tragajući za objektivnim zakonom, Jung je našao odraz subjektivne psihe posmatrača u naizgled objektivnoj građi.

Šta je Jung uspeo da dokaže? Ništa više od onoga što astrologija oduvek zna. „Između građe i psihičkog stanja astrologa postoji tajni uzajamni dosluh. Ta povezanost je naprosto **tu**, kao bilo koja druga prijatna ili neprijatna činjenica, i sumnjam da se može naučno dokazati da je ona nešto više od toga."

Dvostruka koncepcija

Da li je sinhronicitet subjektivan ili objektivan? Ili i jedno i drugo, i u kojoj meri?

„Po teoriji sinhroniciteta, koincidencija događaja u prostoru i vremenu nije puka slučajnost već neobična uzajamna zavisnost kako između samih objektivnih događaja, **tako i između** njih i subjektivnih (psihičkih) stanja jednog ili više posmatrača."

„**Tako i**"? Ovo je nejasno. Odnos između posmatranog i posmatrača ostaje zbrkan i iz njega proizlaze **dva** shvatanja sinhroniciteta. Po jednoj verziji – Sinhronicitet I – već postoji „uzajamna zavisnost samih objektivnih događaja" (planete i brak) koji se objektivno posmatraju. A druga verzija – Sinhronicitet II – podrazumeva **subjektivno učešće** posmatračeve psihe.

U objektivnom Sinhronicitetu I ima smisla tražiti inherentnu teoriju ili zakon. Sinhronicitet II, koji se odlikuje **tajnim saučesništvom**, jedinstven je i lišen zakonitosti. On zavisi od psihe subjekta posmatranja na takav način da se posmatračeva **sopstvena** psiha tajanstveno odslikava u objektivnoj građi.

Jung se višeznačno određuje prema te dve vrste sinhroniciteta. Ako se pretpostavi da sinhronicitet u najširem smislu ima određen **smisao**, onda u njemu mora biti sadržana subjektivna komponenta jer je „smisao" nužno povezan sa subjektivnom psihičkom aktivnošću. Ali kad ustanovljuje Sinhronicitet I, formu sinhroniciteta zasnovanu na „uzajamnoj zavisnosti samih objektivnih događaja", Jung mora da pretpostavi postojanje jedne psihoidne ravni realnosti koja prethodi ljudskoj svesti. Iz toga sledi postojanje reda i obrasca u kosmosu, **transcendentalnog smisla** koji je inherentan kolektivnoj psihi. Sinhronicitet pretpostavlja značenje koje je apriorno u odnosu na ljudsku svest i koje očigledno postoji izvan čoveka.

Nauka i Novo Doba (New Age)

Jungov pojam sinhroniciteta bio je glavni pojam „njuejdžovskog" načina mišljenja 1960-ih godina. Jung je unapređen u „njuejdžovskog gurua" i njegove ideje su korišćene da se opravdaju astrologija, Ji Đing i druge „alternativne" aktivnosti.

Jung je doprineo tome da proučavanje religije postane ugledna disciplina – i da traganje za religijskim iskustvima uđe u modu.

Zbivanja na samoj granici moderne fizike – kvantna mehanika, nova kosmologija, teorija haosa – i dalje rasplamsavaju maštu ukazujući na moguće veze između fizike i psihe.

Kraj?

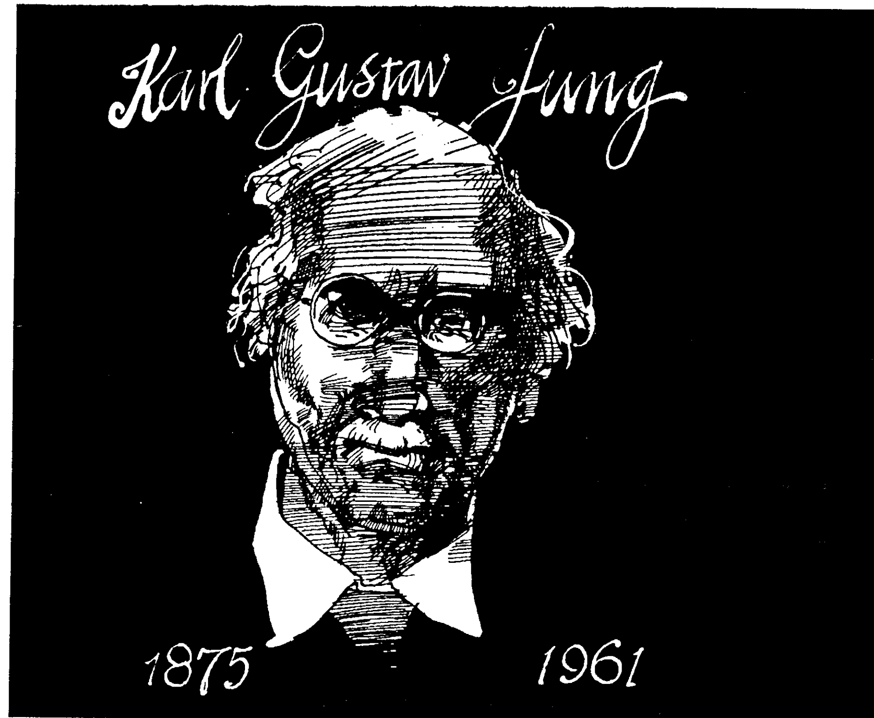
Jung je do kraja tragao za „odgovorom na Jova" – rešenjem duhovne dileme s kojom se suočava moderni čovek. Često se povlači u Bolingen da bi bio u društvu sa starim mudracem Filimonom. Zapravo je sam postao mitski Filimon, „mudrac iz Kusnahta".

Zahvaljujući širini njegove misli, Jungov uticaj prostire se daleko izvan teorije i prakse analitičke psihologije. On spaja svet nauke (testiranje teorija empirijskim, kliničkim posmatranjem) i predskazanja (područja duhova, znamenja i mitotvorne imaginacije).

Neblagonakloni kritičari opisuju Junga kao prilično mračnu osobu.

O optužbi za antisemitizam raspravlja se u dodatku na stranicama 170-1.

Jungova žena Ema umrla je 27. novembra 1955. Od tada pa do njegove smrti 1961. godine, njegova kućepaziteljka, družbenica i bolničarka bila je Rut Bejli, Engleskinja koju je sreo na putovanju u Istočnu Afriku 1925. godine.

Jung je nastavio obimnu prepisku o svom delu i u starosti su mu često odavane razne počasti. Poslednje večeri svog života, kad mu je bilo 85 godina, otvorio je i popio jedno od najboljih vina iz svog podruma. Umro je mirno sledećeg dana, 6. juna 1961, u svojoj kući na jezeru.

Nije prošao ni pun sat od njegove smrti kad je na jezeru izbila velika oluja. Mit o Jungu tek je počinjao.

„Od sredine života nadalje, ostaje živ u pravom smislu samo onaj ko je spreman da umre sa životom. Naime, u tajnom času životnog podneva parabola se obrće, rađa se smrt. Druga polovina života ne znači uspinjanje, razvijanje, rast i bujanje, već smrt jer je njen cilj kraj. Negacija ispunjenja života isto je što i neprihvatanje njegovog kraja. I jedno i drugo znači odsustvo želje za životom; ne želeti život isto je što i ne želeti smrt. Rastenje i opadanje deo su iste krive linije."

O optužbama za antisemitizam raspravlja se u Dodatku.

DODATAK

Jung i nacisti

Jung je optuživan za antisemitizam zato što je bio na čelu Opšteg medicinskog društva za psihoterapiju na početku nacističkog režima. Društvo je osnovano u Nemačkoj, s internacionalnim članstvom, i objavljivalo je časopis **Zentralblatt**. Godine 1933, kada su nacisti došli na vlast, predsednik društva bio je Ernst Krečmer, a Jung je bio potpredsednik. U junu 1933, Krečmer je dao ostavku pošto je shvatio da će Društvo morati da se saobrazi nacističkoj ideologiji i da isključi Jevreje iz članstva. Vodeći članovi Društva insistirali su na tome da Jung postane predsednik zato što je on bio u položaju da spreči nacifikaciju Društva. Naime, Jung je bio Švajcarac tako da nacisti nisu direktno ugrožavali njegovu intelektualnu i političku slobodu.

Jung je prihvatio položaj u želji da psihoanaliza u Nemačkoj ostane aktivna i da se nemačkim analitičarima, naročito Jevrejima, pruži podrška. Za nekoliko meseci zvanično je promenio statut i pretvorio Društvo u **međunarodnu** organizaciju. Novim amandmanima stvorene su razne nacionalne sekcije. Jung je bio predsednik čitavog Društva, kao i švajcarske sekcije. Nemačka sekcija osnovana je u Berlinu, septembra 1933, a njen predsednik je postao M. H. Gering, rođak nacističkog rajhsmaršala Hermana Geringa. To odeljenje Međunarodnog društva bilo je nacifikovano. Ali, Jungovi amandmani omogućili su članstvo kroz **bilo koju** nacionalnu grupu, što znači da su jevrejski analitičari u Nemačkoj mogli da imaju platformu za svoju delatnost i da sačuvaju pozicije stupajući u Društvo kroz neku **drugu** nacionalnu grupu.

Te promene statuta potvrđene su na kongresu Društva održanom u maju 1934. kada je Jung izjavio da Društvo treba da bude „neutralno u pogledu politike i vere". Nacistički progoni na kraju su obezvredili Jungove promene. Jung je konačno dao ostavku na položaj predsednika u decembru 1939, kad su Nemci stvorili nove nacionalne sekcije, poput mađarske i japanske, i prinudili ih da se „saobraze".

Jungovi potezi u Društvu nisu bili poznati javnosti, i jedan incident vezan za uređivanje časopisa **Zentralblatt** doveo ga je u ozbiljnu političku nepriliku. Gering je insistirao na jednom dodatku za nemačku sekciju u kojem se izričito pruža podrška firerovoj ideologiji. Dodatak se pojavio u decembarskom broju 1933. koji je bio distribuiran u više zemalja. Junga su optužili da podržava nacistički manifest u časopisu čiji je urednik, a on je tvrdio da je časopis distribuiran bez njegovog znanja i odobrenja. Godine 1936. Gering je postao saurednik, ali su Jung i njegov švajcarski izdavač, K. A. Majer, nastavili da objavljuju radove jevrejskih autora i da prikazuju njihove knjige uprkos Geringovim pokušajima da „saobrazi" **Zentralblatt**.

„Pogrešio sam"

Aniela Jafe, Jungova sekretarica, seća se jednog incidenta u kojem su učestvovali Jung i Leo Bek (1873-1956), rabin koji je pre rata bio Jungov prijatelj. Bek je bio profesor religije u Berlinu i preživeo je logor u Terezijenštatu. Godine 1946. došao je u Cirih i pošto je čuo priču o Jungovom antisemitizmu, odbio je njegov predlog da se sretnu. Jung ga je potražio u hotelu i porazgovarali su o optužbama za antisemitizam. Bek se uverio u njihovu neopravdanost i to je javno rekao ističući jednu Jungovu napomenu koja je na njega ostavila jak utisak: „Jeste, pogrešio sam." Bekova priča ubedila je još jednog velikog jevrejskog mislioca, Geršoma Šolema, da prihvati Jungovu nedužnost i da se odazove pozivu na predavanja Eranos.

Opširniji prikaz Jungovog odnosa prema antisemitizmu i nacistima može se naći u knjizi Aniele Jafe, **Iz života i rada K. G. Junga** (Aniela Jaffe, **From the Life and Work of C. G. Jung**).

Mali rečnik

Aktivna imaginacija: terapeutska tehnika koja omogućuje izlaganje nesvesnih sadržaja u svesnom stanju. Ona je nešto poput „sanjanja otvorenih očiju", ali za razliku od pasivnosti sna iziskuje aktivno učestvovanje pojedinca. Iskrsle slike mogu se razviti umetničkim sredstvima koja omogućuju samoizražavanje (npr. slikarstvo).

Amplifikacija: metoda tumačenja kojom analitičar pomaže pacijentu da poveže predstavu iz sna ili fantaziju s univerzalnom imaginacijom. Lične predstave se pojačavaju poređenjem sa sličnim predstavama i motivima u mitovima i bajkama. Učestvovanjem u tom procesu postiže se sinteza svesnog i nesvesnog, kao i ličnog i kolektivnog. Pojedinačno se povezuje sa arhetipom koji je izražen slikom i eksplicira se nesvesni sadržaj.

Analitička psihologija: Jung je skovao taj termin još 1913. da bi istakao razliku između svog pristupa i Frojdove psihoanalize.

Aporti: paranormalno, neobjašnjivo proizvođenje ili pomeranje predmeta, na primer tokom seanse.

Arhetipovi: nasleđeni, urođeni i apriorni modeli percepcije povezani s nagonima koji njom upravljaju. Arhetipovi su iskonske ideje, zajedničke čitavom čovečanstvu, koje se izražavaju samo arhetipskim predstavama. Oni imaju emocionalni naboj i funkcionišu nezavisno od nesvesnog.

Ekstravertno i introvertno: dva pola psihičke orijentacije. U ekstravertnom stavu energija teče od unutrašnjosti ka spoljašnjosti, ka svetu; on je motivisan i orijentisan spoljnim, objektivnim činiocima. Introvertovana energija povlači se od sveta; ona je motivisana i orijentisana unutarnjim, subjektivnim činiocima.

Funkcije: Jung razlikuje četiri svojstva psihičke energije, naziva ih četiri funkcije i raspoređuje u dva suprotstavljena skupa: mišljenje-osećanje i intuicija-percepcija. Funkcije su sredstva pomoću kojih se orijentišemo u iskustvu. U svakom pojedincu jedna funkcija je svesna (viša), njena suprotnost je nesvesna (niža), a preostale dve su delimično svesne, delimično nesvesne (pomoćne). Funkcije se ukrštaju sa dva osnovna stava (ekstravertnim i introvertnim) i daju osam funkcionalnih tipova.

Histerija: ime potiče od grčke reči koja označava matericu jer je histerija nekad smatrana isključivo ženskom bolešću. Psihijatrija tim terminom označava neurotično ponašanje u kojem fizički simptomi, tj. paraliza ili konvulzije, proizlaze pre iz psiholoških nego iz psihičkih poremećaja. Jedan oblik neuroze je i fobija (krajnja neurotična anksioznost). Jung se slaže s Frojdom da su histerični simptomi povratak potisnutih sećanja iz pacijentove lične prošlosti, i da je u njima sadržana pogrešno usmerena psihička energija, obično seksualna. Forma simptoma ukazuje na prirodu psihičkog problema.

Individuacija: proces samorazvoja u kojem pojedinac spaja mnoge aspekte psihe i postaje sopstveno jastvo – individua, zasebno nedeljivo jedinstvo sa osećanjem psihičke celovitosti.

Ja (ili Ego): Ja je središte polja svesti i daje pojedincu njegovo osećanje svrhe i identiteta. Ono organizuje svesni um posredujući između svesti i nesvesnog. Ja je dragocena „svetlost" svesti koja se uvek mora čuvati.

Jastvo: Jastvo je predstava jedinstva ličnosti kao celine, centralno načelo njenog ustrojstva. „Jastvo nije samo središte, već i čitav krug koji obuhvata svesno i nesvesno; ono je središte tog totaliteta, kao što je Ja središte svesnog uma."

Kompenzacija: po Jungovom mišljenju nesvesno stoji u kompenzatornom odnosu prema svesti i ispravlja neravnotežu ili jednostranost svesnog stava. Potisnuti sadržaji izbijaju u snovima, predstavama i simptomima zato što „svaki proces koji ode predaleko povlači trenutnu i neizbežnu kompenzaciju".

Kompleksi: skup predstava i ideja koje imaju zajednički emocionalni ton i grupišu se oko arhetipskog jezgra. One su autonomne i „ponašaju se kao nezavisna bića". Komplekse prevodi u svest Ja, koje njima može biti poništeno (kao u psihozi) ili se, pak, može s njima poistovetiti (kao u inflaciji).

Libido: Frojd tim terminom označava „seksualnu energiju", a Jung ga proširuje na psihičku energiju uopšte. Na kraju potpuno odustaje od tog izraza u korist „psihičke energije" (videti psihička energija).

Mandala: sanskritska reč za „čarobni krug". Sveti geometrijski crteži koji se koriste u meditaciji i čiji su glavni elementi krug i kvadrat koji zrače iz središnje tačke. Jung ih tumači kao arhetipski izraz Jastva i celovitosti. Mandala obično iskrsava u snovima i crtežima tokom analize.

Mitotvorna (mitopoetička) imaginacija: mitotvorna imaginacija svojstvena je primitivnom mentalitetu ali, po Jungovom mišljenju, i nesvesnom. Nju treba staviti naspram diskurzivnog i usmerenog svesnog mišljenja. Ona se pojavljuje u neusmerenom fantazijskom mišljenju i predstavama iz snova, i odslikava predsvesnu arhetipsku strukturu psihe.

Nesvesno: u analitičkoj psihologiji, kao i u psihoanalizi, pretpostavlja se postojanje nesvesnog koje ima sopstvene zakone i funkcije. Ono je kadro da utiče na svest i da je remeti. Jung pretpostavlja i lično i kolektivno nesvesno, oboje u kompenzatornom odnosu prema svesti. Lično nesvesno sastoji se od ličnih, potisnutih, infantilnih sadržaja. Kolektivno nesvesno sadrži kolektivne, nasleđene sadržaje, nagone i arhetipove. More je jedna od omiljenih Jungovih metafora za nesvesno. Sa svojom pokretljivošću, spokojstvom i olujama, sirenama i čudovištima, ono može biti kreativna ili destruktivna sila. Jung smatra da je nesvesno u prvom redu kreativno i u službi pojedinca.

Neuroza: prvobitno „bolest nerava". Frojd je uočio da to nije poremećaj nervnog sistema već ličnosti i da nastaje usled osujećivanja nagonskih težnji. Jung prihvata najšire razlikovanje između neuroze i psihoze, ali se ne bavi obuhvatnom klasifikacijom neuroza. Predmet njegove analize je celina poremećene psihe, a neuroza odslikava psihičku neravnotežu. Neurotični simptomi mogu svedočiti o kompenzatornom i teleološkom procesu samolečenja pošto usmeravaju pacijentovu pažnju na psihički poremećaj od kojeg pati.

Predstava Duše (anima, animus): arhetipska, unutarnja slika suprotnog pola, anima za muškarca i animus za ženu. Ona se pojavljuje u snovima i fantazijama i projektuje na pojedince suprotnog pola, najčešće kroz doživljaj „zaljubljenosti". Predstava duše je u kompenzatornom odnosu prema Personi. Ona funkcioniše kao vodič duše i pruža stvaralačke mogućnosti procesu individuacije.

Projekcija: nesvesno premeštanje psihičkih sadržaja u druge ljude ili predmete. Projektovani sadržaji mogu biti neprihvatljive ili poželjne i vredne emocije i osobine. Projekciju Senke kao i Predstave Duše nose stvarni muškarci i žene. Pamćenje i integracija projektovanih sadržaja važan su deo analize i procesa individuacije.

Psiha i psihička energija: psiha je, prema Jungu, celina našeg bića, svesnog i nesvesnog. Njegova analitička psihologija nastoji da otkrije strukturu i dinamiku psihe i da stvori tipologiju psihičke energije – stavovi, funkcije, tipovi itd. Psihička energija može da teče kroz više kanala – biološki, psihološki, duhovni i moralni. Ako se zablokira u jednom kanalu, promeniće pravac i teći kroz drugi kanal. Cilj i funkcija tog preokreta jeste održavanje ravnoteže u celini psihe.

Psihička realnost: glavni pojam za Junga. Psiha funkcioniše u psihičkoj realnosti. Život se doživljava kao psihička realnost, i s tog gledišta čak i

„iluzorna" iskustva su realna. I unutarnji i spoljni svet opažamo u slikama – o tome svedoči činjenica da težimo personifikaciji nesvesnih sadržaja. Hrist je, na primer, kolektivna slika Jastva i ima realnu psihičku snagu, sasvim nezavisnu od istorijskog pitanja o Isusu.

Psihoza: prodiranje nesvesnih sadržaja u svest, pri čemu svesno Ja biva nadvladano, a pojedinac odsečen od društvenih reakcija i konvencionalne realnosti. Zato psihotični pacijenti teško odgovaraju na psihoterapiju. Proces koji kod jedne osobe proizvodi ludilo, kod druge može biti udružen s genijalnošću. Psihotična stanja mogu pratiti versko preobraćanje i snažno nadahnuće.

Senka: niža, necivilizovana životinjska svojstva koja Ja potiskuje obrazuju Senku koja je u kompenzatornom odnosu prema „svetlosti" Ja. Senka je „ono što jedna osoba ne želi da bude". Ona je istog pola kao i pojedinac i može se pojavljivati u snovima i fantazijama ili projektovati.

Shizofrenija: prvobitno nazvana demencija prekoks (dementia praecox). Smatralo se da je posredi poremećaj telesne hemije. Shizofreniji je svojstveno cepanje mišljenja, osećanja i ponašanja. Jung priznaje da ta bolest ima i fiziološku komponentu, ali smatra da je njeno poreklo u prvom redu psihičko – ličnost je nadvladana kompleksom cepanja.

Teleologija: teleološka objašnjenja teže razumevanju pojava pomoću svrha i ciljeva, a ne svođenjem na prethodne uzroke. Za razliku od Frojdove psihoanalize, Jungova analitička psihologija često dovodi u vezu psihičko funkcionisanje s takvim ciljevima, na primer u procesu individuacije.

Transcendentna funkcija: arhetipski proces koji posreduje između suprotnosti i omogućuje prelaz iz jednog stava ili stanja u drugi. On se aktivira kad god je svest zahvaćena tenzijom između suprotnosti koje nose simboli. Transcendentna funkcija počinje da deluje nastojeći da razume neuhvatljiva značenja slika i simbola. Funkcija pomaže izlečenju tako što povezuje svest i nesvesno i omogućuje pojedincu da iskorači iz jednostranosti.

Transfer: projekcija na analitičara osećanja i ideja koje su izvedene iz introjektovanih figura ili objekata u pacijentovoj prošlosti, obično roditeljskih figura. Pacijent sa analitičarem ponavlja i oživljava prošli odnos. Transfer može biti pozitivan (zaljubljivanje) ili negativan (neprijateljstvo i mržnja). Analiziranjem transfera, nesvesni modeli postaju svesni za pacijenta. Protivtransfer se događa kad analitičar projektuje sopstvene nesvesne sadržaje na pacijenta.

Unus Mundus: „Jedan Svet". Taj alhemičarski izraz ukazuje na određeno tumačenje duha, duše i materije. Onako kako je protumačen u Jungovoj psihologiji, ukazuje na međuodnos psihe i tela. S razvojem sinhroniciteta i pretpostavkom o „psihoidnoj podlozi" realnosti, ova metafora uvodi se u međuodnos psihe i materije. Jung se nadao da će ona pružiti zajedničko tlo za psihoterapiju i fiziku.

Jungove knjige

Na našem jeziku dostupne su vam sledeće Jungove knjige:

Odabrana dela K. G. Junga I-V, Matica srpska, Novi Sad, 1977.
Paracelzus kao duhovna pojava, Gradac, Čačak 1987.
Alhemijske studije, „Atos", Beograd, 1997.
Mysterium Coniunctionis, KD „Atos", 2001.
Aion, „Atos", Beograd, 1996.
Psihologija i alhemija, Narodna knjiga Alfa, Beograd, 1998.
Čovek i njegovi simboli, Narodna knjiga, Beograd, 1996.
Prepiska između Frojda i Junga, Beograd, Dereta, 2001.

Najbolji uvod u Junga je njegova posthumno objavljena autobiografija **Sećanja, razmišljanja, snovi** (Atos, Beograd, 1995, prev. Dubravka Opačić-Kostić). Jungova sećanja snimila je i priredila njegova sekretarica Aniela Jafe. Povest Jungovog života od detinjstva do starosti najpotpuniji je prikaz procesa individuacije u jungovskoj literaturi. Postoje različita mišljenja o tome koliko je ispričana Jungovim rečima, a koliko ju je filtrirala A. Jafe.

Knjige o Jungu

Preporučene biografije:

Vincent Brome: **Jung, Man and Myth** (Macmillan, 1978)

Aniela Jaffe: **From the Life and Work of C. G. Jung** (Hodder & Stoughton, 1972)

Laurens van der Post: **Jung and the Story of Our Time** (Penguin, 1976).

Uvodi u Jungovo delo

Henry F. Ellenberger: **The Discovery of the Unconscious** (Basic Books, 1970). Knjiga sadrži obuhvatan prikaz Jungovog dela.

Frieda Fordham: **An Introduction to Jung's Psychology** (prvo izdanje Pelican, 1953).

Jolande Jacobi: **The Psychology of C. G. Jung** (prvo izdanje RKP, 1942).

Analitička psihologija

Marie Louise von Franz objavila je mnogo radova o Jungu i analitičkoj psihologiji. Videti posebno **C. G Jung – His Myth in Our Time**. Kao uvod u praksu analitičke psihologije videti ilustrovanu knjigu Harry A. Wilmer, **Practical Jung; Nuts & Bolts of Jungian Psychotherapy** (Chiron, 1987). Korisna knjiga za upoznavanje Jungove terminologije je Samuels, Shorter & Plaut, **A Critical Dictionary of Jungian Analysis** (RKP, 1986). James Hillman razvio je Jungove ideje u ono što sam naziva arhetipskom psihologijom. Videti njegovu knjigu **Archetypal Psychology: a Brief Account** (Spring, meki povez, 1988) i tekst „Puer Papers" (prir. Hillman, Spring, meki povez, 1987).

Sinhronicitet i predviđanje budućnosti

Jungov ključni tekst je **Synchronicity; An Acausal Connecting Principle** (RKP, meki povez, i CW*). Videti i njegov predgovor za **Ji Đing** (Vilhelmov prevod, RKP i CW11). Druga dela: Marie-Louise von Franz: **On Divination and Sinhronicity** (Inner City, 1980).

Ira Progoff: **Jung, Synchronicity and Human Destiny** (Del, 1973).

Maggie Hyde: **Jung and Astrology** (Aquarian, 1992). Ova knjiga posebno je značajna za astrologe.

O autorima *Junga za početnike*

Megi Hajd je pisac, predavač i astrolog-savetnik. Rođena je 1952. na severoistoku Engleske. Nakon što je diplomirala književnost, učestvovala je u kreiranju programa nove filozofije za obrazovanje odraslih u Londonu. Autor je knjige *Jung and Astrology* (Aquarian, 1992) i direktor Astrološkog društva u Londonu.

Majkl Mekginis je likovni umetnik, dizajner i bivši umetnički urednik *Reader's Digest*-a, *Sunday Times*-a; učestvovao je u nagrađenom dizajnu za *Independent on Sunday*. Član je Kraljevskog akvarelističkog društva i imao je više izložbi ulja i akvarela. Ilustrovao je bestseler *Ajnštajn za početnike*.

Naslov originala
Maggie Hyde, Michael McGuinness, *Jung for Beginners*
(ed. Richard Appignanesi)
Icon Books Ltd.
Grange Road, Duxford, Cambridge, CB2 4QF, 1992.

Izdavač
HINAKI, Takovska 50, Beograd
hinaki@EUnet.yu
Drugo izdanje, 2004.

Glavni i odgovorni urednici
Vesna Jevremović
Dušan Bursać

Urednik
Petar Jevremović

Recenzent
Žanet Prinčevac

Grafičko-kompjuterska obrada
Goran Skakić

Korektura
Snežana Momčilović

Štampa
Štamparija ABM EKONOMIK, Novi Sad

Tiraž
500

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
159.964.2 Јунг К. Г. (02.027.3)
ХАЈД, Меги, Jung za početnike / Megi Hajd i Majkl Mekginis ; prevela s engleskog Slavica Miletić. – 2. izd. – Beograd : Hinaki, 2004 (Novi Sad : ABM Ekonomik), – 176 str. : ilustr. ; 21 cm. Prevod dela: Jung for Beginners / Maggie Hyde, Michael McGuinness. – Tiraž 500. – Rečnik: str. 172-174. – O autorima Junga za početnike: str. 174-175. – Registar. 1. Мекгинис, Мајкл
ISBN 86-83975-14-2
1. Мекгинис, Мајкл 2. Милетић, Славица
а) Јунг, Карл Густав (1875-1961)
COBISS.SR-ID 113543436